

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE STRUMIEN
NA LATA 2024-2030

Opracowanie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Strumień
Luty 2024 r.

Spis treści

Wstęp.....	4
1. PRAWNE UWARUNKOWANIA STRATEGII	5
1.1. Podstawa prawna strategii	5
1.2. Zgodność strategii z prawem wspólnotowym, strategiami europejskimi, narodowymi oraz lokalnymi	7
1.2.1. Zgodność strategii z prawem wspólnotowym	7
1.2.2. Zgodność strategii z Europejskim Funduszem Społecznym	7
1.2.3. Zgodność z dokumentami dotyczącymi realizacji polityki społecznej	8
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA GMINY STRUMIEŃ.....	9
2.1. Informacje wstępne o gminie	9
2.2. Demografia – najważniejsze wskaźniki	11
2.3. Edukacja	14
2.4. Sytuacja mieszkaniowa.....	18
2.5. Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo	21
2.5.1. Zdrowie.....	21
2.5.2. Bezpieczeństwo	23
2.6. Zatrudnienie, gospodarka	26
2.6.1. Zatrudnienie.....	26
2.6.2. Gospodarka.....	26
2.7. Kultura, sport, organizacje pozarządowe	27
2.7.1. Kultura	27
2.7.2. Sport.....	31
2.7.3. Organizacje pozarządowe.....	32
3. OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE STRUMIEŃ W OKRESIE 2020-2023 W UJĘCIU DZIAŁAŃ INSTYTUCJI POMOCY SPOŁECZNEJ.....	35
3.1. Ubóstwo.....	38
3.2. Bezdomność.....	43
3.3. Bezrobocie	44
3.4. Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba	47

3.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego	57
3.6. Uzależnienia – alkoholizm i narkomania	60
3.7. Przemoc domowa	62
3.8. Klęska żywiołowa lub ekologiczna oraz zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa	65
3.9. Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	68
3.10. Sytuacja osób starszych	71
3.11. Pozostałe problemy społeczne zidentyfikowane na terenie gminy	82
3.11.1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.....	82
3.11.2. Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia	86
4. POMOC SPOŁECZNA	89
5. DEINSTYTUCJONALIZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH.....	94
6. ANALIZA SWOT	97
7. OBSZARY DZIAŁANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE STRUMIEŃ NA LATA 2024-2030	101
8. CELE I PLAN DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH W GMINIE STRUMIEŃ NA LATA 2024-2030.....	102
9. REALIZACJA, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII.....	118
10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	121
Spis Tabel	122
Spis wykresów	124
Spis rysunków.....	125

Wstęp

Współczesny model polityki społecznej należy oprzeć na aktywnym rozwiązywaniu problemów społecznych, poprzez tworzenia systemu wsparcia, umożliwiającego osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym podjęcie działań mogących przezwyciężyć trudności życiowe, poprzez wykorzystanie własnych zasobów w walce ze swoimi problemami. Rozwijając system wsparcia administracja publiczna powinna nawiązać partnerskie relacje z innymi organizacjami i instytucjami należącymi do różnych sektorów życia społecznego. Dzięki dostępności środków pochodzących z Unii Europejskiej znacznie poszerzają się możliwości rozwoju systemu wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem.

Pomoc materialna przyznawana na podstawie ustawy o pomocy społecznej powinna być jedynie środkiem pomocniczym w procesie pomocy rodzinie w przezwycięzeniu jej trudności.

By skutecznie udzielać wsparcia niezbędna jest prawidłowa diagnoza środowiska lokalnego, która umożliwi nam poznanie zarówno słabych jak i mocnych stron. Poznanie lokalnego środowiska pogłębia zaufanie i pomaga w akceptacji podejmowanych działań pomocowych.

Opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Wynika to z art. 17 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku (Dz. U. z 2023, poz. 901 z późn. zm.).

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Strumień na lata 2024-2030 to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla wdrażania planowanych zadań. W celu osiągnięcia rezultatów i celów Strategii, planowane do realizacji działania podlegają stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Strategia stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych w obliczu zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania lokalnej społeczności. Jest podstawą do efektywnego realizowania działań profilaktycznych i pomocowych na obszarze Gminy, przy współpracy wszystkich partnerów z obszaru polityki społecznej.

Niniejsza Strategia ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym skąd, stosownie do potrzeb mieszkańców, przenosi priorytetowe cele i kierunki działań na poziom lokalny. Dokument umożliwi ubieganie się o środki zewnętrzne, m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

1. PRAWNE UWARUNKOWANIA STRATEGII

1.1. Podstawa prawna strategii

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. gminy mają obowiązek stworzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych. Niniejsza strategia nawiązuje do rozwiązań innych polskich aktów prawnych, a w szczególności do:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.);
- Ustawy z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 390 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1993 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 735 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2241);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 44);
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 810 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 146);
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 304);
- Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 725);
- Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1335);
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 571);

- Ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 900 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o osobach starszych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1705);
- Ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 113);
- Ustawy z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 296);
- Ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2424);
- Ustaw z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 266);
- Ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 802);
- Ustawy z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 970);
- Ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 167 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079).

1.2. Zgodność strategii z prawem wspólnotowym, strategiami europejskimi, narodowymi oraz lokalnymi

1.2.1. Zgodność strategii z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe nie ingeruje w rozwiązania systemowe dotyczące pomocy społecznej, które obowiązują w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Należy jednak podkreślić fakt, iż polityka społeczna Unii Europejskiej koordynuje narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnego rynku. Niniejsza strategia jest spójna z polityką społeczną Unii.

1.2.2. Zgodność strategii z Europejskim Funduszem Społecznym

Europejski Fundusz Społeczny jest głównym instrumentem finansowym Unii Europejskiej umożliwiającym wspieranie zatrudnienia, poprawę warunków pracy i wyrównanie szans dla wszystkich obywateli UE poszukujących pracy. Jego działalność polega na inwestowaniu w zasoby ludzkie w Europie – pracowników, młodzież i wszystkich ludzi szukających pracy. Unia Europejska dąży do zrównoważonego rozwoju pozwalającego zaspokoić potrzeby obecnego pokolenia przy jednoczesnym nieprzekreślanu zaspokajania potrzeb przyszłych pokoleń.

Założenia te są podstawą strategii *Zrównoważona Europa 2030* na rzecz inteligentnego, trwałego zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Wyzwania te są szczególnie istotne w obecnej sytuacji gospodarczej. EFS odgrywa ważną rolę w realizowaniu celów Europy oraz w łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego – przede wszystkim wzrostu bezrobocia i poziomu ubóstwa.

Strategia *Zrównoważona Europa 2030* kładzie nacisk na kluczowe podstawy polityki w związku z przejściem na zrównoważony rozwój. Są to m.in. edukacja, nauka, technologia, badania naukowe i innowacje oraz digitalizacja; finansowanie, polityka cenowa, opodatkowanie i konkurencja; odpowiedzialne prowadzenie działalności gospodarczej, społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw i nowe modele biznesowe; otwarta i oparta na zasadach wymiana handlowa; sprawowanie rządów i zapewnienie spójności polityki na wszystkich szczeblach. Dokument przedstawia trzy scenariusze osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju w UE:

- Nadrzędna strategia UE w zakresie celów zrównoważonego rozwoju, aby kierować działaniami UE i jej państw członkowskich,
- Kontynuacja włączania przez Komisję celów zrównoważonego rozwoju do wszystkich istotnych polityk UE, bez egzekwowania działań od państw członkowskich.
- Większy nacisk na działania zewnętrzne przy jednoczesnej konsolidacji obecnych ambicji w zakresie zrównoważonego rozwoju na szczeblu UE.

1.2.3. Zgodność z dokumentami dotyczącymi realizacji polityki społecznej

Niniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strumień na lata 2024-2030 zachowuje spójność z dokumentami obowiązującymi na szczeblu krajowym oraz lokalnym, czyli województwa, powiatu, gminy oraz. Są to następujące dokumenty:

- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
- Polityka Społeczna Wobec Osób Starszych 2030;
- Program Wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025;
- Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025;
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Śląskiego na lata 2020-2030;
- Umowa Partnerstwa Dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce;
- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Cieszyńskim na lata 2018-2023;
- Strategia Rozwoju Gminy Strumień na lata 2023-2030+;
- Strategia Rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2023 (z perspektywą do 2035);
- Lokalna Strategia Rozwoju kierowana przez społeczność obszaru LGD „Cieszyńska kraina,, na lata 2016-2024;
- Strategia rozwoju powiatu Cieszyńskiego na lata 2017-2025;
- Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027;
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030;
- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność;
- Krajowy Program Działań na rzecz Równego Traktowania.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA GMINY STRUMIEŃ

2.1. Informacje wstępne o gminie

Gmina Strumiień leży w południowej części województwa Śląskiego, jest jedną z 12 gmin powiatu cieszyńskiego, znajduje się w jego północnej części. Przez terytorium gminy przepływa rzeka Wisła wpadając w Strumienu do Zbiornika Goczałkowickiego, z którym gmina bezpośrednio graniczy. Gmina Strumiień graniczy z następującymi gminami:

- od południa – Dębowiec, Hażlach, Skoczów;
- od północy – Goczałkowice i Pszczyna;
- od wschodu – Chybie;
- od zachodu – Pawłowice, Zebrzydowice.

Rys. nr 1 Położenie Gminy Strumiień

Gminę Strumiień tworzą:

- Miasto Strumiień oraz sołectwa:
  - Bąków;
  - Drogomyśl;
  - Pruchna;
  - Zabłocie;
  - Zabłocie Solanka;
  - Zbytków.

Rys. nr 2 Gmina Strumień w podziale administracyjnym

Powierzchnia Gminy Strumień wynosi 5 846 ha (58,46 km²), z czego ponad 76,10 % stanowią użytki rolne, 14,76 % przypada na tereny leśne, obszary zabudowane stanowią 9,14 %, pozostałą część stanowią powierzchnie zajęte pod drogi i kolej.

Gęstość zaludnienia na koniec roku 2023 wynosiła 222 osób/km².

Na terenie gminy rozwija się głównie rolnictwo skupiające 2 844,95 ha gruntów ornych. Największe znaczenie mają uprawy roślin okopowych, zbóż i rzepaku. Ponad 787 gospodarstw rolnych dostarcza dobrej, jakości produktów rolnych. Gmina nie jest regionem tylko rolniczym, rozwija się tutaj również drobny przemysł oraz liczne mniejsze zakłady pracy. Prywatne firmy działające w gminie przyczyniają się do jej rozwoju gospodarczego. Korzystne położenie gminy w niewielkiej odległości od znanych miejscowości wypoczynkowych w Beskidach sprzyja inwestycjom. Przez gminę przebiegają dwie ważne trasy: międzynarodowa do przejścia granicznego w Cieszynie oraz krajowa Katowice-Ustroń-Wisła. Stwarza to możliwości rozwoju działalności turystycznej, gastronomicznej, a także rekreacyjnej. W tym ostatnim przypadku miasto Strumień może się poszczycić dobrze utrzymanym basenem kąpielowym. Na terenie gminy występują rzadkie pokłady solanki jodowo-borowej oraz borowin, które stwarzają możliwości zagospodarowania tych terenów. Walorem gminy jest również rzeka Wisła oraz liczne stawy i zbiorniki wodne, które dodają nie tylko malowniczości okolicy.

2.2. Demografia – najważniejsze wskaźniki

Na terenie Gminy Strumień zamieszkuje 12 989 osób (wg danych Urzędu Miejskiego na dzień 31 grudnia 2023 r.) w tym 6 522 kobiet oraz 6 467 mężczyzn.

Tabela nr 1 Liczba mieszkańców gminy w roku 2023

Opis	Ogółem		Kobiety		Mężczyźni	
	Osób	%	Osób	%	Osób	%
Populacja	12 989	100	6 522	50,21	6 467	49,79
Gęstość zaludnienia (mieszkańców/km ²)	221		111		110	

Źródło: Dane Urząd Miejski Strumień z dnia 31.12.2023 r.

Według danych GUS w latach 2002-2022 liczba mieszkańców wzrosła o 12,6 %. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,6 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa (43) śląskiego oraz mieszkańców całej Polski (42,1). Mieszkańcy Gminy Strumień w roku 2023 zawarli 67 związków małżeńskich. W roku 2022 na terenie gminy zawarto 81 małżeństw, co odpowiada 6,24 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa śląskiego (4,39) oraz wartości dla Polski (4,45). W 2023 roku w gminie doszło do 29 rozwodów. W 2022 r. odnotowano 1,6 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 27,2 % mieszkańców gminy Strumień jest stanu wolnego, 56,9 % żyje w małżeństwie, 7,4 % mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,3 % to wdowy/wdowcy. W związku z konfliktem w Ukrainie w Strumieniu obywatelom Ukrainy nadano 500 numerów PESEL. Na terenie gminy Strumień zamieszkują i pracują obcokrajowcy z różnych zakątków świata. Wśród tych osób znajdują się w przeważającej części obywatele Indii, Gruzji, Ukrainy, Kolumbii. Meldunek czasowy posiadali również obywatele Kazachstanu, Bangladeszu, Azerbejdżanu, Mołdawii, Uzbekistanu, Armenii, Peru i Meksyku. Meldunek czasowy posiadało 4 cudzoziemców Unii Europejskiej. Zmiany w zasobach ludzkich Gminy Strumień przedstawiają się następująco:

Tabela nr 2 Liczba mieszkańców Gminy w latach 2020-2021

Miejscowość	Liczba mieszkańców					
	2020			2021		
	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K
Baków	1 843	912	931	1 873	929	944
Drogomyśl	2 299	1139	1160	2 304	1129	1175
Pruchna	2 439	1209	1230	2 427	1206	1221
Strumień	3 546	1788	1758	3 514	1773	1741
Zabłocie	1 472	726	746	1 496	731	765
Zbytków	1 475	754	721	1 492	762	730
Razem	13 074	6528	6546	13 106	6530	6576

Źródło: Dane Urząd Miejski Strumień. (K-kobiety, M-mężczyźni).

Tabela nr 3 Liczba mieszkańców Gminy w latach 2022-2023

Miejscowość	Liczba mieszkańców					
	2022			2023		
	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K
Bąków	1 850	924	926	1 843	926	917
Drogomyśl	2 285	1 115	1 170	2 292	1 117	1 175
Pruchna	2 410	1 197	1 213	2 408	1 192	1 216
Strumień	3 470	1 750	1 720	3 464	1 740	1 724
Zabłocie	1 495	731	764	1 510	736	774
Zbytków	1 482	749	733	1 472	756	716
Razem	12 992	6 466	6 526	12 989	6 467	6 522

Źródło: Dane Urząd Miejski Strumień. (K-kobiety, M-mężczyźni).

Porównując dane z powyższej tabeli z danymi, uzyskanymi na potrzeby poprzedniej strategii (liczba mieszkańców na koniec 2017 r. wynosiła 13 028 osób) stwierdza się, że spadła liczba ludności w naszej gminie.

Tabela nr 4 Ruch naturalny ludności w latach 2020-2023

Miejscowość	Urodzenia				Zgony			
	2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
Bąków	19	18	16	11	12	13	24	14
Drogomyśl	26	31	13	18	22	23	21	27
Pruchna	25	21	25	16	31	28	30	20
Strumień	28	38	32	25	37	29	48	24
Zabłocie	18	20	15	21	11	17	12	11
Zbytków	15	13	13	17	14	17	16	10
Razem	131	141	114	108	127	127	151	106

Źródło: Dane Urząd Miejski Strumień.

W roku 2023 Gmina Strumień miała dodatni przyrost naturalny (+2 osoby), w latach poprzednich utrzymywał się również dodatni przyrost naturalny, wyjątkiem był rok 2022 gdzie odnotowano ujemny przyrost naturalny (-37 osób).

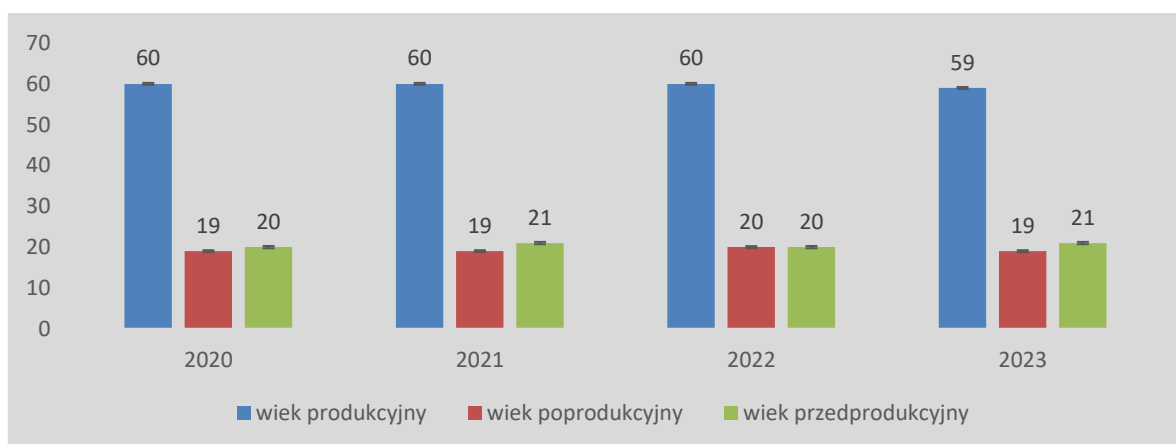
Ważny aspekt sytuacji demograficznej Gminy przedstawia analiza liczebności poszczególnych grup wiekowych pod względem produkcyjnym. Wiek przedprodukcyjny określony jest przedziałem 0-17 lat, wiek produkcyjny przedziałem 18-59 lat dla kobiet oraz 18-64 lat dla mężczyzn. Wiek poprodukcyjny charakteryzuje osoby uprawnione do świadczeń emerytalnych tj. kobiety w wieku 60 lat i więcej, mężczyźni w wieku 65 lat i więcej.

Rozkład liczebności osób w tych kategoriach prezentują tabela i wykres zamieszczone poniżej.

Tabela nr 5 Struktura ludności Gminy Strumień według wieku produkcyjnego 2020-2023

Rok	Wiek przedprodukcyjny			Wiek produkcyjny			Wiek poprodukcyjny		
	Liczba osób			Liczba osób			Liczba osób		
	K	M	Razem	K	M	Razem	K	M	Razem
2020	1 244	1 422	2 666	3 670	4 235	7 905	1 632	871	2 503
2021	1 428	1 267	2 695	3 652	4 207	7 859	1 657	895	2 552
2022	1 255	1 402	2 657	3 579	4 159	7 738	1 692	905	2 597
2023	1 313	1 458	2 771	3 571	4 136	7 707	1 637	873	2 510

Źródło: Urząd Miejski Strumień (K-kobiety, M-mężczyźni).

Wykres nr 1 Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Strumień w % w latach 2020-2023

W powyższej tabeli zaprezentowano strukturę ludności gminy według grup wiekowych. Z jej analizy wynika tendencja wzrostowa osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2020-2022, w roku 2023 ilość osób w wieku poprodukcyjnym zmalała. W przedziale osób w wieku produkcyjnym obserwujemy tendencję spadkową. Populacja w wieku przedprodukcyjnym wykazuje tendencję wzrostową wyjątek stanowi rok 2022 gdzie odnotowaliśmy spadek liczby osób w tej grupie. Grupa ta – to osoby pozostające na wyłącznym utrzymaniu rodziców/opiekunów, niemające wpływu na wytwarzanie dóbr, produkcję czy generowanie dochodów podatkowych.

Dane wskazują na trwający proces starzenia się społeczeństwa. Zjawisko starzenia się społeczeństwa jest wyzwaniem dla polityki społecznej, wraz z upływem lat rośnie prawdopodobieństwo pogorszenia stanu zdrowia, wystąpienia niepełnosprawności, co przekłada się na wzrost zapotrzebowania na pomoc świadczoną zarówno w środowisku jak i instytucjonalnie.

2.3. Edukacja

Na podstawie danych GUS z dnia 31.12.2021 r. 3 388 mieszkańców gminy Strumień jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata, w tym 1 578 kobiet oraz 1 810 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 r. 20,4 % ludności posiadało wykształcenie wyższe, 3,0 % wykształcenie policealne, 10,4 % średnie ogólnokształcące, a 21,8 % średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 28,1 % mieszkańców gminy Strumień, gimnazjalnym 3,1 %, natomiast 10,1 % podstawowym ukończonym, 3,1 % mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa śląskiego mieszkańcy gminy Strumień mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Strumień największy odsetek ma wykształcenie wyższe (23,8 %) oraz zasadnicze zawodowe (22,3 %). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (34,4 %) oraz średnie zawodowe (23,2 %).

Gmina Strumień zapewnia edukację dzieci i młodzieży na poziomie przedszkolnym i podstawowym. Na terenie gminy Strumień funkcjonuje:

- 5 publicznych szkół podstawowych, w tym: 1 samodzielna, 4 funkcjonujące w strukturze zespołów;
- 6 publicznych przedszkoli, w tym: 2 samodzielne, 4 funkcjonujące w strukturze zespołów.

W roku szkolnym 2023/2024 do publicznych szkół podstawowych uczęszcza 1 175 uczniów, natomiast do publicznych przedszkoli uczęszcza 451 dzieci.

Tabela nr 6 Liczba uczniów i oddziałów w publicznych szkołach i przedszkolach (wg stanu Systemu Informacji Oświatowej na dzień 30.09.2023 r.)

Wyszczególnienie	Liczba uczniów w szkole/ liczba oddziałów	Liczba dzieci w przedszkolu/ liczba oddziałów
Szkoła Podstawowa w Strumieniu	465/23	-
w tym oddziały specjalne	12/2	-
Przedszkole w Strumieniu	-	155/7
Przedszkole w Zbytkowie	-	66/3
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bąkowie	166/8	42/2
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Drogomyślu	230/12	89/4
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pruchnej	205/11	74/3
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zabłociu	109/7	25/1
Razem	1175 uczniów/ 61 oddziałów	451 dzieci/ 20 oddziałów

Źródło: Referat Edukacji Urzędu Miejskiego w Strumieniu.

Na terenie gminy Strumień funkcjonują również:

- 3 niepubliczne przedszkola,
- 1 niepubliczny żłobek.

Tabela nr 7 Niepubliczne przedszkola oraz żłobki (stan na 31.09.2023 r.)

Wyszczególnienie	Liczba dzieci/liczba oddziałów
Niepubliczne Przedszkole Twórcze „To Tu” w Strumieniu	32/2
Niepubliczne Przedszkole Twórcze „Kubusiowa Kraina” w Pruchnej	78/4
Niepubliczne Przedszkole Twórcze „Cogito” w Strumieniu	13/1
Żłobek Cogito w Strumieniu	34/3
Razem	157 dzieci/8 oddziałów

Źródło: Referat Edukacji Urzędu Miejskiego w Strumieniu.

Do Niepublicznego Żłobka „Cogito” w Strumieniu uczęszcza 34 dzieci.

W szkołach Gminy Strumień wdrażana jest idea nauczania zintegrowanego – w oddziałach ogólnodostępnych uczą się również dzieci niepełnosprawne. W Szkole Podstawowej im. Powstańców Śląskich utworzone są specjalne oddziały dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną. W roku szkolnym 2023/2024 w Szkole Podstawowej działają 2 takie oddziały, w których naukę pobiera 12 uczniów.

Dla uczniów wymagających specjalistycznego nauczania poza terenem Gminy Strumień zorganizowany jest bezpłatny dowóz uczniów i opieka w czasie dowozu dziecka, a także zwrot kosztów transportu poniesionych przez rodzica/opiekuna. W roku szkolnym 2022/2023 z tej formy pomocy skorzystało 60 uczniów (43 dzieci w ramach przewozu zorganizowanego, 17 dzieci w ramach przewozu indywidualnego).

Obok podstawowych zadań edukacyjnych, szkoły wypełniają też funkcje opiekuńcze w świetlicach szkolnych, funkcje rozwoju kultury pełnią biblioteki szkolne, aktywność fizyczną i rekreację zapewniają place zabaw i boiska szkolne. We wszystkich szkołach organizowane są zajęcia mające na celu zwiększenie szans edukacyjnych uczniów zdolnych oraz zajęcia dla uczniów mających problemy w nauce, są to: zajęcia pozalekcyjne w kołach zainteresowań, zajęcia wyrównawcze, rewalidacyjne. W placówkach szkolnych na terenie Gminy Strumień są także realizowane programy profilaktyczne między innymi przez Komisariat Policji w Strumieniu i Straż Pożarną. Placówki oświatowe w gminie są na bieżąco remontowane i modernizowane. Wyposażone są w sprzęt audiowizualny, zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, boiska szkolnego, świetlicy, biblioteki i sprzętu komputerowego, do dyspozycji uczniów są także stołówki, w których prowadzone jest dożywianie. Uczniowie w zależności od potrzeb objęci są opieką pedagoga, logopedy, psychologa i pielęgniarki.

W każdej placówce oświatowej Gminy Strumień corocznie opracowywany jest program wychowawczo-profilaktyczny, w którym są zawarte działania zmierzające do ukształtowania takiego modelu absolwenta, który niezależnie od indywidualnych cech osobowości, predyspozycji, talentów będzie wyposażony w zespół cech uniwersalnych, warunkujących właściwe funkcjonowanie we współczesnym świecie. Obszar zadań, jaki program obejmuje dotyczy edukacji zdrowotnej, kształtowania postaw społecznych, kultury (wartości, normy, wzorce zachowań), profilaktyka zachowań ryzykownych.

Placówki szkolne i przedszkolne gminy Strumień realizują także liczne programy edukacyjne, które nie tylko ułatwiają pracę nauczyciela, ale pozwalają także zaangażować i zaciekawić współczesnego ucznia. Poniższa tabela zawiera krótkie ich podsumowanie.

Tabela nr 8 Programy edukacyjne realizowane przez jednostki oświatowe

Rok	Program	Placówka oświatowa
2020	Moduł 3 Wieloletniego rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu” dotyczącego wspierania w latach 2019-2023 organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki przez organizację stołówek i miejsc spożywania posiłków.	Szkoła Podstawowa w Drogomyślu.
	„Zdalna Szkoła wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego”.	Szkoła Podstawowa w Bąkowie. Szkoła Podstawowa w Drogomyślu. Szkoła Podstawowa w Pruchnej. Szkoła Podstawowa w Strumieniu. Szkoła Podstawowa w Zabłociu.
	„Zdalna Szkoła + wsparcie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej w systemie kształcenia zdalnego”.	Szkoła Podstawowa w Bąkowie. Szkoła Podstawowa w Drogomyślu. Szkoła Podstawowa w Pruchnej. Szkoła Podstawowa w Strumieniu.
	Ogólnopolski Konkurs #OSEWyzwanie.	Szkoła Podstawowa w Zabłociu.
2021	Moduł 3 Wieloletniego rządowego Programu "Posiłek w szkole i w domu" dotyczącego wspierania w latach 2019-2023 organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki przez organizację stołówek i miejsc spożywania posiłków.	Szkoła Podstawowa w Strumieniu.
	Priorytet 3 „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”.	Przedszkole w Drogomyślu. Przedszkole w Pruchnej. Przedszkole w Strumieniu. Szkoła Podstawowa w Strumieniu.
	Rozwój przez edukację w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Drogomyślu.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Drogomyślu.
	Wzmocnienie potencjału edukacyjnego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Zabłociu.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zabłociu.

2022	Rządowy Program Rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 – „Aktywna tablica”.	Szkoła Podstawowa w Drogomyślu. Szkoła Podstawowa w Strumieniu.
	Priorytet 3 „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”.	Szkoła Podstawowa w Bąkowie. Szkoła Podstawowa w Zabłociu. Przedszkole w Zabłociu. Przedszkole w Zbytkowie.
	Laboratoria Przyszłości (realizacja zakupów 2021/2022 – obowiązek wykorzystania sprzętu od 1 września 2022 r.).	Szkoła Podstawowa w Bąkowie. Szkoła Podstawowa w Drogomyślu. Szkoła Podstawowa w Pruchnej. Szkoła Podstawowa w Strumieniu. Szkoła Podstawowa w Zabłociu.
2023	Rządowy Program Rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych na lata 2020-2024 – „Aktywna tablica”.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bąkowie. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zabłociu.
	Priorytet 3 „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pruchnej.
	Program Ministra Edukacji i Nauki „Poznaj Polskę”.	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bąkowie. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Drogomyślu. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pruchnej.
	Program „Laptop dla ucznia”.	Szkoła Podstawowa w Bąkowie. Szkoła Podstawowa w Drogomyślu. Szkoła Podstawowa w Pruchnej. Szkoła Podstawowa w Strumieniu. Szkoła Podstawowa w Zabłociu.

Źródło: Urząd Miejski w Strumieniu.

2.4. Sytuacja mieszkaniowa

W gminie Strumień podstawę mieszkalnictwa stanowi tradycyjne budownictwo jednorodzinne będące własnością osób prywatnych. Niewielki odsetek stanowi budownictwo wielomieszkaniowe. W Gminie Strumień tego typu zasoby mieszkaniowe posiada: Spółdzielnia Mieszkaniowa w Strumieniu, Wspólnota Mieszkaniowa w Strumieniu, Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Strumieniu, Wspólnota Mieszkaniowa w Zbytkowie, Wspólnota Mieszkaniowa w Pruchnej oraz Wspólnota Mieszkaniowa w Drogomyślu. Wspólnota Mieszkaniowa w Pruchnej i w Drogomyślu powstały ze zlikwidowanego PGR a lokale przeszły na własność najemców. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2022 r. w Gminie Strumień oddano do użytku 43 mieszkania. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Strumień to 4 258 mieszkań. Wszystkie nowo oddane mieszkania zostały przeznaczone na cele indywidualne. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2022 r. w gminie Strumień to 150,10 m², co daje znacznie większą przeciętną powierzchnię użytkową w porównaniu ze średnią dla województwa śląskiego (101,80) oraz ze średnią krajową (92,30). Liczba mieszkań w gminie systematycznie się zwiększa. Wśród nowo oddanych mieszkań nie było mieszkań poszerzających zasoby mieszkaniowe gminy. Gmina Strumień posiada dwa mieszkania wspomagane, w których zamieszkują 4 osoby z Gminy Strumień. Mieszkania te są formą usług społecznych kierowanych do osób wymagających wsparcia, by móc prowadzić niezależne życie w społeczności lokalnej, w szczególności do osób z niepełnosprawnością intelektualną, seniorów, osób opuszczających zakłady karne, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub osób bezdomnych.

Dane szczegółowe na temat zasobów mieszkaniowych w gminie przedstawia poniższa tabela.

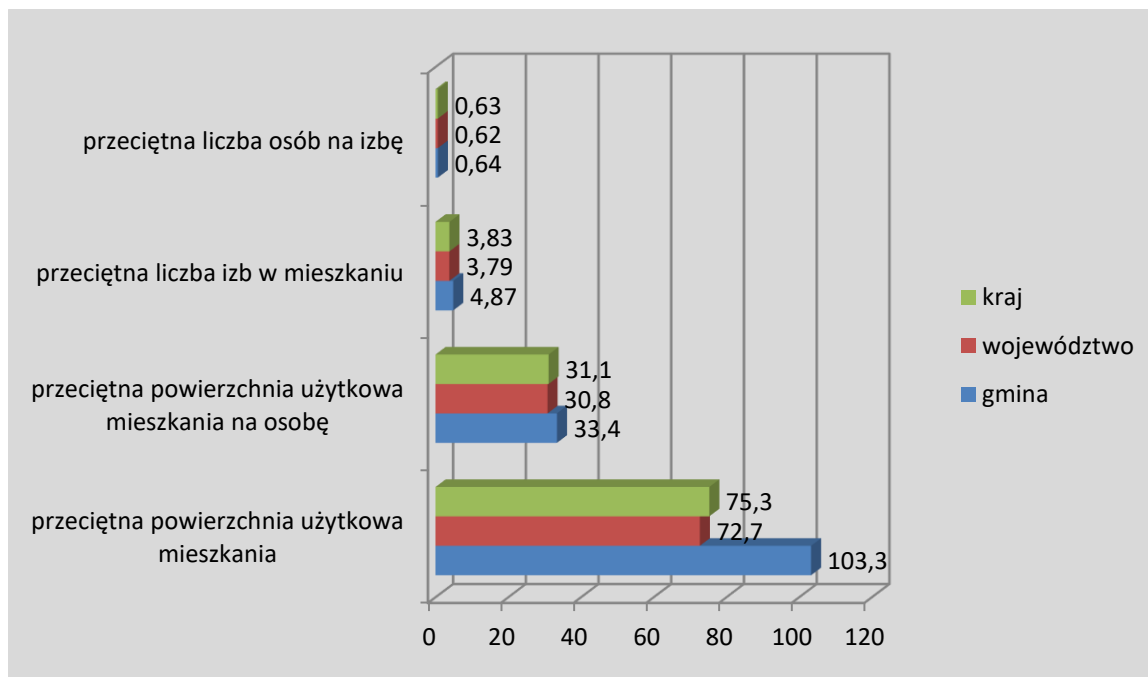
Tabela nr 9 Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2020-2023

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Budynki mieszkalne ogółem	3 063	3 092	3 146
Liczba mieszkań ogółem	4 191	4 223	4 258
Nowe mieszkania oddane do użytku	33	42	43

Źródło: GUS i Urząd Miejski Strumień.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 103,7 m². Mieszkania mają przeciętnie niecałe 5 izb (4,9). Jeśli chodzi o powierzchnię użytkową mieszkania na osobę wynosi ona 33,1 m², a przeciętna liczba osób na mieszkanie wynosiła 3,1 (dane z 2022 r.).

Sytuacja mieszkaniowa naszej gminy w tym zakresie porównując dane w skali województwa i kraju jest pod każdym względem lepsza, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres nr 2 Użytkowanie mieszkań w Gminie Strumień

Z danych Urzędu Gminy w Strumieniu wynika, że od lat liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach gminy pozostaje na podobnym poziomie, obecnie 164 mieszkań.

Tabela nr 10 Gminne zasoby mieszkaniowe w roku 2023

Typ lokalu	Ilość lokali
Budynki mieszkalne	29
Lokale mieszkalne, w tym:	164
Lokale komunalne	153
Lokale socjalne	11
Lokale tymczasowe	1

Źródło: ZGKiM w Strumieniu.

W latach 2020-2023 łącznie złożono 31 wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego (2020 r. – 9, 2021 r. – 8, 2022 r. – 5, 2023 r. – 9). Na koniec roku 2023 liczba wnioskodawców oczekujących na mieszkanie z zasobów gminy wynosiła 18.

Jak pokazują dane statystyczne przeciętne mieszkanie w Gminie Strumień ma ponad 100 m² powierzchni użytkowej, składa się z ponad 4 pomieszczeń (izby) i przypada średnio na 3 osoby. Sytuację mieszkaniową gminy można określić, jako dobrą, o czym świadczy liczba mieszkań oraz dość wysoki standard mieszkań wyposażonych w podstawowe media.

Wyższy standard mieszkań przekłada się, na lepszą, jakość życia mieszkańców. Poprawiająca się sytuacja ekonomiczna mieszkańców pozwala podnieść standard mieszkań oraz utrzymać je w lepszym stanie technicznym. Podsumowując opis ogólnej sytuacji mieszkaniowej Gminy Strumień można stwierdzić, dobrą kondycję mieszkalnictwa w gminie.

Nie wszyscy mieszkańcy znajdują się jednak w dobrej sytuacji mieszkaniowej. Pewna część mieszkańców z różnych względów ma utrudniony dostęp do lokali mieszkalnych, nie wszyscy mają taki standard mieszkań, jaki odpowiadałby ich oczekiwaniom. Z „Oceny zasobów pomocy społecznej” oraz dokumentacji odzwierciedlającej poziom wsparcia finansowego w formie dodatków mieszkaniowych wynika, że pewien odsetek mieszkańców ma problemy z utrzymaniem lokalu mieszkalnego, świadczyć o tym może liczba mieszkań zadłużonych w zasobach komunalnych gminy (2020 r. – 29 lokali, 2021 r. – 25 lokali, 2022 r. – 21 lokali, 2023 r. – 30 lokali). Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali, po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Urząd Miejski w Strumieniu.

Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 11 Dodatki mieszkaniowe i energetyczne w Gminie Strumień w okresie 2020-2023

	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Liczba gospodarstw domowych, którym przyznano dodatek mieszkaniowy i energetyczny.	48 (w tym: 6 dodatków energetycznych)	51 (w tym: 4 dodatki energetyczne)	53 (w tym: 4 dodatki energetyczne)	46 (w tym: 0 dodatków energetycznych)
Kwota świadczeń w złotych.	115 448,51 zł (114 835,82 zł mieszkaniowy 612,69 zł energetyczny)	102 310 zł (101 881 zł mieszkaniowy 429 zł energetyczny)	135 333,20 zł (135 267,43 zł mieszkaniowy 65,77 zł energetyczny)	206713,54 zł (206713,54 zł mieszkaniowy 0 zł energetyczny)
Liczba gospodarstw domowych, mieszkających w prywatnych mieszkaniach, którym przyznano dodatek mieszkaniowy.	0	1	1	1

Źródło: Urząd Miejski w Strumieniu.

Problem z utrzymaniem mieszkania i koniecznością wsparcia dodatkiem mieszkaniowym dotyczy w największym stopniu mieszkańców mieszkań komunalnych, a w najmniejszym stopniu mieszkańców mieszkań prywatnych. Problem mieszkalnictwa jest ważny nie tylko dla mieszkańców, ale też dla władz Gminy, wymaga podejmowania różnego rodzaju decyzji związanych z inwestowaniem w zasoby mieszkaniowe, co pociąga za sobą skutki finansowe w związku z wypłatą dodatków mieszkaniowych, wymaga nakładów na remonty i pozyskiwanie nowych lokali mieszkalnych.

2.5. Ochrona zdrowia i bezpieczeństwo

2.5.1. Zdrowie

Służba Zdrowia na terenie gminy znajduje się w trzech przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej, z poradniami specjalistycznymi oraz zapleczem diagnostycznym. Są to:

- NZOZ Metus, Strumień ul. 1 Maja 18;
- NZOZ Olmed, Strumień ul. Ks. Londzina 44;
- NZOZ Promed, Drogomyśl ul. Oblaski 2 oraz Pruchna ul. Główna 78.

Ponadto na terenie gminy działają prywatne lekarskie gabinety specjalistyczne, gabinety stomatologiczne oraz poradnie rehabilitacyjne:

- Prywatny gabinet lekarski Tomasz Rykała, Strumień ul. Londzina 44;
- Gabinety specjalistyczne oraz rehabilitacja i fizjoterapia „Medicus Srokosz sp. j.”, Strumień ul. Pocztowa 7;
- Prywatne Centrum Stomatologii, Strumień ul. Ks. Brzuski 4;
- Gabinet Stomatologiczny Barbara i Jacek Stefańscy, Strumień ul. Pocztowa 18a;
- Prywatny Zakład Stomatologiczny „Stomatologia Srokosz”, Strumień ul. Łuczkiwicza 7;
- Niepubliczny Stomatologiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Dentica”, Drogomyśl ul. Oblaski 2;
- Poradnia rehabilitacyjna, Strumień ul. 1 Maja 18;
- OPTYK, Adam Greń, Strumień, ul. 1 Maja 2.

Apteki i punkty apteczne na terenie gminy Strumień:

- Apteka ESKULAP, Strumień, ul. Ks. Londzina 1;
- Apteka Melisa, Strumień, ul. 1 Maja 13;
- Punkt apteczny, Pruchna, ul. Główna 68.

Na terenie gminy Strumień znajduje się Zespół Ratownictwa Pogotowia Ratunkowego Strumień ul. 1 Maja 17. Mieszkańcy mogą skorzystać z punktu pobrania krwi oraz usług pielęgniarских i położniczych w „Venamed-Usługi Pielęgniarские” Strumień ul. Wspólna 2.

Według danych GUS w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej odnotowano w 2022 r. 70 588 porad zrealizowanych przez placówki z Gminy Strumień.

W ramach działań na rzecz zdrowia Gmina Strumień:

- kontynuowała wieloletnią współpracę z Miastem Bielsko-Biała udzielając pomocy finansowej w formie dotacji celowej na działalność Ośrodka Przeciwdziałania Problemom Alkoholowym w związku z przyjmowaniem pacjentów zamieszkałych na terenie gminy Strumień;

- współpracowała z NZOZ „Przychodnia Akademicka” w organizacji badań mammograficznych prowadzonych w mammobusie, z których skorzystało w roku 2022 60 kobiet w wieku 50-69 lat;
- współpracowała z Klubem Honorowych Dawców Krwi przy Parafii pod wezwaniem Świętej Barbary w Strumieniu, który w 2022 r. przeprowadził 5 akcji krwiodawstwa, dzięki 160 osobom zebrano 72 litry krwi w 2023 r. Klub przeprowadził 5 akcji krwiodawstwa, dzięki 142 osobom zebrano 64 litry krwi;
- organizowała konkurs plastyczny o tematyce prozdrowotnej pod patronatem Burmistrza Strumienia „Chcesz być na czasie, dbaj o ciało, dbaj o ducha”, w którym wyróżniono 16 uczniów przedszkoli i szkół z terenu gminy Strumień.

Ponadto w 2022 r. Stowarzyszenie Miłośników Zbytkowa zainicjowało akcję rozdysponowania dla seniorów tzw. Kopert Życia. Jest to inicjatywa ogólnopolska mająca na celu umożliwienie służbom medycznym pierwszą pomoc dla osób starszych poprzez dostęp do podstawowych informacji o stanie zdrowia i zażywanych lekach poprzez umieszczenie stosownej koperty w widocznym miejscu w mieszkaniu. Rozdysponowano 50 kopert.

2.5.2. Bezpieczeństwo

Za ochronę mieszkańców gminy Strumień oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na jej terenie odpowiada Komisariat Policji w Strumieniu.

W 2022 r. według danych GUS na dzień 31.12.2022 r. w gminie Strumień stwierdzono szacunkowo 299 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1 000 mieszkańców odnotowano 22,58 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego (35,08) oraz porównywalna do średniej dla całej Polski (22,81).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Strumień wynosi 70,20 % i jest znacznie mniejszy od wskaźnika wykrywalności dla województwa śląskiego (80 %) oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski (71 %). W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców gminy Strumień najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 12,65 (wykrywalność 66 %) oraz przeciwko mieniu – 11,19 (wykrywalność 48 %). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym – 6,63 (63 %), drogowe – 1,88 (98 %) oraz przeciwko życiu i zdrowiu – 0,40 (87 %).

Dane szczegółowe na temat popełnionych przestępstw w Gminie Strumień w okresie 2020-2023 według danych Komisariatu Policji w Strumieniu przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 12 Przestępczość w Gminie Strumień

Kategoria przestępstwa	Liczba przestępstw 2020	Liczba przestępstw 2021	Liczba przestępstw 2022	Liczba przestępstw 2023
Kradzież	20	41	35	45
Kradzież z włamaniem	8	18	17	13
Bójki i pobicia	8	9	6	1
Uszkodzenia mienia	12	8	5	8
Oszustwa i fałszerstwa	33	47	49	31
Rozboje	2	3	0	1
Groźby karalne	7	8	12	4
Przestępstwa z udziałem nieletnich	4	4	3	1

Źródło danych: Komisariat Policji w Strumieniu.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców miasta i gminy czuwa również sześć jednostek Ochotniczej straży pożarnej:

- OSP Bąków;
- OPS Drogomyśl;
- OSP Pruchna;
- OSP Strumień;
- OPS Zabłocie;
- OSP Zbytków.

Ochotnicza Straż Pożarna w Strumieniu oraz Ochotnicza Straż Pożarna w Drogomyślu zostały włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Na utrzymanie gotowości bojowej i wyposażenie jednostek ochotniczych straży pożarnych w 2023 roku z gminnego budżetu przeznaczono łącznie 508 947,37 zł. W roku 2020 Gmina Strumień kwotą 250 000 zł wsparła zakup nowego średniego samochodu ratowniczo – gaśniczego GBA z napędem 4 x 4 marki VOLVO przeznaczonego dla OSP w Zabłociu, całkowity koszt zakupu wyniósł 794 088,00 zł. W latach 2010-2020 w gminie Strumień łącznie zakupionych zostało 6 nowych samochodów ratowniczo-gaśniczych w tym jeden ciężki dla OSP Drogomyśl i pięć średnich dla OSP Strumień, OSP Pruchna, OSP Bąków, OSP Zbytków i OSP Zabłocie.

W roku 2023 z budżetu Gminy Strumień przeznaczono 7 000,00 zł na Fundusz Wsparcia Państwowej Straży Pożarnej.

Tabela nr 13 Wyjazdy jednostek OSP do akcji w roku 2023

Jednostka	Požary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Razem
OSP Bąków	5	36	2	43
OSP Drogomyśl	13	58	1	72
OSP Pruchna	16	65	2	83
OSP Strumień	7	31	0	38
OSP Zabłocie	2	17	0	19
OSP Zbytków	7	21	1	29
Razem	50	228	6	284

Źródło danych: Urząd Miejski w Strumieniu.

W każdym sołectwie gminy Strumień w strukturach ochotniczych straży pożarnych działają młodzieżowe drużyny pożarnicze (MDP). Zostały one powołane w celu zainteresowania młodzieży działalnością społeczną na rzecz ochrony przeciwpożarowej oraz przygotowania jej do bezinteresownej służby w szeregach OSP. W skład MDP wchodzi dziewczęta i chłopcy w wieku do 18 roku życia. W 2023 r. członkami MDP było łącznie 136 osób w wieku do 18 roku życia w tym:

- OSP Bąków 20 osób (10 dziewcząt oraz 10 chłopców);
- OSP Drogomyśl 28 osób (10 dziewcząt oraz 18 chłopców);
- OSP Pruchna 21 osób (9 dziewcząt oraz 12 chłopców);
- OSP Strumień 17 osób (7 dziewcząt oraz 10 chłopców);
- OSP Zabłocie 31 osoby (4 dziewcząt oraz 27 chłopców);
- OSP Zbytków 19 osoby (2 dziewcząt oraz 17 chłopców).

Podstawowymi zadaniami młodzieżowych grup pożarniczych są m. in.:

- podnoszenie wiedzy i umiejętności w dziedzinie ochrony przeciwpożarowej,
- rozwijanie sprawności fizycznej,
- podejmowanie i realizacja zadań pożytecznych dla ochrony przeciwpożarowej,
- działalność w ramach wolontariatu.

W 2023 r. członkowie młodzieżowych drużyn pożarniczych z terenu gminy Strumień uczestniczyli m.in. w: „Turnieju Wiedzy Pożarniczej”, III Manewrach MDP w Drogomyślu, obozie MDP w Jarosławiu, „Dniu Młodego Strażaka”, wyjeździe survivalowym do Wisły, zawodach i ćwiczeniach przeciwpożarowych, obozach szkoleniowo-wypoczynkowych, i wyjazdach rekreacyjno-turystycznych.

2.6. Zatrudnienie, gospodarka

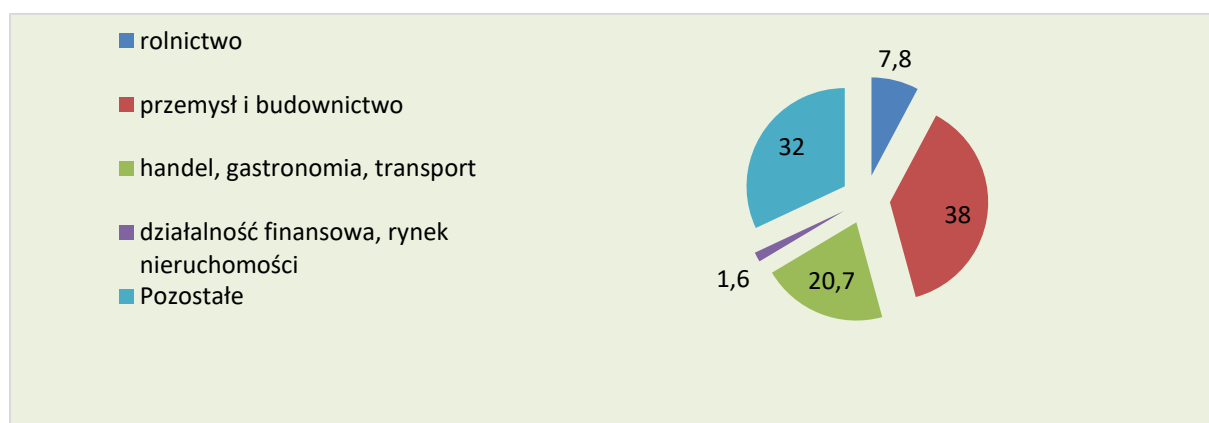
2.6.1. Zatrudnienie

W gminie Strumień według danych GUS na dzień 31.12.2021 r. liczba pracujących ogółem wynosiła 2 074 osób. W 2020 r. liczba pracujących wynosiła 2043, w 2 019 r. ogółem pracujących – 2 045.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Strumień (Źródło: GUS, 31.12.2022 r.) wynosiło 5 838 zł i było mniejsze od przeciętnego wynagrodzenia w województwie śląskim (6 728 zł), a także od krajowego (6 706 zł).

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców Gminy Strumień większość osób wyjeżdża do pracy do innych gmin.

Poniższa tabela przedstawia procentowy udział pracujących wg sektorów ekonomicznych w Gminie Strumień.

Wykres nr 3 Pracujący wg sektorów ekonomicznych w gminie Strumień

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 31.12.2021 r.

2.6.2. Gospodarka

Według danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej w Gminie Strumień zarejestrowanych jest 769 podmiotów gospodarki narodowej.

Największą liczbę stanowią mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników.

Wśród zarejestrowanych działalności gospodarczych najczęściej prowadzonych jest z zakresu:

- przetwórstwo przemysłowe;
- budownictwo;
- handel hurtowy i detaliczny;
- transport i gospodarka magazynowa.

Na terenie Gminy Strumień znajduje się 25 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 14 punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (gastronomia). W Gminie Strumień jednym z największych zakładów pracy, w którym zatrudnienie znalazło ponad 560 pracowników jest Zakład Wyrobów Metalowych „Strumet” w Strumieniu.

2.7. Kultura, sport, organizacje pozarządowe

2.7.1. Kultura

Głównymi instytucjami prowadzącymi działalność kulturalną w gminie Strumień jest Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury oraz Biblioteka Publiczna wraz z filiami.

Nadrzędnym celem działalności kulturalnej Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury jest rozpoznawanie i rozbudzanie potrzeb kulturalnych środowiska, kształtowanie wzorów aktywnego uczestnictwa w kulturze, prowadzenie różnorodnych form edukacji kulturalnej odbywającej się na terenie całej gminy oraz wyrównywanie szans w dostępie do kultury również za pośrednictwem wchodzących w jego skład sześciu świetlic, umiejscowionych w każdej miejscowości gminy. Do podstawowych zadań Gminnego Ośrodka Kultury należy m.in. organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę, opieka nad amatorskim ruchem artystycznym i twórczością ludową oraz wspieranie i koordynacja lokalnych inicjatyw kulturalnych. Zadaniem jednostki jest także organizowanie spektakli, koncertów, festiwali, wystaw, odczytów, imprez artystycznych, rozrywkowych, turystycznych i sportowych. W budynku Ośrodka mieści się sala widowiskowa, która jest miejscem organizacji licznych wydarzeń kulturalnych oraz realizowania pasji przez różne artystyczne grupy. Z obiektu, a zwłaszcza z sali widowiskowej, korzystają także szkoły, przedszkola, instytucje, stowarzyszenia i pozostałe organizacje działające na terenie gminy Strumień.

W ramach Ośrodka działają różne grupy skupiające osoby w różnym wieku. Do takich grup należą:

- MALUSIE – grupa plastyczna (5-9 l.);
- HOP.ART – grupa plastyczna (10-13 l.);
- PRZESTRZEŃ – grupa plastyczna Zabłocie;
- Taniec z hula-hop (7-9 lat);
- Teatr KUGLE;
- F1 – taniec nowoczesny (5-10 l.);
- F2 – taniec nowoczesny (5-10 l.);
- ENTER – taniec nowoczesny (7-9 l.);
- DELETE – taniec nowoczesny (9-12 l.);
- CONTROL – taniec nowoczesny (11-16 l.);
- ESCAPE – taniec nowoczesny (14-24 l.);
- SHIFT – taniec nowoczesny (od 25 l.);
- C41 – grupa fotograficzna dla dzieci i młodzieży;
- C41 – grupa fotograficzna dla dorosłych;
- STUDIO WOKALNE;
- Grupa Szachowa 64 pola – zaawansowana;
- Grupa Szachowa 64 pola – początkująca;
- MUZYKA (pianino, akordeon);

- MUZYKA (gitara);
- Strumieńska Grupa Gitarowa;
- Robotyka LEGO;
- Angielski TEDDY EDDIE dla dzieci;
- Gimnastyka korekcyjna;
- Aktywna Przestrzeń;
- Sztuki walki: Ju-Jitsu (6-13 l.);
- Sporty walki: Ju-Jitsu, Kick-Boxing i Self-Defense;
- PLAMA – malarstwo dla dorosłych;
- Rękodzieło Artystyczne IGŁĄ I NITKĄ;
- Amatorska Grupa Twórcza „Strumień”;
- Klub Seniora Gorące Serca;
- Klub Filmowy WISŁA;
- Warsztaty kreatywnego krawiectwa;
- Zumba dla dorosłych;
- Strumieńska Gromada Zuchowa;
- Zespół Regionalny „Strumień”;
- Zespół Śpiewaczy „ECHO BĄKOWA”;
- Stowarzyszenie SFArt;
- Chór „Lutnia”;
- Macierz Ziemi Cieszyńskiej;
- Zespół 8 lat w Tybecie;
- Zespół White Deer;
- Zespół Holyguns;
- Zespół TWOI;
- MUMIO.

W 2023 r. MGOK w Strumieniu zorganizował lub wsparł organizację 157 imprez, w których wzięło udział łącznie ponad 17 106 osób. Ponadto na stałe lub w formie kursów w 43 różnych grupach realizowało swoje pasje około 500 osób.

Do podstawowych placówek usługowych z zakresu kultury zaliczamy także Miejską Biblioteka Publiczna wraz z filiami w Drogomyślu, Pruchnej i Zbytkowie. Biblioteka służy przede wszystkim rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych. Od wielu lat organizuje liczne wydarzenia kulturalne, edukacyjne i promocyjne. Biblioteka prowadzi działalność informacyjną, a także szeroko zakrojoną działalność kulturalno-oświatową. Instytucja ta, posiada specjalistyczne oprogramowanie MATEUSZ, dzięki któremu tworzona jest baza danych (katalogi).

Biblioteka w Strumieniu, wraz ze swoimi filiami, współpracuje z wieloma instytucjami: Domem Pomocy Społecznej, przedszkolami, szkołami podstawowymi. Wychodząc naprzeciw potrzebom czytelników, biblioteka zaproponowała nową formę pracy pn. „Książka na telefon” dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Co roku w bibliotece głównej i filiach organizowane są zajęcia wakacyjne i ferie zimowe dla dzieci. Placówki przygotowują liczne konkursy, gry, zabawy oraz wystawy. Dzieci uczą się obcowania z książką poprzez słuchanie bajek czy rysowanie ulubionych bohaterów książkowych. We wszystkich agendach organizowane są lekcje biblioteczne i wycieczki mające na celu zapoznanie z pracą i działalnością bibliotek.

Biblioteka każdego roku aktywnie współuczestniczy w obchodach „Tygodnia Bibliotek” i włącza się do ogólnopolskich i powiatowych akcji, np. „Cała Polska czyta dzieciom”. W bibliotece głównej oraz w filiach organizowane są spotkania autorskie ze znanymi pisarzami, ilustratorami, muzykami, prelekcje oraz koncerty muzyczne. Do stałych form działalności kulturalnej wchodzi też wystawy fotograficzne, malarskie i tematyczne. Biblioteka przygotowuje również konkursy, promocje książek, wieczory poezji, warsztaty drukarskie, taneczne, plastyczne i inne. Ciekawą i charakterystyczną formą działalności Oddziału dla Dzieci są imprezy okolicznościowe, przygotowywane z okazji Dnia Dziecka, Dnia Matki, Andrzejków, a także związane z porami roku. Mają one zawsze barwną i interesującą oprawę. Poprzez różne formy pracy z dziećmi (wykonywanie palm, pisanek, ozdób świątecznych itp.) podtrzymuje tradycje i obrzędy świąteczne.

Do podstawowych zadań biblioteki należy gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów. Księgozbiór Biblioteki wraz z filiami wynosi **48 884** woluminy oraz **1 375** zbiorów specjalnych. W 2023 roku w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Strumieniu zarejestrowano: 1 713 czytelników ogółem. Łącznie bibliotekę odwiedziło 22 233 użytkowników. Wypożyczalnie odwiedziło 9 930 czytelników. Wypożyczono na zewnątrz ogółem 23 525 woluminów, 373 zbiory multimedialne, 772 czasopisma. Czytelnie odwiedziło 9 259 osób. Wypożyczono na miejscu 6 533 woluminy, 129 zbiorów multimedialnych, 1 733 czasopisma. Udzielono 6 254 informacji (zagadnieniowych, bibliotecznych oraz informacji internetowych). Do udzielania informacji wykorzystywane są katalogi, kartoteka regionalistów, teczki z wycinkami, księgozbiór czytelników, czasopisma, internet, telefon.

Biblioteka w Strumieniu do dyspozycji użytkowników posiada 5 komputerów oraz po jednym w każdej z trzech filii. W MBP w Strumieniu oraz wszystkich filiach działa moduł wypożyczeń oraz strona internetowa www.biblioteka.strumien.pl.

W ramach promocji książki i czytelnictwa w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Strumieniu i jej filiach zorganizowano 162 wydarzenia, w których wzięło udział 3 044 uczestników. Wszystkie te wydarzenia miały charakter stacjonarny i nieodpłatny. Spotkania cieszyły się popularnością i dużą frekwencją.

Tabela nr 14 Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Strumieniu 2020-2021

Miejscowość	Liczba odwiedzin		Liczba czytelników		Liczba wypożyczonych książek		Liczba wypożyczonych czasopism	
	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
Strumień	8 735	7 170	620	592	9 935	10 902	850	1 023
w tym dzieci	3 601	3 871	384	407	4 519	5 135	171	14
Drogomyśl	1 632	1 228	131	148	1 820	2 739	31	39
Pruchna	1 539	2 294	194	220	3 507	4 351	82	220
Zbytków	2 335	2 698	269	304	2 942	3 356	231	299
razem	1 4241	13 390	1 214	1 264	18 204	21 348	1 194	1 581

Źródło: Miejska Biblioteka Publiczna w Strumieniu.

Tabela nr 15 Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Strumieniu 2022-2023

Miejscowość	Liczba odwiedzin		Liczba czytelników		Liczba wypożyczonych książek		Liczba wypożyczonych czasopism	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Strumień	13 177	15 136	1 043	1 023	16 093	19 578	1 286	2 119
w tym dzieci	7 601	7 406	437	445	3 970	7 446	677	112
Drogomyśl	1 568	1 485	161	175	3 189	3 025	13	72
Pruchna	2 334	2 341	214	222	4 446	4 490	110	37
Zbytków	3 495	3 271	289	293	3 640	3 467	273	277
razem	20 574	22 233	1 707	1 713	27 368	30 560	1 799	2 505

Źródło: Miejska Biblioteka Publiczna w Strumieniu.

Poniższa tabela zawiera wykaz placówek kulturalnych funkcjonujących w gminie.

Tabela nr 16 Wykaz placówek kulturalnych

Lp.	Nazwa
1.	Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Strumieniu
2.	Biblioteka Miejska w Strumieniu
3.	Biblioteka Miejska w Strumieniu – Filia w Drogomyślu
4.	Biblioteka Miejska w Strumieniu – Filia w Pruchnej
5.	Biblioteka Miejska w Strumieniu – Filia w Zbytkowie
6.	Świetlica środowiskowa w Bąkowie
7.	Świetlica środowiskowa w Drogomyślu
8.	Świetlica środowiskowa w Pruchnej
9.	Świetlica środowiskowa w Strumieniu HAKUNA MATATA
10.	Świetlica środowiskowa w Zabłociu
11.	Świetlica środowiskowa w Zbytkowie

Źródło: Opracowanie własne.

2.7.2. Sport

Upowszechnianiu kultury fizycznej, sportu i rekreacji w gminie służy dostępna na jej terenie infrastruktura sportowo-rekreacyjna, na którą składają się: hala sportowa, boiska wielofunkcyjne, kort tenisowy i basen. Mieszkańcy gminy mogą korzystać z placów rekreacyjnych z urządzeniami do ćwiczeń. We wszystkich sołectwach są dostępne place zabaw dla najmłodszych.

Na terenie gminy Strumień działa 5 klubów sportowych: Ludowy Klub Sportowy „BŁYSKAWICA” w Drogomyślu, Ludowy Klub Sportowy „99 PRUCHNA” w Pruchnej, Ludowy Klub Sportowy „ORZEŁ” w Zabłociu, Ludowy Klub Sportowy „WISŁA” w Strumieniu, Ludowy Klub Sportowy „ZRYW” w Bąkowie. Kluby organizują treningi i rozgrywki sportowe w piłce nożnej (wszystkie kluby: drużyny dziecięce, młodzieżowe i seniorów) oraz w szachach (LKS Wisła Strumień juniorzy i seniorzy).

W gminie odbywa się wiele imprez sportowo-rekreacyjnych. Wśród ważniejszych wymienić należy: turnieje piłki nożnej, siatkowej, piłki plażowej, szachowe, tenisa ziemnego, stołowego, badmintonu, rajdy rowerowe.

Tabela nr 17 Obiekty sportowe na terenie gminy Strumień

Lp.	Nazwa
1.	Basen Miejski w Strumieniu ul. Młyńska 14
2.	Korty Tenisowe w Strumieniu ul. Młyńska 14
3.	Korty do squasha w Strumieniu ul. Młyńska 14
4.	Ogólnodostępne boisko wielofunkcyjne w Strumieniu ul. 1 Maja 38
5.	Hala sportowa z siłownią w Strumieniu ul. Młyńska 8
6.	Ogólnodostępne boisko wielofunkcyjne w Drogomyślu ul. Poczтова
7.	Boisko sportowe przy Ludowym Klubie Sportowym „ZRYW” w Bąkowie
8.	Boisko sportowe przy Ludowym Klubie Sportowym „BŁYSKAWICA” w Drogomyślu
9.	Boisko sportowe przy Ludowym Klubie Sportowym „99 PRUCHNA” w Pruchnej
10.	Boisko sportowe przy Ludowym Klubie Sportowym „WISŁA” w Strumieniu
11.	Boisko sportowe przy Ludowym Klubie Sportowym „ORZEŁ” w Zabłociu
12.	Siłownia zewnętrzna w Drogomyślu
13.	Siłownia zewnętrzna w Pruchnej
14.	Siłownia zewnętrzna w Strumieniu
15.	Siłownia zewnętrzna w Zbytkowie
16.	Sala gimnastyczna w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Bąkowie
17.	Sala gimnastyczna w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Drogomyślu
18.	Sala gimnastyczna w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Pruchnej
19.	Sala gimnastyczna w Szkole Podstawowej w Strumieniu

Źródło: Opracowanie własne.

Coraz bardziej popularną formą spędzania wolnego czasu staje się turystyka rowerowa. Gmina Strumień posiada dogodne warunki do uprawiania tego rodzaju aktywności. Szlaki, ścieżki, trakty rowerowe łączą się z sąsiednimi gminami, tworząc nie tylko okazję do poznania walorów bogatej przyrody i rekreacji, ale stają się również traktem komunikacyjnym. Osoby zainteresowane turystyką pieszą i rowerową mogą korzystać z terenów leśnych i tras rowerowych tj.:

- Trasa nr 1 – Gminny szlak rowerowy – Trakt cesarsko-pruski, Strumień – Pawłowice, długość trasy: 4 km (kolor zielony),
- Subtrasa euroregionalna, 122 C – Jaworze – Jasienica – Rudzica – Zaborze – Zabłocie – Strumień, długość trasy: 24 km (kolor czerwony),
- Trasa międzyregionalna, 9 N – Strumień – Zbytków – Golasowice – Jastrzębie Zdrój – Jastrzębie Zdrój Moszczenica, długość trasy: 23 km (kolor niebieski),
- Międzynarodowa trasa europejska. R 4 EUROVELO/Roscoff – Odessa, Strumień – Wisła Mała – Studzionka – Wisła Wielka – Łąka – Pszczyna, długość trasy: 20 km z czego 5,8 km przebiega w obszarze gminy (kolor zielony),
- Trasa ogólnopolska (WTR) – Wiślana Trasa Rowerowa Wisła Czarne – Gdańsk, długość trasy: 4 km przebiega w obszarze gminy (pomarańczowa tabliczka z czarnym rowerem),
- Subtrasa Nr 11 Y (Cieszyn – Strumień), długość trasy 55,5 km,
- Trasa 279, Strumień – Pszczyna. Długość trasy 20,1 km, (kolor niebieski),
- Szlak myślistwa, Pruchna – Drogomyśl – Zabłocie – Frelichów – Rykalec – Zarzecze – Żabiniec – Zamachy.

Doskonałym rozwiązaniem dla osób, które chcą samodzielnie naprawiać swój rower, ale nie posiadają odpowiednich narzędzi lub miejsca do tego celu jest samoobsługowa stacja naprawy rowerów mieszcząca się w Drogomyślu na Skwerze Przyjaźni obok mini tężni solankowej (ul. Główna).

2.7.3. Organizacje pozarządowe

Ważną rolę w systemie społecznym odgrywają organizacje pozarządowe. Gmina posiada opracowany Program współpracy Gminy Strumień z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na rok 2023, który określa cele, przedmiot oraz formy współpracy. Umożliwia on udział organizacji w realizacji zadań publicznych, m.in. w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży, ochrony i promocji zdrowia, działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, pomocy społecznej oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom i patologiom społecznym.

Na terenie Gminy Strumień zarejestrowanych jest 31 organizacji pozarządowych działających w obszarze sportu, rekreacji, turystyki, profilaktyki uzależnień, pomocy. Gmina corocznie przekazuje wsparcie finansowe na działalność części z nich.

Tabela nr 18 Wykaz organizacji pozarządowych z terenu Gminy Strumień

LP.	Nazwa i adres
1.	Akcja Katolicka w Drogomyślu Drogomyśl pl. Dobrego Pasterza 2
2.	Akcja Katolicka w Strumieniu Strumień ul. 1 Maja 9
3.	Towarzystwo Śpiewacze „Lutnia” im. Jana Orszulika Strumień ul. Młyńska 14
4.	Klub Ekologiczny „EKO” ul. Wiejska 1 Drogomyśl
5.	Stowarzyszenie Miłośników Zbytkowa ul. Wyzwolenia 49
6.	Macierz Ziemi Cieszyńskiej Koło w Drogomyślu Drogomyśl ul. Wiejska 59
7.	Macierz Ziemi Cieszyńskiej Koło w Strumieniu Strumień ul. Młyńska 14,
8.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Strumień ul. Ks. Londzina 58
9.	Stowarzyszenie Form Artystycznych SFART Strumień ul. Młyńska 14
10.	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko-Gminny
11.	Stowarzyszenie „Żyj Godnie” o/Strumień Strumień ul. Powstańców Śl. 15
12.	LKS „Zryw” Bąków ul. Żniwna 10
13.	LKS „Błyskawica” Drogomyśl ul. Modrzewiowa 5
14.	LKS „99 Pruchna” Pruchna ul. Główna 60
15.	LKS „Wisła” w Strumieniu Strumień ul. Brodeckiego 26
16.	LKS „Orzeł” Zabłocie ul. Rolna 18
17.	Oddział Zarządu Miejsko – Gminnego Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP w Strumieniu Strumień ul. Ks. Londzina 58
18.	Ochotnicza Straż Pożarna Bąków ul. Osiedlowa 1
19.	Ochotnicza Straż Pożarna Drogomyśl ul. Wiejska 17
20.	Ochotnicza Straż Pożarna Strumień ul. 1 Maja 17
21.	Ochotnicza Straż Pożarna Pruchna ul. Główna 53
22.	Ochotnicza Straż Pożarna Zabłocie ul. Bielska 24
23.	Ochotnicza Straż Pożarna Zbytków ul. Wyzwolenia 52
24.	Koło Gospodyń Wiejskich w Bąkowie
25.	Koło Gospodyń Wiejskich w Drogomyślu
26.	Koło Gospodyń Wiejskich w Pruchnej
27.	Koło Gospodyń Wiejskich w Strumieniu
28.	Koło Gospodyń Wiejskich w Zabłocie
29.	Koło Gospodyń Wiejskich w Zbytkowie
30.	Towarzystwo Motoryzacyjne „Zabytek” Strumień ul. Mikołaja Brodeckiego 7 a
31.	Fundacja „LEVEL SPORT” Strumień ul. Osiedlowa 4 D/5

Źródło: Urząd Miejski w Strumieniu.

Gmina Strumień aktywnie ustanawia i rozwija kontakty partnerskie zarówno na szczeblu lokalnym jak i międzynarodowym. Strumień rozwija współpracę z zagranicznymi

partnerami zarówno po czeskiej jak i słowackiej stronie granicy. Wspólnie realizowane są zarówno duże projekty inwestycyjne np. wraz z województwem Żylińskim utworzono Galerię Pod Ratuszem w podziemiach Urzędu Miejskiego, jak i projekty kulturalne czy sportowe m.in. z Petrvaldem, Senovem, Dolni Domaslavice, Dolni Hricov czy Muzeum w Czadcy.

W 2023 r. w Galerii Pod Ratuszem zaprezentowanych zostało 11 wystaw i spotkań. Wernisaże otwierające każdą wystawę cieszą się dużym zainteresowaniem mieszkańców i turystów. Ponadto w Galerii pod Ratuszem odbywały się spotkania, wieczory poetyckie a także prelekcje. Galeria czynna jest w godzinach pracy Urzędu Miejskiego.

3. OBSZAR PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE STRUMIENŃ W OKRESIE 2020-2023 W UJĘCIU DZIAŁAŃ INSTYTUCJI POMOCY SPOŁECZNEJ

Współczesne społeczeństwo ujmowane jest z perspektywy socjologicznej od najmniejszych do globalnych zbiorowości poprzez funkcjonowanie w ciągłym ruchu, uleganiu nieustannym zmianom. Funkcjonowanie, więc jakiegokolwiek zbiorowości ludzkiej nie ma, więc charakteru statycznego, lecz dynamiczny. Zmiany mają charakter zarówno pozytywny jak i negatywny, stają się kryzysami indywidualnymi lub zbiorowymi. Zmiana społeczna prowadzi często do skutków negatywnych, wcześniej nieprzewidywalnych. Od końca ubiegłego stulecia w dyskusjach publicznych czy w świecie środków masowego przekazu pojawia się wątek krytyczny wobec obecnej zmienności życia, tempa i negatywnych skutków zmian. Charakter najbardziej negatywny mają społecznie te zmiany, które dokonują się w sposób nagły, nieprzewidywany, gwałtowne w przebiegu, obejmujące jednocześnie wiele obszarów życia indywidualnego, rodziny jak i większych zbiorowości. Negatywne zmiany dotyczą też sfery wartości, przyjmowanych postaw – co widać dziś wyraźnie w kryzysie wartości rodzinnych w Polsce. Negatywne konsekwencje zmian społecznych wprowadzają dezorganizację, wybijają osoby i grupy społeczne ze stanu osiągniętej wcześniej równowagi. Rozbijają też ciągłość, wyrażoną w zakotwiczeniu w tradycji i obyczajach. Z czasem wraz z doświadczaniem coraz bardziej skumulowanych negatywnych skutków różnych problemów społecznych zarówno na poziomie indywidualnym jak i grupowym zmianie ulega postrzeganie sytuacji oraz interpretacji obecnego jak i poprzedniego stanu życia. Kumulacja takich negatywnych konsekwencji problemów społecznych może być rozpatrywana na mikropoziomie tzw. biografii indywidualnej. To najbardziej znane z doświadczenia życiowego sytuacje o ładunku traumatogennym jak np. choroby, śmierć osoby bliskiej, małżeństwo, rozwód, utrata pracy, zakończenie aktywności zawodowej w związku z przejściem na emeryturę, kara pozbawienia wolności, emigracja. Negatywne konsekwencje na tym poziomie mogą być zarówno nagłe, prowadzić do życiowego wstrząsu jak i mieć już długotrwały i kumulujący się charakter jak jest w przypadku problemu uzależnień lub długotrwałych i ciężkich chorób czy stopniowego rozpadu małżeństwa.¹

Socjologia wyznacza dwa rodzaje czynników pośredniczących w tym na ile dana sytuacja trudna może stać się chronicznym kryzysem, prowadzącym do sytuacji traumatogenicznej. Pierwszym jest to jak sama trudna sytuacja jest definiowana oraz jakie ramy interpretacyjne osoby doświadczające trudności im nadają. W jakiej perspektywie patrzą na obecną sytuację. Drugi czynnik to tzw. zasoby, środki „obronne”. Te już mają charakter obiektywny i są to np. kapitał finansowy, kulturowy i społeczny – a więc te uniwersalne dobra przejawiające się min. w posiadanych środkach pieniężnych, wykształceniu, umiejętnościach i znajomościach, które pozwalają osobom/rodzinom doświadczającym trudnej sytuacji na przystosowanie się, zaadaptowanie do zmian i swoiste „uodpornienie” na negatywne konsekwencje.²

---

¹ Por. Sztompka P: Socjologia Analiza społeczeństwa, Znak, Kraków, 2002, str. 454 – 460

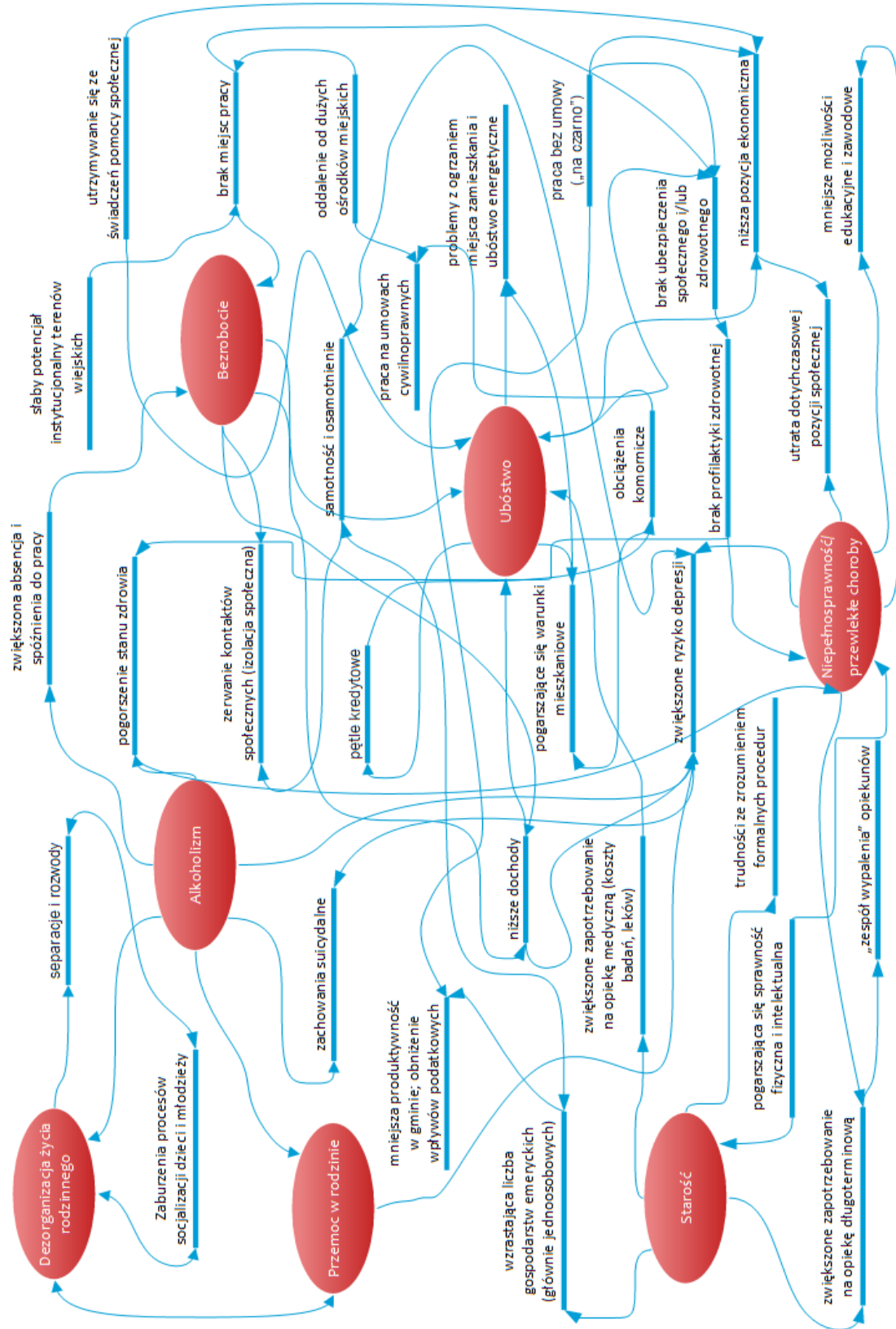
² Por. Sztompka P: Socjologia Analiza społeczeństwa, Znak, Kraków, 2002, str. 464 – 465

Polska pomoc społeczna zmieniała się na przestrzeni lat. Obecnie odchodzi się od modelu państwa opiekuńczego, koncentrując się przede wszystkim na wspieraniu, motywowaniu oraz inicjowaniu konkretnych działań, które muszą zostać podjęte przez klienta w celu poprawy jego sytuacji życiowej. Wymienione powyżej problemy są tylko marginalnym procentem szerokiego spektrum trudnych sytuacji życiowych, z którymi borykają się klienci pomocy społecznej. Należy również pamiętać, że coraz częściej mamy do czynienia z nawarstwianiem się problemów, co prowadzi do cyrkularności oraz wielopokoleniowego korzystania z pomocy społecznej. Współczesna pomoc społeczna, bardziej opiera się na animacji, koordynowaniu działań, wspieraniu oraz tworzeniu sieci instytucji, które będą świadczyły szeroko rozumiane usługi, nie zapominając przy tym, że jednostka musi sama chcieć zmienić swoje położenie.³

Poniższy rysunek przedstawia przykładową „pajęczynę problemów społecznych” prezentuje złożony układ współzależności w obrębie różnych problemów i wzajemne oddziaływania i złożoność przyczyn. Jedno niekorzystne zjawisko może wywołać inne trudności, które następnie rodzą kolejne problemy. Zamieszczone na rysunku strzałki wskazują kierunki oddziaływania poszczególnych słabych stron. „Pajęczyna problemów społecznych” pokazuje, jak trudne jest wyjście z niej poprzez skupienie się na rozwiązaniu tylko pojedynczego problemu.

---

³ Norbert G. Pičuła :Feedback w pracy socjalnej s. 139-140 (w tym por. N. Pičuła, K. Białożył, New trends in social security mangment, [w:] Inovácie – podnikanie – spoločnosť, No. 5, eds. S.Hurná, M. Storoška, M.Kášová, Presov 2012, s. 318)

Rys. nr 3 Pajęczyna problemów społecznych.

Źródło: Strategia rozwiązywania problemów społecznych. Poradnik metodyczny.

3.1. Ubóstwo

Problem ubóstwa można określać w sposób absolutny lub względny. W podejściu absolutnym ubogie są te gospodarstwa domowe, te osoby, które nie mają możliwości zaspokojenia potrzeb uznanych w danych warunkach za podstawowe. W tym ujęciu można wyróżnić dwa znaczenia terminu ubóstwo absolutne – węższe i szersze. Ubóstwo absolutne w węższym znaczeniu oznacza stan niezaspokojenia minimalnych biologicznych potrzeb organizmu ludzkiego. Natomiast ubóstwo absolutne w znaczeniu szerszym to stan niezaspokojenia potrzeb uznanych w danym społeczeństwie i w danym czasie za minimalne. W podejściu względnym (relatywnym) ubóstwo rozważane jest, jako forma nierówności, nadmiernego dystansu między poziomem życia poszczególnych grup ludności:

- ubogie są te osoby, te rodziny, których poziom życia jest znacznie niższy niż pozostałych członków danego społeczeństwa.

Ubóstwo traktowane jest, jako główna przyczyna sytuacji wymagających pomocy społecznej, jednakże nie jest samoistną przesłanką uzasadniającą przyznanie świadczenia pieniężnego ani świadczenia niepieniężnego. Pojęcie ubóstwa ma charakter względny, to, co dla jednych jest ubóstwem, dla innych może uchodzić za dostatek. Mając powyższe na względzie potrzebna jest ocena i sprecyzowanie tego pojęcia. Ustawa o pomocy społecznej czyni to określając w art. 8 kryterium dochodowe.

Wyróżnia przy tym jego rodzaje:

- kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej (701 zł);
- kryterium dochodowe na osobę w rodzinie (528 zł);
które obowiązywało od 1 października 2015 r. do 31 grudnia 2021 r.

Od 1 stycznia 2022 r. obowiązują nowe kryteria dochodowe:

- 776 zł dla osoby samotnie gospodarującej;
- 600 zł na osobę w rodzinie.

Tabela nr 19 Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu ubóstwa w latach 2020-2023

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin korzystających z pomocy	107	88	90	85
Liczba osób w tych rodzinach	259	194	192	171

Źródło: Opracowanie własne MOPS Strumień.

Coraz więcej uwagi poświęca się dziś nowej kategorii ubogich, tzw. biednym pracującym, którzy w następstwie wzrostu cen ubożeją najbardziej. W ich przypadku dochodzi, bowiem do połączenia dwóch istotnych czynników – niskiego dochodu rozporządzalnego (przy nierzadko wysokich kosztach funkcjonowania) oraz ograniczenia w dostępie do pomocy społecznej. Biedni pracujący to grupa, która pomimo zatrudnienia nie może samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb bytowych ze względu na niskie zarobki. Z badań realizowanych przez MyBestPharm na przełomie 2022 i 2023 roku wynika, że 60 % Polaków wydaje

miesięcznie na żywności ponad 55 % pensji minimalnej.⁴ Kryzys kosztów życia powoduje, że rozwarstwienie społeczne jest dziś widoczne nie tylko przez pryzmat dochodów, ale przede wszystkim przez pryzmat wydatków. Poza cenami artykułów spożywczych wpływ na to mają dwa czynniki: miejsce zamieszkania i sposób zamieszkiwania. W przypadku tego pierwszego najtrudniej żyje się osobom doświadczającym ubóstwa w dużych miastach, gdzie ceny towarów i usług są najwyższe. Z kolei w odniesieniu do sposobu zamieszkiwania chodzi o rosnące koszty utrzymania nieruchomości. Osoby najmniej zarabiające zamieszkują najczęściej lokale z zasobu gminy lub najmują mieszkania/pokoje na rynku komercyjnym (nie dotyczy to mieszkańców wsi). W odniesieniu do wielu osób niekwalifikujących się do pomocy mieszkaniowej lub na nią oczekujących (np. na przydział lokalu) komercyjny najem mieszkania w miastach może pochłaniać nawet połowę pensji. Najbardziej w tych statystykach niepokoi to, że osoby deklarujące takie zarobki z powodu przekroczenia progów dochodowych mogą być pozbawione dostępu do pomocy żywnościowej, mimo że dochód, jakim de facto rozporządzają, jest niewielki. Obowiązującemu modelowi kwalifikowania do świadczeń brakuje w praktyce elastyczności i nie uwzględnia on zmienności kosztów życia (np. wzrost stawki czynszu na rynku najmu komercyjnego). Nie wiadomo, dla jak dużej części zatrudnionych na umowach zleceń lub otrzymujących najniższe wynagrodzenie utrzymanie stanowi realne wyzwanie, także w kontekście zakupów żywności. Dużo zależy w tym względzie od zamieszkiwanego regionu, wielkości gospodarstwa domowego, wieku oraz stanu zdrowia. Brak danych wynika z faktu, że ludzie ci są dla systemu niewidzialni. Są jednocześnie zbyt „bogaci”, by uzyskać wsparcie, i często zbyt „biedni”, by samodzielnie funkcjonować.⁵ Z badania zrealizowanego na zlecenie Krajowego Rejestru Długów wynika, że co 5 rodak przyznaje się, że nie posiada żadnych oszczędności, a co 4 ma zgromadzone skromne kwoty nieprzekraczające 5 tys. zł. Natomiast 23 % konsumentów odłożyło ponad 20 tys. zł – wynika z najnowszego badania Krajowego Rejestru Długów „Barometr oszczędności 2023”. Nie chroni to jednak Polaków przed problemami finansowymi. Ich zaległości w spłacie kredytów, pożyczek, zakupów ratalnych, czynszów, rachunków za prąd i gaz oraz abonamentów telefonicznych wynoszą 44,8 mld zł. W kwestii bezpieczeństwa finansowego widać w społeczeństwie znaczne różnice. W grupie, która nie ma żadnych odłożonych pieniędzy, przeważają kobiety, osoby w średnim wieku, tj. 45-54 lata, oraz słabiej wykształcone. Z kolei oszczędności przekraczające 20 tys. zł najczęściej deklarują mężczyźni z wyższym wykształceniem pochodzący z największych miast. Badanie „Barometr oszczędności 2023” wykazało także, że istnieje grono osób (17 %), które mają odłożone kwoty pomiędzy 5 tys. a 20 tys. zł. To głównie mężczyźni w wieku 25-34 lata, z wykształceniem średnim. Według danych GUS inflacja w listopadzie 2023 r. wyhamowała tylko minimalnie – do 6,5 % rok do roku z 6,6 % w październiku. W stosunku do poprzedniego miesiąca ceny towarów i usług konsumpcyjnych wzrosły jednak o 0,7 %, najmocniej od kwietnia. Zgromadzone oszczędności pozwolą rodakom utrzymać się w przypadku utraty pracy bądź innego źródła dochodu, ale jak długo – to zależy od tego, ile mają pieniędzy oraz jaka jest skala

---

⁴ Zob. <https://forsal.pl/gospodarka/inflacja/artykuly/8698105,inflacja-ogranicza-zakupy-polakow-50-proc-pytanych-wydaje-na-jedzenie.html> [dostęp: 19.08.2023].

⁵ Niedożywianie i głód w Polsce. Raport Banków Żywności. Warszawa 2023

ich miesięcznych wydatków. W badaniu KRD aż 35 % respondentów przyznaje, że oszczędności wystarczyłyby im tylko na miesiąc. Najlicniejsza grupa, bo 40 % badanych, ocenia, że byłaby w stanie utrzymać się przez pół roku. Co 4. Polak spośród tych, którzy zakumulowali gotówkę, twierdzi, że mógłby przeżyć dzięki niej rok lub nawet dłużej.

Czas, jaki wskazują badani, jest związany z wartością posiadanych oszczędności. Osoby, które dysponują kwotą do 5 tys. zł, szacują, że wystarczy im ona maksymalnie na miesiąc. Polacy z oszczędnościami przeciętnymi, pomiędzy 5 tys. a 20 tys. zł, sądzą, że pozwoli im to utrzymać się od miesiąca do pół roku. Z kolei ci, którzy zgromadzili powyżej 20 tys. zł, wskazują, że mogą dzięki temu przeżyć pół roku i dłużej.

Ponad 1/3 osób zadeklarowała, że w ciągu ostatniego roku ich oszczędności wzrosły. Co ciekawe, tyle samo rodaków wskazuje ich zmniejszenie. W przypadku 31 % badanych wartość zgromadzonych pieniędzy pozostała na tym samym poziomie.

43 % Polaków z grupy, która uszczupliła swoje oszczędności, w pierwszej kolejności wykorzystało je na pokrycie bieżących wydatków. 1/3 musiała sfinansować nagłe potrzeby, jak leczenie czy naprawa samochodu. Natomiast 29 % wydało pieniądze na remont mieszkania. Z kolei co 9. badany przeznaczył je na przyjemności np. podróże, wizyty w SPA czy zakup drogich ubrań. Tyle samo zdecydowało się przeznaczyć oszczędności na spłatę zadłużenia.

Według danych KRD najbardziej zadłużeni są mieszkańcy województwa mazowieckiego, którzy mają do spłaty 6,5 mld zł. Drugie miejsce zajmują Ślązacy, gdzie uzbierało się blisko 6 mld zł nieuregulowanych zobowiązań. Trzecią lokatę zajmują dłużnicy z Dolnego Śląska z sumą 4,3 mld zł.

Analizując dane przez pryzmat płci, widać, że gros zaległości obciąża mężczyzn, którzy muszą oddać 33 mld zł. Kobiety mają do spłaty 11,8 mld zł. Najmocniej obciążoną zaległościami finansowymi grupą są osoby w wieku 46-55 lat, które nie zapłaciły 14 mld zł, a także te z przedziału 36-45 lat z długami w kwocie prawie 13 mld zł.⁶

Kolejnym, istotnym problem, który dotyka sporą część polskiego społeczeństwa jest ubóstwo energetyczne. Zgodnie z art. 5gb ust. 1 ustawy z dnia z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, ubóstwo energetyczne oznacza sytuację, w której gospodarstwo domowe prowadzone przez jedną osobę lub przez kilka osób wspólnie w samodzielny lokalu mieszkalnym lub w budynku mieszkalnym jednorodzinny, w którym nie jest wykonywana działalność gospodarcza, nie może zapewnić sobie wystarczającego poziomu ciepła, chłodu i energii elektrycznej do zasilania urządzeń i do oświetlenia, w przypadku gdy gospodarstwo domowe łącznie spełnia następujące warunki:

- osiąga niskie dochody;
- ponosi wysokie wydatki na cele energetyczne;
- zamieszkuje w lokalu lub budynku o niskiej efektywności energetycznej.

Kryteria ubóstwa energetycznego kwalifikujące do programów redukcji ubóstwa energetycznego określa się każdorazowo w programach wprowadzających instrumenty redukcji ubóstwa energetycznego.

---

⁶ <https://wartowiedziec.pl/serwis-glowny/styl-zycia/71022-co-5-polak-bez-oszczednosci-w-2024-r>.

Szacuje się, że problem ubóstwa energetycznego dotyka w Polsce ok. 10 % gospodarstw domowych.⁷ Wynika z tego, że co dziesiąte gospodarstwo w pewnym stopniu jest dotknięte problemem ubóstwa energetycznego.

Efektom występowania ubóstwa energetycznego jest to, że ludzie żyją w domach lub w mieszkaniach, w których jest zimno lub wilgotno w okresie grzewczym, a latem panuje w nich wysoka temperatura. Sytuacja taka często doprowadza do zagrzybienia mieszkania, a grzyb i pleśń na ścianach czy oknach powodują m.in. alergie i rozwój chorób układu oddechowego.

Gospodarstwa domowe dotknięte opisywanym problemem często nie korzystają z komputera czy internetu, są niesamodzielne życiowo i potrzebują wsparcia zarówno osób bliskich, jak i instytucji powołanych do tego celu.

Niski komfort życia gospodarstw domowych, które dotknięte są problemem ubóstwa energetycznego, może przejawiać się nie tylko w braku dostępu lub ograniczonym dostępie do ciepłej wody użytkowej, ciepła czy oświetlenia. Zdarza się, niestety dość często, że w takich domach nie ma podstawowych urządzeń elektrycznych, jak pralka automatyczna, lodówka czy kuchenka gazowa.

W naszym kraju istnieją pewne programy zmniejszające ten problem, przeznaczone dla osób, które spełniają określone kryteria.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska udostępniło „Bank dobrych praktyk Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu w Polsce”, dokument ten jest dedykowany jednostkom administracji rządowej, samorządowej, a także innym podmiotom zajmującym się tematem ubóstwa energetycznego. Opracowanie to zawiera podsumowanie najważniejszych praktyk, które służą redukcji ubóstwa energetycznego.

Od roku 2022 w Polsce obowiązuje zakaz wstrzymania dostaw energii elektrycznej odbiorcy wrażliwemu oraz osobom z przewlekłą niewydolnością oddechową, które wymagają wentylacji mechanicznej, gdy mają zaległości w płatnościach za energię elektryczną w miesiącach zimowych.

Odbiorca wrażliwy może wystąpić do sprzedawcy energii elektrycznej czy paliw gazowych z wnioskiem o zastosowanie programu wsparcia wobec zaległych i bieżących należności.

Od 2019 roku w Polsce istnieje program Czyste Powietrze, w którego ramach można uzyskać dofinansowanie do 90% kosztów kwalifikowanych inwestycji np. polegających na wymianie pieca. Tak wysokie dofinansowanie przysługują osobom mającym najniższe dochody. MOPS w Strumieniu do października 2023 r. wydał 124 zaświadczenia dla osób starających się o wsparcie z programu czyste powietrze.

Kolejnym narzędziem do walki z ubóstwem energetycznym był dodatek osłonowy przeznaczony dla gospodarstw domowych o dochodach do 1 500 zł na osobę lub osób samotnie gospodarujących, dla których kryterium ustalone było na poziomie 2 100 zł. W Gminie Strumień z dodatku osłonowego skorzystały 924 gospodarstwa domowe, którym wypłacono dodatek na kwotę 637 378 zł.

---

⁷Stan na 2020 r. wyliczony na podstawie wskaźnika „Wysokie Koszty, Niskie Dochody” (LIHC) poziom ubóstwa wyniósł 10,1%. Dane dostępne po adresem: <https://www.gov.pl/web/klimat/badania-statystyczne>

Gospodarstwa domowe, których głównym źródłem ogrzewania był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane paliwami stałymi (węgiel kamienny, brykiet lub pellet zawierające co najmniej 85% węgla kamiennego) w roku 2022 mogły starać się o dodatek węglowy, który został wprowadzony w związku z szybko rosnącymi cenami węgla i paliw pochodnych.

W gminie Strumień złożono 2 590 wniosków o dodatek węglowy, a do dnia 31 grudnia 2022 r. wypłacono dodatek węglowy dla 1 797 wnioskodawców, na kwotę 5 391 000,00 zł.

W roku 2022 na wsparcie mogły liczyć również osoby wykorzystujące inne źródła ciepła to jest: pellet drzewny, drewno kawałkowe i inne rodzaje biomasy, gaz skroplony LPG lub olej opałowy. W naszej gminie złożono 246 wniosków o dodatek z tytułu innych źródeł ciepła. Do 31 grudnia 2022 r. wypłacono dodatek dla 214 wnioskodawców na kwotę 453 500,00 zł.

W roku 2023 rozpoczęto wsparcie dla gospodarstw domowych, których głównym źródłem ciepła jest paliwo gazowe. Mogą oni liczyć na wsparcie w formie zwrotu podatku vat za dostarczone paliwa gazowe, gdy ich dochód nie przekracza 1 500 zł na osobę w rodzinie lub 2 100 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej. Do października 2023 r. z opisywanej formy wsparcia skorzystało 36 wnioskodawców.

Ubóstwo menstruacyjne to pojęcie, które jeszcze kilka lat temu nie było znane, choć sam problem dotyczy kobiet na całym świecie, nawet tych, które mieszkają w krajach najbardziej rozwiniętych. Ubóstwo menstruacyjne to ograniczenie z powodów ekonomicznych dostępu do produktów higienicznych tj. tamponów, podpasek czy kubeczków menstruacyjnych, ale także do edukacji związanej z okresem, czy odpowiednich warunków umożliwiających dbanie o higienę.⁸ Dodatkowo, wiąże się z problemem utrzymania higieny ciała przez złe warunki bytowania oraz brak elementarnej edukacji związanej z menstruacją. Z badań przeprowadzonych przez Kulczyk Foundation o „Zdrowiu i higienie menstruacyjnej w Polsce i na świecie” wynika, że co piątej Polce zdarza się nie mieć środków na zakup podpasek, a w tym 39%. To kobiety z ubogich domów, czyli takich, w których miesięczny przychód nie przekracza 800 zł. Walka z ubóstwem menstruacyjnym ma nie tylko wymiar zdrowotny, ale też godnościowy. To znaczy, że dotyka każdego aspektu życia i w konsekwencji ma wpływ na całe społeczeństwo. Różowa skrzyneczka to Punkt Pomocy Okresowej. To też nazwa fundacji, która różowe skrzyneczki wymyśliła i pomaga walczyć z wykluczeniem menstruacyjnym, poprzez zapewnienie powszechnego dostępu do bezpłatnych środków higieny na czas menstruacji w przestrzeni publicznej oraz dostęp do rzetelnej edukacji w zakresie miesiączkowania w szkole. „Różowe skrzyneczki” zamontowano także na terenie gminy Strumień we wszystkich świetlicach oraz w siedzibie MGOK (łącznie 7 skrzyniek).

---

⁸ Dominika Kulczyk, *Krwawy problem. Ubóstwo menstruacyjne: dlaczego i jak musimy je zakończyć.*, Kulczyk Foundation, 2020.

3.2. Bezdomność

Problem bezdomności na terenie naszej Gminy występuje sporadycznie. Najczęściej zgłaszane były osoby bezdomne posiadające ostatnie zameldowanie na terenie gminy Strumień, a przebywające w różnych placówkach na terenie kraju, których obejmowano pomocą finansową, rzeczową oraz pracą socjalną. W gminie nie ma placówek zapewniających osobom bezdomnym schronienie. Osoby takie mogą być kierowane do placówek działających poza jej terenem.

Gmina Strumień bezpośrednio kieruje osoby będące w kryzysie bezdomności do Centrum Pomocy Potrzebującym Schronisko Arka w Dąbrowie Górniczej jak i w Będzinie. Placówki te podejmują działania mające na celu zapewnienie właściwych warunków życia odpowiadających godności człowieka. Ośrodek udziela pomocy w postaci schronienia także osobom niepełnosprawnym zapewniając tym osobom usługi opiekuńcze.

Osoby bezdomne z terenu Gminy Strumień mogą uzyskać pomoc formie schronienie w noclegowni w Żorach przy Os. Gwarków 5A. Noclegownia świadczy tymczasową pomoc w postaci miejsca noclegowego, w ramach której umożliwia spędzenie nocy w warunkach gwarantujących ochronę życia i zdrowia.

Tabela nr 20 Liczba bezdomnych, którym zapewniono schronienie

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba osób bezdomnych	4	5	9	8

Źródło: Opracowanie własne MOPS Strumień.

Jak wynika z powyższej tabeli ilość osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie przejawia w ostatnich latach tendencję wzrostową.

3.3. Bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Pod pojęciem bezrobotnego można rozumieć osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Osoba, która pozostaje bez pracy przez okres, co najmniej 12 miesięcy w ciągu ostatnich 24 miesięcy uznawana jest za osobę długotrwale bezrobotną.

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach stosunkiem liczby osób zarejestrowanych, jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w Gminie Strumień w latach 2020-2022 przedstawia się następująco:

2020 r. – 4,5 % (woj. Śląskie – 4,9 %, kraj – 6,3 %)

2021 r. – 4,4 % (woj. Śląskie – 4,3 %, kraj – 5,8 %)

2022 r. – 5,0 % (woj. Śląskie – 3,7 %, kraj – 5,2 %)

Źródło GUS na dzień 31.12.2022 r.

Bezrobocie rejestrowane w Gminie Strumień wynosiło w 2022 r. 5 % (5 % wśród kobiet i 5 % wśród mężczyzn).

Sytuację na rynku pracy ilustrują tabele zbiorcze dotyczące zmian na rynku pracy na terenie Gminy Strumień z uwzględnieniem wieku i czasu pozostawania bez pracy.

Tabela nr 21 Sytuacja na rynku pracy w Gminie Strumień w okresie 2020-2023

Osoby zarejestrowane, jako osoby bezrobotne	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Ogółem	243	213	207	201
w tym:				
Kobiety	143	121	124	119
Osoby niepełnosprawne	14	17	12	14
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	109	122	100	105
Liczba osób do 30 roku życia	72	60	63	53
Liczba osób powyżej 50 roku życia	59	51	47	54

Źródło: Dane PUP Cieszyn.

Jak wynika z tabeli w roku 2020 liczba osób bezrobotnych w Gminie Strumień kształtowała się na poziomie 243 osób, w następnych latach systematycznie ulegała zmniejszaniu się. Na koniec 2023 roku 201 osób pozostawało w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie, jako osoby bezrobotne.

Tabela nr 22 Liczba osób bezrobotnych z podziałem na czas pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach:	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
do 1	25	12	18	20
1-3	46	31	38	25
3-6	28	19	32	27
6-12	53	40	34	32
12-24	45	49	24	40
pow. 24	46	62	61	57

Źródło: Dane PUP Cieszyn.

Tabela nr 23 Liczba osób bezrobotnych w podziale ze względu na wiek w Gminie Strumiień

Wiek	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
18-24	49	40	35	35
25-34	50	48	57	44
35-44	60	49	51	47
45-54	45	43	34	45
55-59	30	24	23	25
60-64	9	9	7	5
Razem	243	213	207	201

Źródło: Dane PUP Cieszyn.

Analizując powyższe dane można stwierdzić, że najliczniejsze grupy bezrobotnych na przestrzeni lat 2020-2023 to osoby w przedziałach wiekowych 25-44 lat.

W powyższej analizie nie zostały uwzględnione osoby bezrobotne, które nie zarejestrowały się w urzędzie pracy, dlatego należy wziąć pod uwagę fakt, że brak danych o wszystkich osobach niepracujących zawodowo znacznie zniekształca obraz tego zjawiska na terenie gminy, gdyż zapewne ich liczba jest znacznie większa niż pokazują powyższe statystyki.

Problem bezrobocia pociąga za sobą niekorzystne zmiany takie jak uzależnienie od pomocy społecznej, życie w ubóstwie, obniża jakość życia rodzin. Brak pracy wpływa negatywnie na poziom aktywności życiowej, powoduje zmniejszenie poczucia własnej wartości oraz inne niekorzystne zmiany osobowości, a także obciąża budżet gminy, którego część jest wydatkowana na zasiłki. Nawet poprawa sytuacji na rynku pracy nie jest w stanie zwiększyć szans na znalezienie pracy części osób bezrobotnych, ponieważ uniemożliwia to ich postawa wobec rynku pracy, bezradność wobec jego wymagań i zasad, a także poczucie niskiej wartości oraz niskie lub niepożądane aktualnie przez pracodawców kwalifikacje.

Tabela nr 24 Rodziny korzystające z pomocy MOPS Strumień z powodu bezrobocia w okresie 2020-2023

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin korzystających z pomocy	72	63	58	55
Liczba osób w tych rodzinach	188	172	157	148

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Zgodnie z danymi Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strumieniu, na przestrzeni lat 2020-2023 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

3.4. Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba

Niepełnosprawność to zagadnienie bardzo ważne zarówno w ujęciu jednostkowym osób dotkniętych tą przypadłością, jak i w ujęciu ogólnospołecznym. Jest to także problem o rozległych, wieloaspektowych implikacjach: medycznych, prawnych, socjologicznych, ekonomicznych, technicznych i wielu innych. Następstwa niepełnosprawności wpływają na jakość życia osób nie w pełni sprawnych, ale również ich bliższego i dalszego otoczenia społecznego. Z jednej strony, między innymi brak zatrudnienia zwiększa uzależnienie tych osób od otoczenia, a z drugiej strony, nasila zobowiązania środowiska wobec tych osób.

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji osoby niepełnosprawnej z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że: osoby niepełnosprawne to osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnienie ról społecznych, a w szczególności do wykonywania pracy zawodowej.

Jak podają statystyki osoby niepełnosprawne są gorzej wykształcone, przejawiają mniejszą aktywność zawodową, a w konsekwencji częściej narażone są na ubóstwo i wykluczenie społeczne. Jednym z problemów osób niepełnosprawnych jest występowanie w ich środowisku znacznego bezrobocia.

Praca ma bardzo duże znaczenie dla osoby niepełnosprawnej. W pierwszym, etycznym, wymiarze praca jest dobrem sama w sobie, jako że w niej wyraża się godność człowieka oraz jego twórcza natura. W drugim wymiarze, użytkowym, praca jest środkiem służącym do zaspokajania innych potrzeb, nie tylko materialnych, bowiem pozwala także człowiekowi rozwijać i nabywać nowe umiejętności oraz umożliwia utrzymywanie kontaktów z innymi ludźmi. Ponadto praca buduje poczucie własnej wartości i tożsamości.

Z pracą wiąże się także podział czasu życia jednostki na część przeznaczoną na aktywność zawodową i tę drugą, przeznaczoną na wypoczynek lub świętowanie.⁹

Dla osób niepełnosprawnych, praca, oprócz wyżej wymienionych aspektów, posiada dodatkowe, specyficzne dla ich sytuacji życiowej znaczenie. Zatrudnienie zapobiega wykluczeniu społecznemu rozumianemu jako „niepodejmowanie zwyczajowej drogi życiowej lub wypadanie z niej”.¹⁰

Aktywność zawodowa zapewnia także dochód, który z kolei daje dostęp do dóbr i usług oraz zapewnia niezależność materialną. Praca jest również formą samorealizacji, buduje poczucie własnej wartości i pozytywną samoocenę, tym samym częściowo kompensując deficyty wynikające z niepełnosprawności.¹¹

Głównymi problemami związanymi z bezrobociem niepełnosprawnych są:

- niższa atrakcyjność osoby niepełnosprawnej na rynku pracy;
- niedobór stanowisk pracy dla osób z niektórymi schorzeniami;

---

⁹ Zob. A. Giddens, Socjologia, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.

¹⁰ E. Tarkowska, Ubóstwo i wykluczenia społeczne. Koncepcje i polskie problemy, [w]: Współczesne społeczeństwo polskie. Dynamika zmian, red. J. Wasilewski, Wydawnictwo Scholar, Warszawa 2006, s. 340.

¹¹ K. Maj, O potrzebie badań nad aktywnością zawodową..., dz. cyt., s. 14–15.

- niskie wykształcenie i kwalifikacje;
- wysokie oczekiwania pracodawców;
- niechęć do zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Z niepełnosprawnością może wiązać się problem ciężkiej choroby, czyli stan złego samopoczucia, którego nie można powiązać z krótkotrwałym uwarunkowaniem psychologicznym, ale z dolegliwością wynikającą z poważnych zmian i zaburzeń organicznych. Choroby możemy podzielić na somatyczne oraz zaburzenia psychiczne w zależności od struktur, w jakich zachodzą zmiany.

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian.¹²

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Strumieniu realizuje ustawowe rozwiązania w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. Przede wszystkim wsparcie realizowane jest w ramach ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz ustawy o pomocy społecznej. Świadczy pomoc tym osobom poprzez udzielanie im wsparcia w postaci między innymi pracy socjalnej, umieszczenie w placówkach całodobowych usytuowanych poza gminą czy kierowaniu do dziennych ośrodków wsparcia. W zakresie przedmiotowego wsparcia ośrodek współpracuje w różnych obszarach z innymi jednostkami organizacyjnymi ochrony zdrowia, edukacji, oświaty. Jednym z takich ośrodków jest Cieszyńskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego „WIEŻ”. W ostatnich latach zostało skierowanych 15 mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi do placówek całodobowych przeznaczonych dla osób przewlekle psychicznie chorych, mieszących się poza terenem naszej gminy. Ośrodek Pomocy Społecznej nie posiada szczegółowych danych na temat liczby mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi, ponieważ problem chorób psychicznych nadal jest tematem wstydlivym, a barierą w ustabilizowaniu sytuacji zdrowotnej chorego jest często niechęć do ujawnienia problemu przed otoczeniem oraz wstyd przed podjęciem specjalistycznego leczenia psychiatrycznego. Aktualnie na terenie gminy udzielana jest pomoc 32 osobom z zaburzeniami psychicznymi w postaci świadczenia szeroko rozumianej pracy socjalnej. Większość osób doświadczających zaburzeń psychicznych funkcjonuje w swoim środowisku samodzielnie i nie kwalifikuje się do leczenia czy też objęcia specjalistycznym wsparciem podmiotów leczniczych.

---

¹² www.psychiatriapolska.pl

Przyjęcie do szpitala psychiatrycznego

Do szpitala psychiatrycznego może być przyjęta osoba z zaburzeniami psychicznymi, która posiada skierowanie do szpitala i wyraziła pisemną zgodę na przyjęcie. Skierowanie jest ważne 14 dni od wystawienia do dnia zgłoszenia się z nim do dowolnego szpitala psychiatrycznego na terenie kraju. W sytuacji, w której osoba zostanie wpisana na listę oczekujących na przyjęcie, wówczas ważność skierowania ulega przedłużeniu o czas oczekiwania.

W przypadkach nagłych, gdy nie ma możliwości kontaktu z lekarzem a istnieje prawdopodobieństwo znacznego pogorszenia stanu zdrowia, skierowanie nie jest bezwzględnie konieczne. Niemniej, czy osoba posiada skierowanie, czy nie, obowiązkiem lekarza przyjmującego jest zawsze zbadanie osoby w celu stwierdzenia wskazania do przyjęcia.

Zgodnie z art. 23 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoba chora psychicznie może być przyjęta do szpitala psychiatrycznego bez zgody tylko wtedy, gdy jej dotychczasowe zachowanie wskazuje na to, że z powodu tej choroby zagraża bezpośrednio własnemu życiu albo życiu lub zdrowiu innych osób. O przyjęciu do szpitala osoby, o której mowa w ust. 1, postanawia lekarz wyznaczony do tej czynności po osobistym jej zbadaniu i zasięgnięciu w miarę możliwości opinii drugiego lekarza psychiatry albo psychologa. Lekarz, o którym mowa w ust. 2, jest obowiązany wyjaśnić choremu przyczyny przyjęcia do szpitala bez zgody i poinformować go o jego prawach. Przyjęcie do szpitala, o którym mowa wyżej, wymaga zatwierdzenia przez ordynatora (lekarza kierującego oddziałem) w ciągu 48 godzin od chwili przyjęcia. Kierownik szpitala zawiadamia o powyższym sąd opiekuńczy miejsca siedziby szpitala w ciągu 72 godzin od chwili przyjęcia.

Zgodnie z art. 23 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego osoba, której dotychczasowe zachowanie wskazuje na to, że z powodu zaburzeń psychicznych zagraża bezpośrednio swojemu życiu albo życiu lub zdrowiu innych osób, a zachodzą wątpliwości, czy jest ona chora psychicznie, może być przyjęta bez zgody do szpitala w celu wyjaśnienia tych wątpliwości. Pobyty w szpitalu, nie może trwać dłużej niż 10 dni.

Zgodnie z art. 29 ustawy osoba chora psychicznie może zostać również przyjęta do szpitala psychiatrycznego na wniosek jej małżonka, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, jej przedstawiciela ustawowego lub osoby sprawującej nad nią faktyczną opiekę. W stosunku do osoby objętej oparciem społecznym, o którym mowa w art. 8 w/w ustawy, wniosek może zgłosić również organ do spraw pomocy społecznej.

Przyjęcie do szpitala psychiatrycznego, w szczególności bez zgody pacjenta, jest jednym z najtrudniejszych momentów zarówno dla osób doświadczonych kryzysem psychicznym, jak i dla osób podejmujących tą decyzję.

Wsparcie osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych

Niepełnosprawność lub długotrwała i ciężka choroba członka rodziny może prowadzić do pogorszenia kondycji finansowej bez względu na jej przynależność społeczno-zawodową. Sytuacja taka spowodowana jest dużymi wydatkami na leczenie i rehabilitację. Dlatego też

rodziny takie często zwracają się o pomoc do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strumieniu.

Poniższe tabele odzwierciedlają liczbę osób, którym przyznano pomoc z tych powodów.

Tabela nr 25 Rodziny korzystające z pomocy MOPS Strumień z powodu niepełnosprawności w okresie 2020-2023

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin korzystających z pomocy	117	115	112	102
Liczba osób w tych rodzinach	216	204	197	172

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Tabela nr 26 Rodziny korzystające z pomocy MOPS Strumień z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w okresie 2020-2023

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin korzystających z pomocy	159	152	137	123
Liczba osób w tych rodzinach	294	274	229	214

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba są częstym powodem przyznawania pomocy rodzinom, które nie są w stanie sprostać potrzebom wynikłym z ciężkiej sytuacji, w jakiej się znaleźli. Do głównych form wsparcia należy:

Pomoc materialna:

- zasiłek stały wraz ze składką na ubezpieczenie zdrowotne w przypadku osób niepełnosprawnych mających orzeczoną umiarkowaną lub znaczną stopień niepełnosprawności;
- zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby;
- zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe na zaspokojenie potrzeb wskazanych we wniosku.

Pomoc w naturze:

- zasiłki celowe w naturze przyznawane są w przypadku stwierdzenia marnotrawienia przyznanych świadczeń, celowego niszczenia lub korzystania w sposób niezgodny z przeznaczeniem, bądź marnotrawienia własnych zasobów finansowych;
- pomoc w postaci pokrywania kosztów wyżywienia w przedszkolu, w szkole dla dzieci i młodzieży z rodzin osób niepełnosprawnych lub rodzin, w których występuje długotrwała choroba.

Pomoc usługowa:

- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które odbywają się w miejscu zamieszkania osoby chorej i prowadzone są przez osobę z odpowiednimi, potwierdzonymi formalnie kwalifikacjami, mają na celu umożliwienie osobie chorej pełnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej;

- usługi opiekuńcze, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Praca socjalna:

- Jeśli chodzi o pracę socjalną na rzecz osób niepełnosprawnych, pracownicy socjalni biorą udział w wyszukiwaniu ofert pracy skierowanych bezpośrednio do osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. Ponadto w ramach pracy socjalnej tej grupie klientów udzielana jest pomoc w dopełnieniu formalności związanych z uzyskaniem orzeczenia o niepełnosprawności, pomoc w uzyskaniu świadczenia ZUS lub KRUS, pomoc w ubieganiu się o świadczenia typu pobyt w sanatorium lub wyjazd na turnus rehabilitacyjny oraz pomoc w uzyskaniu dofinansowania ze środków PFRON na likwidację barier architektonicznych i technicznych oraz w komunikowaniu się. Ponad to pomaga się także przy współpracy pracowników ochrony zdrowia w uzyskaniu dofinansowania do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Inne formy wsparcia:

- Na terenie Gminy Strumień prowadzony jest przez Powiatowy Dom Pomocy Społecznej „FENIKS” w Skoczowie Warsztat Terapii Zajęciowej w Drogomyślu gdzie kompleksową rehabilitacją objętych jest 70 osób niepełnosprawnych z powiatu cieszyńskiego. Celem działalności Warsztatu jest rehabilitacja osób niepełnosprawnych zmierzająca do poprawy ich zaradności osobistej, sprawności psychofizycznej, oraz aktywizacja zawodowa. Uczestnikami zajęć w WTZ są osoby z różnorodnymi niepełnosprawnościami, natomiast ich cechą wspólną jest zawarte w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wskazanie do udziału w terapii zajęciowej. W Warsztacie prowadzona jest rekreacja ruchowa, na bieżąco jest udzielana pomoc psychologiczna. Wszyscy uczestnicy zajęć są objęci treningiem ekonomicznym. Działalność Warsztatu skupia się nie tylko na terapii pracą, ale również na organizowaniu i aktywnym uczestniczeniu w wielu zajęciach uspołeczniających, integracyjnych, artystycznych oraz sportowo-rekreacyjnych. Warsztat świadczy dowóz na zajęcia. Zajęcia odbywają się 5 dni w tygodniu, uczestnicy mają do dyspozycji kilka pracowni do zajęć m.in.: pracownia ceramiki, 2 pracownie gospodarstwa domowego, krawiectwa, plastyczną, multimedialną, ogrodniczą, kilka pracowni techniki i witrażu. Udział w zajęciach Warsztatu jest bezpłatny. Do dyspozycji uczestników jest także sala do rehabilitacji ruchowej. Proces rehabilitacji w warsztacie przebiega wielokierunkowo, przy czym główne jego kierunki to: socjoterapia i terapia pedagogiczna. Różnorodność niepełnosprawności wymaga indywidualizacji działań terapeutycznych, zatem dla każdego Uczestnika jest przygotowywany indywidualny program rehabilitacji. Uczestnicy zajęć biorą czynny udział w życiu społeczności lokalnej, uczestnicząc w wielu konkursach i imprezach integracyjnych. Poprzez udział w wydarzeniach o zasięgu ogólnokrajowym jak i międzynarodowym działania Warsztatu wykraczają poza najbliższy teren Powiatu Cieszyńskiego. MOPS w Strumieniu współpracuje z kierownictwem Warsztatów, z naszej gminy w 2022 roku z zajęć Warsztatu korzystało 8 osób niepełnosprawnych (4 kobiety oraz 4 mężczyźni).

- Możliwość udziału osób z zaburzeniami psychicznymi w Dziennym Ośrodku Wsparcia dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi w Cieszynie. Celem pobytu terapeutycznego w ośrodku jest przede wszystkim podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania oraz zachowanie równowagi psychicznej. Ośrodek oferuje:
  - rozwijanie pasji i praktycznych umiejętności w pracowniach terapii zajęciowej;
  - organizację wyjazdów i imprez kulturalno-integracyjnych;
  - poradnictwo psychologiczne i socjalne.Ponadto uczestnicy mogą skorzystać z pracowni: ekspresji artystycznej, muzyczno-teatralnej, stolarsko-rękodzielniczej, multimedialnej, rozwoju osobistego, rehabilitacyjno-ruchowej a także życia codziennego.
- Możliwość uczestnictwa raz w tygodniu w spotkaniach klubowych organizowanych przez Cieszyńskie Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Psychicznego „WIEŻ” w ramach realizacji zadania publicznego pt. Działania wspierająco-samopomocowe – „WIEŻ”
- Na terenie Strumienia znajduje się Dom Pomocy Społecznej dla dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Szkolnych De Notre Dame. Ma zasięg ponadlokalny i służy dzieciom wymagającym opieki, edukacji oraz rehabilitacji. DPS w Strumieniu to placówka pobytu całodobowego dla 73 chłopców z niepełnosprawnością intelektualną wraz z różnego rodzaju sprzężeniami. Dom przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży do 30 roku życia. W wyjątkowych sytuacjach tj. mała zdolność adaptacji do nowego otoczenia, dopuszcza się pobyt osób, które ukończyły 30 rok życia. Dom zapewnia swoim mieszkańcom całodobową opiekę oraz świadczy usługi bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu. Dzieci objęte są opieką lekarsko-pielęgniarską, prowadzona jest rehabilitacja ruchowa, fizykoterapia, kinezyterapia, hydroterapia, terapia zajęciowa, zajęcia rewalidacyjne. Obecnie w Domu jest umieszczonych 73 chłopców w wieku od 2 do 65 lat. Przebywające tam dzieci realizują obowiązek szkolny. W utworzonym specjalnym oddziale w Szkole Podstawowej w Strumieniu: do szkoły podstawowej uczęszcza 9 dzieci. Do Zespołu Placówek Szkolno-Wychowawczo-Rewalidacyjnych w Cieszynie uczęszcza łącznie 10 dzieci, w tym: do Szkoły Podstawowej 6 osób, do Ośrodka Rewalidacyjno-Wychowawczego 2 osoby oraz do Szkoły Przystosabiającej do Pracy 2 osoby. Poza tym 3 dzieci uczęszcza do Zespołu Szkół Specjalnych w Skoczowie, w tym: 1 do Szkoły Podstawowej, 1 osoba do Szkoły Przystosabiającej do Pracy oraz 1 osoba do Szkoły Branżowej. Prócz tego 1 osoba uczy się w Szkole Branżowej w Bielsku-Białej. Ponadto Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci Niepełnosprawnych w Strumieniu organizuje swoim wychowankom zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze prowadzone przez nauczycieli Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Cieszynie. Łącznie w zajęciach bierze udział 18 wychowanków.
- Przy Parafii Ewangelicko – Augsburskiej w Drogomyślu działa Stacja Diakonijna, która zajmuje się wypożyczaniem sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych oraz chorych. Punkt oferuje między innymi: łóżka i materace przeciwoleżynowe, wózki inwalidzkie, balkoniki, rowery rehabilitacyjne, kule, tzw. krzesła sanitarne i nasadki sanitarne na wanny. Ponadto Punkt ten zajmuje się zbiórką odzieży dla osób ubogich.

- Osoby niepełnosprawne mogą korzystać także z licznych realizowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych programów, tj.:
  - Dostępna przestrzeń publiczna;
  - Wypożyczalnia technologii wspomagających dla osób z niepełnosprawnością;
  - Dostępne mieszkanie;
  - Mieszkanie dla absolwenta;
  - „Samodzielność-Aktywność-Mobilność! Wspomagane Społeczności Mieszkaniowe”;
  - Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością;
  - Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi;
  - Pilotażowy Program „Praca-Integracja”;
  - Pilotażowy program „Rehabilitacja 25 plus”;
  - Program „Zajęcia klubowe w WTZ”;
  - Aktywny samorząd;
  - Partnerstwo dla osób z niepełnosprawnościami;
  - Program wyrównywania różnic między regionami III;
  - Wsparcie Inicjatyw;
  - Program „STABILNE ZATRUDNIENIE”;
  - Pilotażowy program „ABSOLWENT”.

Niepełnosprawni podopieczni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strumieniu są informowani na bieżąco o aktualnych programach, które oferuje PFRON przy Starostwie Powiatowym w Cieszynie. W zakresie rehabilitacji społecznej PFRON dofinansowuje wyjazdy osób niepełnosprawnych na czternastodniowe turnusy rehabilitacyjne. Turnusy są zorganizowaną formą rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, których celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu.

- Gmina Strumień realizuje program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością (poprzednio Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej), którego celem jest zwiększenie szans osób z niepełnosprawnością na prowadzenie bardziej niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Usługi polegają w szczególności na pomocy asystenta w: wykonywaniu przez uczestnika czynności dnia codziennego; wyjściu, powrocie lub dojazdach z uczestnikiem w wybrane przez uczestnika miejsca; załatwianiu przez uczestnika spraw urzędowych; korzystaniu przez uczestnika z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galeria sztuki, wystawa); zaprowadzaniu do i odebraniu z placówki oświatowej dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności.
- W 2023 r. gmina przystąpiła do realizacji kolejnego programu rządowego Opieka Wytchnieniowa Edycja 2023. Kontynuuje realizację programu w roku 2024. Opieka ta ma za zadanie odciążać rodziny i opiekunów osób niepełnosprawnych przez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu osoby

zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponują czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Ważną częścią opieki wytchnieniowej jest także wsparcie potencjału opiekunów oraz ograniczenie wpływu obciążeń na ich kondycję psychofizyczną. Szczególna atencja jest poświęcona osobom z szerokiego grona osób z niepełnosprawnością sprzężoną (m.in. niepełnosprawność intelektualna połączona z trudnościami komunikacyjnymi z uwagi na uszkodzenie organizmu).

Ponadto osobom niepełnosprawnym oraz chorym i ich rodzinom są przyznawane świadczenia wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych:

- dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku: do ukończenia 16 roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności) lub powyżej 16 roku życia do ukończenia 24 roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności). Dodatek do świadczenia rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka przysługuje miesięcznie w wysokości: 90 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia oraz 110 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia;
- zasiłek pielęgnacyjny przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat (nieposiadającej prawa do dodatku pielęgnacyjnego z ZUS) oraz osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;
- świadczenie pielęgnacyjne przysługujące matce ojcu opiekunowi faktycznemu dziecka oraz innym osobom zobowiązanym do alimentacji, jeżeli sprawują opiekę nad osobą w wieku do ukończenia 18 roku życia legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału, na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji (kwota jest corocznie waloryzowana w roku 2024 wynosi 2 988 zł). Świadczenie nie wymaga ustalenia kryteriów dochodowych. Na dzień 31.12.2023 r. z tej formy wsparcia korzystało 88 rodzin. Nowe przepisy wchodzące w życie od stycznia 2024 r. przewidują również, że w przypadku, gdy opiekun otrzymujący świadczenie pielęgnacyjne będzie sprawował opiekę nad więcej niż jedną osobą (dzieckiem) w wieku do ukończenia 18 roku życia legitymującą się odpowiednim ww. orzeczeniem o niepełnosprawności, to wysokość świadczenia pielęgnacyjnego jest podwyższana o 100 % na drugą i każdą kolejną osobę, nad którą

- sprawowana jest opieka. Ponadto nowe przepisy dają możliwość łączenia aktywności zawodowej, bez żadnych ograniczeń z pobieraniem świadczenia pielęgnacyjnego;
- specjalny zasiłek opiekuńczy dla osób, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, nie podejmujących lub rezygnujących z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału, na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Wymagane jest kryterium dochodowe – 764 zł na osobę (kwota świadczenia wynosi 620 zł). Obecnie nikt nie korzysta z tej formy wsparcia, a świadczenie zostało wygaszone od 2024 r.;
  - zasiłek dla opiekuna otrzymuje osoba, która na skutek nowelizacji ustawy o świadczeniach rodzinnych w 2013 r. utraciła prawo do świadczenia pielęgnacyjnego. Nie jest wymagane kryterium dochodowe (kwota świadczenia wynosi 620 zł). Decyzje o w/w świadczeniach wydaje dział świadczeń rodzinnych. Obecnie nikt nie korzysta z tej formy wsparcia.

Tabela nr 27 Świadczenia wypłacone dla osób z niepełnosprawnością w okresie 2020-2023

Rok		2020	2021	2022	2023
Zasiłek pielęgnacyjny	Ogółem	3 311	3 596	3 706	3 773
	w tym dla niepełnosprawnego dziecka do lat 16	1 100	1 170	1 140	1 183
	w tym dla osób powyżej 75 roku życia	24	34	40	50
Świadczenie pielęgnacyjne		778	853	1 007	1 087
Specjalny zasiłek opiekuńczy		0	0	0	0
Zasiłek dla opiekuna		0	0	0	0
Razem kwota świadczeń w złotych		2 103 972	2 442 086	2 920 739	3 468 509

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień – dział świadczeń rodzinnych.

Jak wynika z danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z roku na rok wzrasta liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjny oraz świadczeń pielęgnacyjnych.

Osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji mogą otrzymać z ZUS specjalnie dla nich dedykowane świadczenie uzupełniające. Świadczenie przeznaczone jest dla osób pełnoletnich niezdolnych do samodzielnej egzystencji, które nie są uprawnione do świadczenia pieniężnego finansowanego ze środków publicznych (np. emerytury, renty, zasiłku stałego albo zasiłku okresowego o charakterze innym niż jednorazowe, ani świadczeń z zagranicznej instytucji właściwej do spraw emerytalno-rentowych), lub są uprawnione do tych świadczeń, ale ich łączna wysokość brutto nie przekracza 2 157,80 zł.

Osobie, która pobiera emeryturę, rentę lub inne świadczenie finansowane ze środków publicznych i łączna kwota brutto tych świadczeń wynosi więcej niż 1 657,80 zł, a nie przekracza 2 157,80 zł, świadczenie uzupełniające będzie przysługiwać w wysokości różnicy między kwotą 2 157,80 zł i łączną kwotą przysługujących tej osobie świadczeń. Świadczenie uzupełniające w pełnej wysokości przysługuje w kwocie 500 zł miesięcznie.

Od stycznia 2024 roku weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym, która wprowadza nowe świadczenie dla osób z niepełnosprawnościami. Świadczenie wspierające nie jest uzależnione od dochodu i innych form wsparcia, jest kierowane bezpośrednio do pełnoletnich osób niepełnosprawnych (powyżej 18 roku życia). Prawo do świadczenia wspierającego uzależnione jest od uzyskania przez osobę z niepełnosprawnością decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, na poziomie od 70 do 100 punktów. Wniosek o wydanie takiej decyzji należy złożyć do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności (wojewoda) począwszy od 1 stycznia 2024 r. Wysokość świadczenia wspierającego zależy od poziomu potrzeby wsparcia, czyli liczby przyznanych punktów i jest powiązana z wysokością renty socjalnej.

Kwota świadczenia wynosi od 40 % renty socjalnej (w przypadku ustalenia poziomu potrzeby wsparcia między 70 a 74 punktów) aż do 220 % renty socjalnej (ustalenie poziomu potrzeby wsparcia na poziomie od 95 do 100 punktów). Wysokość świadczenie będzie waloryzowana wraz z rentą socjalną.

Dodatkowo, za osobę pobierającą świadczenie wspierające, jak i za jej opiekuna, który nie podejmuje zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, ze względu na potrzebę udzielenia wsparcia osobie pobierającej świadczenie wspierające, ZUS będzie opłacał składki na ubezpieczenie zdrowotne, od podstawy wysokości pobieranego świadczenia wspierającego. Ponadto, za opiekuna niepozostającego w zatrudnieniu, który wspólnie zamieszkuje i gospodaruje z osobą pobierającą świadczenie wspierające, ZUS będzie opłacał również składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego, przez okres sprawowania opieki.

3.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego

Od dawna przyjmuje się, iż rodzina jest „podstawową komórką społeczną”. Rodzina jest „małą grupą społeczną, składającą się z rodziców, ich dzieci i krewnych; rodziców łączy więź małżeńska, rodziców z dziećmi – więź rodzicielska, stanowiąca podstawę wychowania rodzinnego, jak również więź formalna, określająca obowiązki rodziców i dzieci względem siebie”.¹³ Do tego klasycznego ujęcia należy dodać także konteksty odpowiadające aktualnym formom życia społecznego jak m.in. samotnych rodziców z dziećmi, trwałe związki nieformalne z dziećmi lub bez. Socjologia rodziny definiuje szereg funkcji, jakie rodzina pełni. To w ramach funkcji socjalizacyjnej następuje wprowadzenie dzieci w świat kulturowy i społeczny, w język, wartości, normy, obyczaje, standardy moralne. W ramach funkcji opiekuńczej natomiast zabezpieczenie dzieci wynikające z ich niesamodzielnności. Poprzez funkcje ekonomiczną rodzina zapewnia członkom środki materialne. W ramach tej funkcji rodzina także stanowi samodzielnie zorganizowane gospodarstwo domowe z podziałem działań związanych z płcią i wiekiem. Rodzina nakreśla status społeczny jej członkom i stanowi „punkt startu” w życiu dla dzieci. Jednocześnie jednak też w zależności od statusu rodziny może przypisywać istniejące z góry bariery na drodze życiowej. Rodzina zarówno integruje jak i wzajemnie kontroluje swoich członków. Wreszcie rodzina zapewnia też zagospodarowanie czasu wolnego, rozrywki, rekreacji. Dziś wraz ze zmianami społecznymi i kryzysem instytucji rodziny dostrzega się coraz większy spadek w rodzinach tradycyjnych ról. Rodziny rezygnują z bycia łącznikiem dziecka ze światem kultury i wchodzenia w role społeczne spychając zadania socjalizacyjne czy rekreacyjno – towarzyskie na inne instytucje jak szkoły, przedszkole, grupy zainteresowań dla dzieci. Kontrolna rola rodziny wobec jej członków też ulega osłabieniu czemu sprzyja rytm dnia wyznaczany głównie przez obowiązki pozarodzinne i atrakcje poza samą rodziną. Współczesna kultura kładąca nacisk na osiągnięcia odpowiedniego statusu i szczęścia jednostek skutkuje, iż rodzina traci coraz więcej pierwotnie przypisywanych jej funkcji, nadal jednak są one właściwym punktem odniesienia w socjologii dla opisywania praktycznego funkcjonowania rodzin.¹⁴ Współcześnie obserwowany kryzys rodziny jest zjawiskiem powszechnym w krajach Unii Europejskiej. Przejawia się w spadku dzietności, spadku liczby zawieranych małżeństw, wzroście liczby przeprowadzonych rozwodów, zmianie postaw wobec posiadania dzieci, spadku trwałości małżeństwa, wpływu rosnącego zatrudnienia kobiet na dzietność, rosnącego odsetka ludzi żyjących poza rodziną. Zjawiska te łączy się często z kryzysem wychowawczym dzieci i ubóstwem. Łącznie w kryzysie rodziny dostrzega się przyczyny demograficzne, instytucjonalne (spadek funkcji rodziny, jej spójności i relacji z otoczeniem) oraz kulturowe – spadek więzi rodzinnych i wiary w siłę rodziny oraz liczenia się z jej dobrem.¹⁵

Problemy społeczne w funkcjonowaniu rodziny wykraczają więc poza wąskie przyjęcie, iż dotyczą one tylko tych środowisk rodzinnych, w których zachodzą zjawiska patologiczne.

---

¹³ por. J. Szczepański, Elementarne pojęcia socjologii, Warszawa 1972, s. 70.

¹⁴ por. Szlendak T: Socjologia rodziny Ewolucja, historia, zróżnicowanie, PWN, Warszawa, 2011, str. 115 – 118

¹⁵ por. Szlendak T: Socjologia rodziny Ewolucja, historia, zróżnicowanie, PWN, Warszawa, 2011, str. 363 – 377

Niemniej te najczęściej mają charakter najbardziej wyrazisty. Wiąże się też z najbardziej dostrzegalnymi negatywnymi konsekwencjami dla rodziny niezależnie od przyczyny sprowadzając się do wspólnego mianownika. Dezorganizują i doprowadzają do rozkładu stosunków społecznych i relacji międzyludzkich. W rodzinach takich zaburzeniu ulega społeczna kontrola członków. Poszczególni członkowie rodziny wyłamują się spod obowiązujących zasad prawnych i norm moralnych, dezaktualizują się ich role społeczne. W rodzinach dotkniętych zjawiskami patologicznymi dochodzi więc do dezintegracji i rozpadu planów życiowych, zanikają dotychczasowe zainteresowania, zaczyna pojawiać się brak intelektualnego namysłu poddającego kontroli emocje, które najczęściej negatywne zaczynają dominować w życiu rodziny. Nim rodzina się całkowicie zdeorganizuje zwykle podlega wcześniejszym napięciom i konfliktom wynikłym z odmienności postaw, celów i sposobów działania wobec konkretnej kwestii, które nasilają zjawiska patologiczne. Opisane konsekwencje poprzedzone są okresem napięć i konfliktów, które pozostają nierozwiązane i ulegają negatywnej kumulacji. Rozpad rodziny zwykle poprzedzony jest jej rozkładem wewnętrznym.¹⁶

Współczesne badania socjologiczne wskazują na różnorodne przeobrażenia rodziny, zarówno ze względu na jej rolę, jako podstawowej grupy odniesienia, jak i w pełnionych przez nią funkcjach. Poszanowania dla praw innego człowieka, kultury, moralności, postaw prospołecznych oraz inicjatywy jednostka ludzka uczy się w kręgu najbliższej rodziny. To w tym środowisku przebiega proces socjalizacji i wychowania poprzez przekaz stereotypów i wzorów działań społecznych. Rodzina objęta kryzysem nie postrzega wszelkich zmian zachodzących w jej otoczeniu społeczno-kulturowym, głównie koncentruje się na zagrożeniach związanych z bezrobociem, utratą społecznych przywilejów, trudnych wymagań indywidualnej aktywności społecznej, wymuszających nierzadko radykalne przeobrażenia własnej osobowości.

Wzrost niepewności i niepokoju o przyszłość rodziny powoduje narastanie stanów nerwowości, zniechęcenia i stresów u członków rodziny. Destabilizuje to współżycie w rodzinie, osłabia poczucie bezpieczeństwa, które trwale niezaspokajane wiedzie do kształtowania się neurotycznej osobowości i postaw aspołecznych. Rodzina taka staje się środowiskiem stymulującym jednostki o cechach niedojrzałych, czy wręcz niepożądanych dla życia społecznego, skoncentrowana jest tylko na zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych. Taka sytuacja sprzyja rozwojowi jednostek uzależnionych od warunków zewnętrznych, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni

---

¹⁶ por. T. Tyszka: Socjologia rodziny, PWN, Warszawa, 1979, str. 228-229

sposób. W rodzinach, w których stwierdza się problem opiekuńczo-wychowawczy lub bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego podejmowane są działania ze strony pracownika socjalnego. Jedną z form pomocy takiej rodzinie jest przydzielenie przez pracownika socjalnego asystenta rodziny, którego obowiązkiem jest wsparcie i nauka członków rodziny wykonywania zadań wynikających z pełnionych ról społecznych.

Nie bez wpływu na rodziny miały systemowe skutki pandemii COVID-19. Rodziny zaczęły żyć właściwie we własnym kręgu, stosując się do koniecznej izolacji od przyjaciół, znajomych i dalszej rodziny. Sytuacja ta dotknęła również dzieci, które również pozostały w domu, z klasą i nauczycielami kontaktując się onli-ne. Zmiany w funkcjonowaniu życia codziennego zmusiły rodziny do znacznej reorganizacji.

Nowa sytuacja zaburzyła spokój, który otaczał każdą rodzinę. Z uwagi jednak na specyfikę doświadczeń w okresie izolacji i nasilenie kontaktów wewnątrzrodzinnych pojawiły się długofalowe skutki braku kompetencji w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi. Dostrzec można także dysfunkcje w obszarze życia młodzieży – w przypadku młodszej młodzieży obecnie mamy do czynienia z nasilającymi się trudnościami w obszarze życia społecznego. Przejawia się to m.in. w postawach odrzucających dotychczasowe formy edukacji. Rośnie liczba dzieci, które poprzez nauczanie zdalne mają problemy nie tylko emocjonalne, ale również dydaktyczne. Obserwuje się nasilenie problemów pocovidowo-psychicznych m.in. wycofanie, wzrost liczby samobójstw, samookaleczeń, rozpad więzi rodzinnych, autorytetów, przestymulowanie dzieci przez narzędzia cyfrowe.

Tabela nr 28 Rodziny objęte wsparciem MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin, którym przyznano pomoc finansową	87	100	82	70
Liczba rodzin, które korzystało z usług asystenta rodziny	21	21	21	20

Źródło: Opracowanie własne MOPS Strumień.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Strumieniu od 2020 roku zatrudnia dwóch asystentów rodziny – jeden w pełnym wymiarze czasu pracy, a drugi pracujący w wymiarze ½ etatu. Zajmują się oni rodzinami wskazanymi przez pracowników socjalnych, a także przez sąd rodzinny. W sytuacjach, gdy zagrożone jest dobro dziecka w rodzinie, sprawę kieruje się do sądu rodzinnego celem uzyskania dodatkowego wsparcia w postaci nadzoru kuratora, który sprawuje nadzór nad rodziną, udziela pomocy w wychowaniu małoletnich dzieci. Dopiero, gdy to zawodzi podejmuje się kroki w celu umieszczenia dzieci w opiece zastępczej: rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka, państwowy dom dziecka.

3.6. Uzależnienia – alkoholizm i narkomania

Uzależnienie od alkoholu i narkotyków należą do coraz powszechniejszych problemów otaczającej nas rzeczywistości i są problemami wielowymiarowymi, niezależnie od ogólnych skutków społecznych. Zażywanie środków psychoaktywnych wywołuje wiele różnych problemów rodzinnych, społecznych, a także zdrowotnych.

Uzależnienia od alkoholu i narkotyków są niepokojącym zjawiskiem, które dotyczy wszystkich grup społecznych, bez względu na region, płeć, wiek, wykształcenie i status finansowy. Dlatego też alkoholizm lub narkomania są przesłankami wprowadzonymi do unormowań prawnych z zakresu pomocy społecznej. Przesłanki te w odbiorze społecznym budzą liczne zastrzeżenia i są z reguły niewłaściwie oceniane, lecz przez medycynę traktowane, jako choroba. Jednak, żeby przesłanka ta została spełniona osoba ubiegająca się o świadczenie z pomocy społecznej lub członek jej rodziny powinien leczyć się w otwartej lub zamkniętej placówce służby zdrowia bądź w placówce prowadzonej przez stowarzyszenia lub związek wyznaniowy, a stopień uzależnienia musi ocenić lekarz. Odmowa podjęcia leczenia odwykowego stanowi podstawę do odmowy świadczenia z pomocy społecznej. Jednocześnie osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizują małoletnich, uchylają się od pracy oraz zakłócają spokój i porządek publiczny kieruje się na badanie przez lekarza biegłego w celu oceny jego stopnia uzależnienia oraz wskazanie rodzaju zakładu leczniczego. Uprawnienia do kierowania takich osób na badania posiada Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Strumieniu.

Celem Komisji jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych oraz działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy.

Aby zgłosić osobę nadużywającą alkoholu do MKRPA, należy złożyć pismo/wniosek, w którym osoba prywatna, bądź instytucja zawiera informacje dotyczące problemu alkoholowego, w szczególności wskazuje, co najmniej jedną przesłankę, wynikającą z art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, który stanowi cyt.: „Osoby, które w związku z nadużywaniem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od obowiązków zaspokajania potrzeb rodziny albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny, kieruje się na badanie przez biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego”

Tabela nr 29 Liczba wniosków, które wpłynęły do MKRPA w Strumieniu w okresie 2020-2023

Rok	Liczba wniosków o leczenie odwykowe	Liczba wniosków do sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego
2020	11	1
2021	18	0
2022	12	1
2023	22	1

Źródło: Informacja pozyskana od MKRPA w Strumieniu.

Tabela nr 30 Rodziny korzystające z pomocy MOPS w Strumieniu z powodu problemu alkoholowego w okresie 2020-2023

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	20	15	12	10
Liczba osób w tych rodzinach	32	22	20	16

Źródło: Opracowanie własne MOPS Strumień.

Zmniejszająca się z roku na rok liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Strumień nie powoduje zmniejszenia ilości problemów związanych z uzależnieniem zarówno od alkoholu jak i innych środków uzależniających. Jak wynika powyższych danych w gminie nastąpił wzrost ilości wniosków o leczenie odwykowe, wyjątek stanowi rok 2022. Jeśli chodzi o konieczność przymusowego leczenia w roku 2020, 2022, 2023 wysłano do sądu tą samą liczbę wniosków tj. 1, natomiast w roku 2021 nie wysłano żadnego.

Coraz większy problem obecnie stanowią dopalacze oraz coraz to nowsze syntetyczne środki psychoaktywne, które powodują szybkie uzależnienie, wyniszczenie organizmu i duże trudności w leczeniu. Dlatego ważne jest podejmowanie działań w zakresie promowania postaw prozdrowotnych, aktywnego spędzania wolnego czasu oraz innych czynników, które wpłyną na zmianę postaw wobec środków psychoaktywnych. Obszar działań wobec osób z problemem uzależnień wymaga współpracy wielu podmiotów, podejmowania działań interwencyjnych prowadzących do ograniczenia spożywania napojów alkoholowych oraz innych substancji psychoaktywnych, leczenia odwykowego w przypadkach stwierdzenia uzależnienia.

Tabela nr 31 Liczba przestępstw w gminie Strumień związanych z narkomanią

Rok	2020	2021	2022	2023 (na dzień 30.10.23 r.)
Liczba przestępstw	6	3	5	2

Dane: Komisariat Policji w Strumieniu.

Dane Komisariatu Policji w Strumieniu wskazują, na niewielką ilość ujawnionych przestępstw związanych z narkomanią.

Osobom uzależnionym i członkom ich rodzin udziela się pomocy prawnej, psychologicznej w działających na terenie Gminy Strumień bezpłatnych punktach informacyjno – konsultacyjnych, w których poradę znajdą nie tylko osoby uzależnione od alkoholu czy narkotyków, ale też hazardziści i zmagające się z innymi typami uzależnień. Są to punkty uruchomione w Urzędzie Miejskim w Strumieniu i w siedzibie MOPS w Strumieniu. Działa również grupa AA, członkowie grupy spotykają się w salkach parafii pod wezwaniem św. Barbary w Strumieniu gdzie prowadzone są mitingi zamknięte i otwarte.

3.7. Przemoc domowa

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. Działania na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą domową mają charakter interdyscyplinarny, a więc opierają się na współpracy służb, które dysponując wiedzą, doświadczeniem, narzędziami oraz kompetencjami w danej dziedzinie łączą swoje siły, celem udzielenia kompleksowej pomocy.

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej – „Przemoc domowa – to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Formy i rodzaje przemocy:

Przemoc fizyczna – wszelkiego rodzaju działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnianie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni.

Przemoc psychiczna – prowadzi do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystuje mechanizmy psychologiczne np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągłe krytykowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie.

Przemoc seksualna – wymuszanie różnego rodzaju niechcianych zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, np. nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, a także krytykowanie zachowań seksualnych.

Przemoc ekonomiczna – prowadzi do całkowitego uzależnienia finansowego od sprawcy, np. poprzez odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka.

Zaniedbanie – ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych np. brak opieki i uniemożliwianie zaspokajania podstawowych potrzeb fizjologicznych (związanych ze snem, jedzeniem, higieną).

Wyodrębnić można inny podział przemocy:

Przemoc aktywna – na, którą składają się głównie nadużycia. Nadużycia to opisana wcześniej przemoc fizyczna, psychiczna i seksualna.

Przemoc pasywna – rozumiana jako zaniedbanie, zaniechanie opieki.

Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zadań gminy należy opracowanie i realizowanie gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej; prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej; prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową; zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W czerwcu 2023 r. weszły w życie przepisy, które nadały nowy charakter funkcjonowaniu zespołów i grup pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy. Pierwszym zauważalnym elementem było zastąpienie sformułowania „przemoc w rodzinie” wyrażeniem „przemoc domowa”. Oprócz samej zmiany w tytule ustawy wprowadzono również szereg nowych rozwiązań legislacyjnych, których celem jest poprawa sytuacji osób dotkniętych przemocą. W szczególności zmienione zostały przepisy dotyczące samej procedury „Niebieskie Karty”. Zarządzeniem Burmistrza Miasta Strumień z dnia 5 września 2023 r. powołano Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w miejsce funkcjonującego dotychczas Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. Zespół działa przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Strumieniu. Składa się z 13 członków z pośród przedstawicieli:

- pomocy społecznej;
- oświaty;
- policji;
- ochrony zdrowia;
- komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- kuratorów sądowych.

Podstawowym celem działalności Zespołu Interdyscyplinarnego jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej poprzez profilaktykę i edukację w tym zakresie, wsparcie osób doznających przemocy poprzez stworzenie efektywnie funkcjonującego systemu chroniącego osoby doznające przemocy oraz oddziaływanie ukierunkowane na osoby stosujące przemoc domową. Podjęcie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą odbywa się na podstawie procedury „Niebieska Karta”. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych

i realizowanych przez przedstawicieli jednostek pomocy społecznej, policji, oświaty, ochrony zdrowia i komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, kuratorów z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.

Głównym celem „Niebieskich Kart” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Wszczęcie tej procedury nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową. Dalsze działania podejmuje przewodniczący Zespołu, do którego wpływają karty, poprzez powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych.

Kolejnymi czynnościami w procedurze są zaproszenie na posiedzenie grupy osoby, co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową oraz wezwanie osoby, co, do której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową. Członkowie grup roboczych opracowują i realizują plan pomocy dla danej rodziny, monitorują sytuację w tej rodzinie. Po zrealizowaniu planu pomocy oraz stwierdzeniu, że przemoc ustała lub w przypadku rozstrzygnięcia o braku przesłanek do prowadzenia procedury, następuje jej zakończenie.

Tabela nr 32 Działania MZI w Strumieniu i grup roboczych w okresie 2020-2023

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba NK, które wpłynęły do Zespołu Interdyscyplinarnego	14	18	17	15
Liczba posiedzeń MZI	3	3	3	4
Liczba posiedzeń grup roboczych	43	38	38	43

Źródło: MOPS Strumień, Sprawozdania Zespół Interdyscyplinarny.

W 2023 roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 43 spotkań Grup Roboczych. Do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 15 Niebieskich Kart.

Dla rodzin i osób doznających przemocy domowej udostępniona jest bezpłatna pomoc psychologiczna, prawna i socjalna w działającym przy MOPS w Strumieniu Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym. Rodziny kieruje się także do Powiatowego Ośrodka Wsparcia w Cieszynie gdzie oprócz poradnictwa psychologicznego, prawnego mogą skorzystać z terapii rodzinnej. W sytuacji zagrożenia zdrowia i życia związanego z przemocą domową realizowany jest bezpłatny pobyt w Powiatowym Ośrodku Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie przy ul. Mała Łąka 17a w Cieszynie. Wsparcia udzielane są także w placówkach oświatowych przez pedagogów szkolnych i psychologów szkolnych biorących udział w planie pomocy rodzinie doznającej przemocy.

W gminie Strumień opracowany został Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2027 w Gminie Strumień.

Tabela nr 33 Rodziny korzystające z pomocy MOPS w Strumieniu z powodu przemocy w rodzinie w okresie 2020-2023

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	2	3	2	0
Liczba osób w tych rodzinach	10	11	5	0

Źródło: Opracowanie własne MOPS Strumień.

3.8. Klęska żywiołowa lub ekologiczna oraz zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa

Przepisy Ustawy o pomocy społecznej nie regulują pojęć zdarzenia losowego, klęski żywiołowej i klęski ekologicznej. Po wyjaśnienie powyższych zjawisk należy sięgnąć do innych źródeł.

Zdarzeniem losowym jest splot nieoczekiwanych występujących wydarzeń, które negatywnie wpływają na stan psychiczny lub fizyczny osoby. Zdarzeniem losowym jest także sytuacja, kiedy jedna osoba doznała pewnej szkody na skutek działań wykonanych przez drugą osobę. Zdarzenia losowe mogą być spowodowane nie tylko działaniem sił przyrody, ale również działaniami ludzi, pod warunkiem jednak, że zachowane są przesłanki „losowości” tzn. musi to być zdarzenie nieprzewidywalne, niezależnie od woli człowieka i nie do uniknięcia mimo zachowania należytej staranności”.

Natomiast pojęcie klęski żywiołowej katastrofy naturalnej oraz awarii technicznej reguluje ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (tj.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1897): Klęska żywiołowa – katastrofa naturalna lub awaria techniczna, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem (art. 3 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy).

Katastrofa naturalna – zdarzenie związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych ludzi albo też działanie innego żywiołu (art. 3 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy).

Awaria techniczna – to gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego lub systemu urządzeń technicznych powodujące przerwę w ich używaniu lub utratę ich właściwości (art. 3 ust. 1 pkt 3 ww. ustawy).

Katastrofę naturalną lub awarię techniczną mogą wywołać również zdarzenia w cyberprzestrzeni oraz działania o charakterze terrorystycznym.

Klęska ekologiczna to trwałe uszkodzenie dużego obszaru przyrodniczego, które ma negatywny wpływ na zdrowie lub życie człowieka. Powstałych uszkodzeń nie można cofnąć. Przykładem klęski ekologicznej może być rozwój pasożytów na terenie upraw warzyw, kwaśne deszcze powodujące zniszczenie lasów.

Ustawa o pomocy społecznej daje możliwość udzielenia pomocy osobom, które doznały szkód ze względu na powyższe zjawiska. Osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej, można przyznać zasiłek celowy. Świadczenie to może być przyznane niezależnie od dochodu i może nie podlegać zwrotowi. Osoba lub rodzina powinna zgłosić się do Ośrodka Pomocy Społecznej w celu złożenia wniosku. Do podania należy dołączyć dokument potwierdzający fakt zaistnienia zdarzenia

losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej; w przypadku pożaru może być nim np. zaświadczenie straży pożarnej o podjętej przez nią interwencji. Należy zaznaczyć, że samo wystąpienie w życiu rodziny lub osoby jednego z wymienionych zjawisk nie jest wystarczającą przesłanką do udzielenia pomocy. Gdy zdarzenie nie spowodowało żadnych szkód, strat lub zniszczenia, bądź szkody są minimalne, a wnioskodawca posiada zasoby i możliwości wystarczające do pokonania trudnej sytuacji, organ może rozważyć rozpatrzenie wniosku pod kątem nieudzielenia pomocy społecznej. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji zatwierdził zasady udzielania, ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, pomocy finansowej w formie zasiłków celowych, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, poszkodowanych w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęsk żywiołowych.

Pomoc jest udzielana w formie zasiłku celowego przyznawanego, na podstawie art. 39 ust. 1 i 2 oraz art. 40 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.), przez kierownika ośrodka pomocy społecznej, który działa z upoważnienia wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Pomoc może być przyznawana niezależnie od kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 8 ust. 1 powołanej ustawy. Wypłaty zasiłków celowych dokonywane są przez właściwe miejscowo ośrodki pomocy społecznej.

Pomoc przeznaczona jest dla rodzin lub osób samotnie gospodarujących, które w wyniku zdarzenia, w szczególności powodzi, podtopień, intensywnych opadów atmosferycznych, silnych wiatrów, wyładowań atmosferycznych lub osunięć ziemi, zwanych dalej „zdarzeniem klęskowym” poniosły szkodę i obejmuje ona:

- tzw. pomoc „doraźną” w gospodarstwach domowych (w budynkach mieszkalnych, w podstawowym wyposażeniu gospodarstw domowych), jeśli ww. osoby znalazły się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, w której nie mogą zaspokoić niezbędnych potrzeb bytowych w oparciu o posiadane środki własne. Kwota zasiłku nie może przekroczyć 6 000 zł i powinna być wypłacona niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych od daty otrzymania środków od Wojewody.

W przypadku, gdy w budynku mieszkalnym jednorodzinnym lub w jednym lokalu mieszkalnym prowadzonych jest faktycznie kilka gospodarstw domowych przez poszczególne rodziny lub osoby samotnie gospodarujące, pomocą może być objęta każda z nich;

- remont albo odbudowę budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego, który został zniszczony lub uszkodzony w wyniku zdarzeń klęskowych. Kwota zasiłku nie może przekroczyć 200 000 zł w związku ze szkodami w jednym budynku/lokalu mieszkalnym. Kwoty pomocy finansowej, przyznawane w zależności od oszacowanego procentu zniszczeń/uszkodzeń. W związku ze szkodami powstałymi w budynkach gospodarczych (niezależnie od liczby zniszczonych lub uszkodzonych budynków gospodarczych). Kwoty pomocy finansowej, nie może przekroczyć 100 000 zł i przyznawana jest w zależności od oszacowanego procentu zniszczeń/uszkodzeń.

W okresie 2020-2023 MOPS Strumień nie udzielił pomocy finansowej ze względu na klęskę żywiołową, ekologiczną. Udzielono natomiast pomocy finansowej w związku ze zdarzeniem losowym raz w roku 2022 i raz w 2023 roku.

3.9. Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności

Kwestia wielodzietności i ochrony macierzyństwa pojawia się w ustawie o pomocy społecznej w art. 7 w kontekście potrzeby jej ochrony (pkt 8) i jest jednym z powodów udzielania wsparcia. Wsparcie to jest priorytetem współczesnych społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin. Bezpośrednia polityka rodzinna jest skuteczniejsza, gdy ma charakter lokalny; duża w tym rola samorządów, które prowadzą lokalną politykę rodzinną, bezpośrednio adresowaną do rodzin, opartą na wcześniejszym rozpoznaniu potrzeb i problemów rodzin na danym terenie, co pomaga w tworzeniu warunków pozwalających usunąć przyczyny ich powstawania i dostosowywanie rozwiązań odpowiadających konkretnym sytuacjom i problemom. Czym jest ochrona macierzyństwa? Według Encyklopedii PWN, ochrona macierzyństwa jest to „szczególne uprawnienia kobiet w okresie ciąży, porodu i wychowywania dziecka”.

Ochrona macierzyństwa od dawna była dla ludzi najistotniejsza. Pierwsze akty prawne wydano w Polsce najpierw w 1919 później w 1920 i 1924 roku. Po wojnie szczególny nacisk kładziono na ochronę macierzyństwa. Kodeks pracy w 1974 roku wprowadził uprawnienia, które przysługiwały kobiecie pracującej. Przepisy prawa pracy przewidywały zapewnienie m.in. trwałości stosunku pracy w okresie ciąży, urlopu macierzyńskiego, urlopu wychowawczego oraz zakaz zatrudniania kobiet w ciąży przy pracach uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia. Rolą pracownika socjalnego powinno być uświadamianie kobiet o ich prawach, zachęcanie ich do walczenia z nieuczciwymi pracodawcami oraz informowanie o systemie wsparcia.

Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu wzmocnienie roli i funkcji rodziny, pomoc w rozwiązaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci i młodzieży szczególnie w rodzinach wielodzietnych.

Nie ulega wątpliwości, że działania socjalne dla funkcjonowania rodzin wielodzietnych są niezbędne i można je podzielić na cztery grupy:

- przyznawanie świadczeń zgodnie z ustawowymi możliwościami jednostek pomocy społecznej;
- praca socjalna z rodziną;
- praca socjalna w środowisku, nakierowana na pobudzanie sił środowiska do wspierania żyjących w nim rodzin wielodzietnych;
- integrowanie działań służb społecznych, instytucji i organizacji mogących wpływać na poprawę sytuacji rodzin wielodzietnych i jej poszczególnych członków.

W ostatnich latach pojawiło się wiele programów rządowych mających na celu wsparcie finansowe rodzin w tym ochronę macierzyństwa między innymi są to:

- wydłużony okres płatnego urlopu macierzyńskiego (52 tygodnie);
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka (1 000 zł);
- zasiłek rodzinny wraz z dodatkami z tytułu:
  - wychowywania w rodzinie wielodzietnej;
  - urodzenia dziecka;
  - opieki na dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;

- samotnego wychowywania dziecka;
  - kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
  - rozpoczęcia roku szkolnego;
  - podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.
- świadczenie rodzicielskie dla osób wychowujących dziecko do 1 roku życia nieposiadających prawa do zasiłku macierzyńskiego;
  - świadczenie wychowawcze „500+”;
  - świadczenie dobry start;
  - rodzinny kapitał opiekuńczy na drugi i kolejne dziecko bez względu na dochód;
  - dofinansowanie do pobytu we żłobku.

Inną formą pomocy dla rodzin wielodzietnych jest Karta Dużej Rodziny, która jest systemem zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

Według danych Urzędu Miejskiego wydanych zostało do 31.12.2023 r. w sumie 2 524 kart dla 791 rodzin. W gminie Strumień z roku na rok większa się liczba rodzin posiadających kartę dużej rodziny.

Tabela nr 34 Ilość wydanych Kart Dużej rodziny w Gminie Strumień w okresie 2020-2023

Rok	Ilość wydanych Kart Dużej rodziny
2020	174
2021	166
2022	370
2023	378

Źródło: Urząd Miejski Strumień.

Wielodzietność oraz potrzeba ochrony macierzyństwa to jedna z przyczyn udzielania pomocy społecznej. Po spełnieniu kryterium dochodowego – dochód na osobę nieprzekraczający 600 zł – rodzina może uzyskać pomoc w formie zasiłku celowego czy okresowego. Rodzina może ubiegać się o sfinansowania obiadów dla dzieci i młodzieży w stołówkach przedszkolnych i szkolnych. Osobami uprawnionymi do korzystania ze świadczeń w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” (posiłek dla dzieci) są rodziny, których dochód nie przekracza kwoty na osobę w rodzinie 1 200 zł (tj. 200 % kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, które wynosi 600 zł) oraz występuje jeden z powodów do udzielenia pomocy społecznej wymienionych w art. 7 ust. 2-15 ustawy o pomocy społecznej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko nie spełnia wymagań, o których mowa powyżej, a wymaga pomocy w postaci posiłku w placówce oświatowej, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola informuje ośrodek pomocy społecznej o potrzebie udzielenia takiej pomocy. Posiłki dla dzieci i uczniów wskazanych przez dyrektora szkoły lub przedszkola finansowane są bez wydawania decyzji administracyjnej w sprawie i ustalenia sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego. W wyjątkowych sytuacjach pomoc finansowa może

zostać udzielona nawet w przypadku niespełnienia kryterium dochodowego, wówczas przyznawane jest wsparcie w formie specjalnego zasiłku celowego.

Tabela nr 35 Rodziny, które korzystały z pomocy MOPS w Strumieniu w okresie 2020-2023 z powodu ochrony macierzyństwa

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	63	54	47	36

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Tabela nr 36 Rodziny, które korzystały z pomocy MOPS w Strumieniu w okresie 2020-2023 z powodu wielodzietności

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin	23	19	19	18

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

3.10. Sytuacja osób starszych

Starość mimo, iż jest ostatnim etapem życia ludzkiego, jest jednocześnie tak samo istotna jak poprzednie etapy. Jest też przy tym formą niezwykle zróżnicowaną, nie poddającą się wpływowi reguł, odmienną dla każdego człowieka. To czas nieuniknionej kumulacji zmian w sferze biologicznej, psychicznej i społecznej, które mają charakter dynamiczny, a ich współwystępowanie i współzależność we wzajemnym oddziaływaniu skutkują możliwością ciągłej ewolucji jakości życia seniora. Starość to też istotne zmiany w pełnionych dotychczas rolach społecznych, zanikają te powiązane z życiem zawodowym, pojawiają się jednak nowe. Na naturalne procesy nakładają się dla seniorów jednocześnie nieustanne zmiany cywilizacyjne. Powodują one, iż także osoby starsze muszą stanąć przed nowymi wyzwaniami. Gmina, która chce być seniorom przyjazna, musi więc brać pod uwagę wszystkie czynniki, jakie wpływają na ich życie, tak by adekwatnie odpowiadać na potrzeby.

W potocznym rozumieniu „senior” to ktoś starszy wiekiem. W ujęciu metrykalnym za próg starości przyjmuje się przekroczenie 60 roku życia. Jednak zróżnicowanie jakości życia i osobistej sprawności osób starszych powoduje, iż właściwym opisywanie jest bardziej szczegółowych kategorii starości.

Są to:

- wiek chronologiczny (metrykalny, socjoekonomiczny);
- wiek biologiczny, który jest miarą starzenia się człowieka;
- wiek psychiczny, w którym następują zmiany w funkcjach intelektualnych i poznawczych, sprawności psychomotorycznej, zmian w obszarze osobowości;
- wiek czynnościowy czyli aktualną sprawność życiową i samoobsługę.

Zjawiskiem powszechnie dziś obserwowanym w krajach rozwiniętych jest narastający proces starzenia się ludności. Proces ten odzwierciedla ilościowy wzrost osób starszych w ogólnej liczbie ludności. Zjawisko to powoduje szereg społecznych konsekwencji, w tym sposób postrzegania osób starszych przez osoby młodsze. Populacja seniorów jest przy tym bardzo zróżnicowana, zarówno pod względem stanu zdrowia, sprawności psychofizycznej, sytuacji ekonomicznej oraz stanu relacji społecznych. Czynniki te wpływają również na tempo i nasilenie się procesu starzenia.

Coraz więcej instytucji, społeczności i gremiów politycznych zwraca uwagę na konieczność zmiany w podejściu do osób starszych. Zaczyna się dostrzegać potencjał drzemiący w tej populacji oraz potrzebę wzmocnienia pozycji i wizerunku seniorów. Jednocześnie jednak zadanie to stało się nowym wyzwaniem dla administracji, tak europejskiej, rządowej jak i samorządowej.

Rozpoczęto międzynarodowe działania mające na celu opracowanie standardów miasta przyjaznego dla seniorów. Zaczęto badać pod kątem seniorów takie obszary jak: przestrzeń publiczną, transport, mieszkalnictwo, partycypację społeczną, szacunek i włączenie społeczne (inkluzyja społeczna), aktywność obywatelską i zatrudnienie, komunikowanie się i informację oraz wsparcie środowiskowe i usługi zdrowotne.

Po analizie tych obszarów wyodrębniono trzy kategorie:

1. elementy związane z poruszaniem się w przestrzeni miasta i fizycznym otoczeniu osób starszych, a w tym:
  - przestrzeń publiczną (m.in. czyste otoczenia, tereny zielone, dostępne miejsca odpoczynku, bezpieczne przejścia dla pieszych, dostępność architektoniczna i urbanistyczna, ścieżki dla pieszych i rowerzystów, usługi dla osób starszych);
  - transport (m.in. dostępność, bezpieczeństwo i wygoda, specjalistyczne usługi transportowe);
  - mieszkalnictwo (m.in. utrzymanie lokali, możliwość podtrzymywania więzi społecznych i rodzinnych);
2. otoczenie społeczno-zawodowe osób starszych, a w tym:
  - partycypację społeczną (m.in. dostępność, niedrogie aktywności, dostęp do informacji, zachęcanie do uczestnictwa i przeciwdziałanie izolacji, integrację, w tym międzypokoleniową i międzyśrodowiskową);
  - szacunek i inkluzję społeczną (m.in. zachowania wyrażające szacunek wobec seniorów, integrację międzypokoleniową, miejsce dla seniorów w społeczności lokalnej, możliwość pomocy ze strony społeczności lokalnej, miejsce w rodzinie);
  - partycypację obywatelską i zatrudnienie (m.in. wolontariat osób starszych, wspieranie aktywności obywatelskiej osób starszych, docenianie wkładu osób starszych);
3. pozostałe czynniki społeczno-ekonomiczne, politykę informacyjną oraz różne instytucje wsparcia dla seniorów, a w tym:
  - komunikację i informację (m.in. rozpowszechnianie informacji, adekwatne informacje w odpowiednim czasie, technologie informatyczne);
  - wsparcie środowiskowe i usługi zdrowotne (m.in. dostępność opieki, szersza oferta usług, usługi wspierające proces dobrego starzenia się, sieć usług społecznych).

Seniorów charakteryzuje to, iż po zakończeniu aktywności zawodowej mają duży zasób wolnego czasu do zagospodarowania. Wyróżnia się przy tym takie podstawowe obszary aktywności seniorów jak aktywność:

- w domu i najbliższej rodzinie (m.in. prowadzenie gospodarstwa domowego i opieka nad wnukami);
- kulturalna (m.in. czytelnictwo, kino, teatr, uroczystości tradycyjne);
- zawodowa (pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych do emerytury, często by nie uległ obniżeniu dotychczasowy status społeczno-ekonomiczny);
- społeczna (często podtrzymywana u osób już wcześniej zaangażowanych w tą formę aktywności);
- edukacyjna (dużo czasu na doskonalenie siebie i podtrzymywania sprawności umysłowej);
- religijna (wraz z wiekiem obserwuje się znaczenie nadawane religii w życiu i uczestnictwo w jej obrzędach);

Seniorzy w Gminie Strumiień stanowią znaczną część populacji, bo aż 22,39 % mieszkańców. Widać wyraźnie, iż liczba seniorów w gminie wzrasta. W latach poprzednich stanowili oni mniejszy odsetek mieszkańców, w 2018 r. – 19,59 %, w 2019 r. – 20,26 %, w 2020 r. – 22,19 %, w 2021 r. – 22,52 %, w 2022 r. – 23,27 %, w 2023 r. – 22,39 %. Wzrasta ilość osób starszych wymagających wsparcia w związku z obniżeniem sprawności fizycznej i psychicznej, występuje rozluźnienie więzi rodzinnych, a konieczność ponoszenia kosztu opieki instytucjonalnej świadczonej dla osób starszych (umieszczenie w domach pomocy społecznej) znacząco obciąża budżet gminy.

Gmina w tym zakresie działa bardzo aktywnie i realizuje szereg inicjatyw. Przez ostatnie lata mieszkańcy gminy mieli możliwość skorzystania z różnych form wsparcia:

- Usługi opiekuńcze. Ludzie w podeszłym wieku często mocno schorowani, dotknięci przewlekłymi schorzeniami lub niepełnosprawnością wymagają coraz większego wsparcia, w przypadku, gdy pomoc rodziny jest niewystarczająca mogą skorzystać z usług opiekuńczych, które są świadczone przez osoby wyspecjalizowane. Usługi opiekuńcze świadczone są w miejscu zamieszkania, obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. Usługi mają na celu zachowanie optymalnego poziomu samodzielności i aktywności osób starszych, przez co zwiększa się ich szansę na pozostanie w środowisku zamieszkania i opóźnienie momentu umieszczenia w placówce całodobowej. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej świadczy usługi opiekuńcze dla grupy przeciętnie ok 20 – 25 osób w miesiącu, jednak w poszczególnych latach wielkość ta w skali roku jest zmienna i od 2022 r. wyraźnie wzrasta. Wzrastają też koszty świadczonych usług dla gminy, co pokazuje poniższa tabela.

Tabela nr 37 Usługi opiekuńcze w Gminie Strumiień w okresie 2020-2023

Rok	Ilość osób objętych wsparciem	Wydatek gminy
2020	30	141 542 zł
2021	28	160 812 zł
2022	33	215 850 zł
2023	41	213 520 zł

Źródło: Opracowanie własne.

Zagrożeniem w obszarze realizacji tej formy wsparcia dla seniorów jest coraz bardziej utrudnione wyłaniania wykonawców świadczonych usług. W ostatnim okresie obserwuje się brak zainteresowania podmiotów prywatnych, zajmujących się świadczeniem usług opiekuńczych, by realizowały usługę na terenie gminy. Obserwuje się także problem z zatrudnieniem osób świadczących usługi na rynku pracy.

- Realizacja projektu „Usługi społeczne w Gminie Strumień”. Łączna wartość projektu wynosiła 1 814 266,80 zł. Projekt realizowany był w okresie od 01.03.2021 r. do 30.09.2022 r. Dzięki projektowi osoby starsze, długotrwale chore i niepełnosprawne objęte były stosowną, specjalistyczną opieką, a osoby opiekujące się osobami z w/w grupy miały możliwość przeszkolenia się lub poszerzenia swojej wiedzy, tak aby opieka nad najbliższymi była łatwiejsza i efektywniejsza. W ramach w/w projektu były realizowane:
  1. Usługi opiekuńcze, które obejmowały wsparciem 15 osób. Osobami objętymi tymi usługami opiekowało się 6 przeszkolonych opiekunek. Ponadto osoby te miały zapewniony każdego dnia ciepły obiad dowożony do domu, 1 raz w miesiącu na przemian fryzjera i kosmetyczkę oraz przez 1 godzinę miesięcznie na przemienne psychologa, prawnika, dietetyka, fizjoterapeutę i podologa. Każda osoba objęta usługami ponosiła miesięcznie koszt w wysokości 10 zł.
  2. Usługi asystenta osoby niepełnosprawnej, z których mogły skorzystać 3 osoby. Osobami objętymi tą formą pomocy opiekowali się przeszkoleni asystenci. Każda osoba niepełnosprawna ponosiła miesięcznie koszt w wysokości 10 zł.
  3. Mieszkanie wspomagane dla 2 osób niepełnosprawnych. W ramach tej formy pomocy realizowane były usługi pielęgniarские (256 godzin na okres realizacji projektu) i rehabilitacyjne (128 godzin na cały okres realizacji projektu) oraz wsparcie opiekunów mieszkania.
  4. Klub seniora, do którego uczęszczały 54 osoby powyżej 60 roku życia. Zajęcia odbywały się w 4 punktach: MGOK w Strumieniu, Sołtysówka w Drogomyślu, sala KGW w Pruchnej oraz Strażnica w Bąkowie. Spotkania odbywały się 2 razy w tygodniu w każdym klubie, a 1 raz w miesiącu odbywały się wspólne spotkania w Strumieniu. W ramach klubu seniora osoby mogły skorzystać z następującym form pomocy oraz zajęć: porady psychologiczne, prawne, dietetyczne, zajęcia fizyczne, edukacyjne, rekreacyjno-kulturalne.
  5. Wsparcie opiekunów faktycznych, którym objętych było 20 osób. Była to pomoc dla osób, które na co dzień opiekowały się osobami długotrwale chorymi i niepełnosprawnymi. Osoby te objęte były wsparciem pracownika socjalnego, psychologa oraz trenera (szkolenia, pogadanki).

Kluby Seniora kontynuowały w dalszym ciągu swoją działalność przez współpracę gminy z Stowarzyszeniem Form Artystycznych „Sfart” w ramach, której zrealizowano od sierpnia do grudnia 2022 r. projekt „Wystarczy chcieć”. Kluby realizowane były przy wsparciu Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w ramach rządowego programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025. Edycja 2022. Projekt objął 60 seniorów, w tym 15 niepełnosprawnych. Oferta dla seniorów w ramach projektu była mocno urozmaicona i obejmowała: warsztaty artystyczne, fotograficzne, komputerowe, z social mediów, etnograficzne, florystyczne, wykłady fizjoterapeuty i dietetyka.

Po zakończeniu projektu „Wystarczy chcieć” Gmina Strumień w partnerstwie z Fundacją „Zostań Aniołem” uruchomiłaienne formy wsparcia dla 60 seniorów poprzez umożliwienie

udziału w zajęciach 4 klubów seniora, w ramach rządowego programu „Aktywni+” Edycja 2023.

- Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością (poprzednio Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej). Celem Programu jest zwiększenie szans osób z niepełnosprawnością na prowadzenie bardziej niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia. Usługi polegają w szczególności na pomocy asystenta w: wykonywaniu przez uczestnika czynności dnia codziennego; wyjściu, powrocie lub dojazdach z uczestnikiem w wybrane przez uczestnika miejsca; załatwianiu przez uczestnika spraw urzędowych; korzystaniu przez uczestnika z dóbr kultury (np. muzeum, teatr, kino, galeria sztuki, wystawa); zaprowadzaniu do i odebraniu z placówki oświatowej dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności.
- Opieka Wytchnieniowa Edycja 2023. W 2023 r. gmina przystąpiła do realizacji kolejnego programu rządowego Opieka Wytchnieniowa Edycja 2023. Gmina Strumień zaplanowała udzielić wsparcia 7 osobom z niepełnosprawnością. Opieka wytchnieniowa ma odciążać rodziny i opiekunów osób niepełnosprawnych przez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki temu osoby zaangażowane na co dzień w sprawowanie opieki dysponują czasem, który mogą przeznaczyć na odpoczynek i regenerację, jak również na załatwienie niezbędnych spraw. Ważną częścią opieki wytchnieniowej jest także wsparcie potencjału opiekunów oraz ograniczenie wpływu obciążeń na ich kondycję psychofizyczną. Szczególna atencja jest poświęcona osobom z szerokiego grona osób z niepełnosprawnością sprzężoną (m.in. niepełnosprawność intelektualna połączona z trudnościami komunikacyjnymi z uwagi na uszkodzenie organizmu). Gmina kontynuuje realizację programu także w jego edycji na rok 2024.
- „Ogólnopolska Karta Seniora”. W 2020 roku Gmina Strumień przystąpiła do programu „Gmina Przyjazna Seniorom”, w ramach którego zostało zawarte porozumienie ze Stowarzyszeniem „MANKO”. Posiadacze Karty Seniora mogą korzystać ze zniżek na wybrane produkty lub usługi w ponad 3 000 punktów, instytucjach oraz ośrodkach zdrowia na terenie całej Polski. Z tych zniżek mogą korzystać mieszkańcy Strumienia na terenie naszej gminy jak i poza nią. W latach 2020-2023 wydano łącznie 626 Ogólnopolskich Kart Seniora.

Poniższe zestawienie obejmuje dotychczasową aktywność gminy w zakresie wzbogacenia oferty szeroko rozumianych usług społecznych w oparciu o realizowane w latach 2019-2023 programy rządowe i projekty finansowane ze środków europejskich.

Tabela nr 38 Formy wsparcia osób starszych w latach 2020-2023

Nazwa projektu/programu	Rok realizacji	Dofinansowanie/ wkład własny	Ilość beneficjentów	Zrealizowane zadania
Rządowy program „Opieka 75+”	2020	3 496,50 zł/0	6	Usługi opiekuńcze
	2021	20 200 zł/0	9	
	2022	25 192 zł/0	9	
	2023	30 704 zł/0	9	
Rządowy Program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” w ramach Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (potem Funduszu Solidarnościowego)	2020	11 613, 60 zł	3	Usługi asystenckie
	2021	37 990,45 zł	5	
	2022	89 541,72 zł	9	
	2023	112 344,29 zł	8	
Rządowy Program „Opieka Wytchnieniowa” Edycja 2023 finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego	2023	68 141,96 zł	8	Usługi wytchnieniowe
Projekt „Usługi społeczne w gminie Strumiień” był realizowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 r. (Europejski Fundusz Społeczny)	2021-2022	1 687 268,12 zł/ 126 998,68 zł	94	Usługi opiekuńcze dla 15 osób. Usługi asystenckie dla 3 osób niepełnosprawnych. Mieszkanie wspomagane dla 2 osób niepełnosprawnych. Wsparcie specjalistyczne dla 20 opiekunów osób obłożnie chorych. Klub Seniora 54 uczestników
Projekt „Wystarczy chcieć” realizowany w ramach rządowego programu „Aktywni +” Edycja 2022	2022	78 280,00 zł/ 7 950 zł	60	Aktywne spędzenia czasu wolnego dla seniorów
Projekt „Eliksir Młodości” realizowany w ramach rządowego programu „Aktywni +”	2023	152 250,00 zł/ 6 250,00 zł	60	Aktywne spędzenia czasu wolnego dla seniorów

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Strumień na lata 2024-2030

Edycja 2023				
Grant „Krok ku samodzielności w Strumieniu” realizowany w ramach pilotażowego projektu „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie mechanizmów i planów deinstytucjonalizacji usług społecznych” z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.	2022-2023	1558 200,00 zł/0	28	<p>Uruchomienie dla 6 osób niepełnosprawnych całodobowej opieki wytchnieniowej mającej na celu odciążenie ich opiekunów faktycznych w opiece. Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla 20 osób. Realizowanie treningów usamodzielniających dla 2 osób docelowo mających się znaleźć w mieszkaniu wspomagany. Uruchomienie mieszkania wspomaganego wspieranego przeznaczonego dla 2 osób niepełnosprawnych. W tym celu kompleksowo wyremontowano i wyposażono budynek z zasobów komunalnych gminy, który dostosowano do potrzeb osób niepełnosprawnych.</p>

Źródło: Opracowanie własne.

Liczbę osób starszych korzystających pomocy prezentuje zamieszczona poniżej tabela.

Tabela nr 39 Liczba rodzin osób w wieku poprodukcyjnym objętych pomocą

Rok	Liczba rodzin korzystających z usług opiekuńczych	Liczba rodzin, korzystających z pomocy finansowej	Liczba osób przebywających w domu pomocy społecznej
2020	23	28	7
2021	26	27	9
2022	32	62	7
2023	18	37	10

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Z roku na rok następuje wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze dla osób starszych. Dane pokazują, że grupa osób w przedziale poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, to tylko niewielka grupa przedstawicieli lokalnej społeczności wymagająca wsparcia, ale z badań wynika wzrost osób starszych wymagających wsparcia.

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Dzięki postępowi medycznemu seniorzy żyją coraz dłużej, coraz dłużej chcą być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej, należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym obywatelem Gminy.

Dla osób starszych, niezdolnych do samodzielnej egzystencji gmina zapewnia wsparcie poprzez skierowanie do domu pomocy społecznej. Odpłatność za pobyt w DPS-ach stanowi corocznie zwiększający się wydatek gminy, w związku ze wzrostem średniomiesięcznych kosztów pobytu w tego typu placówkach na terenie powiatu cieszyńskiego. Wzrost ten uwidaczniają dane w poniższej tabeli:

Tabela nr 40 Średniomiesięczny koszt pobytu w DPS w latach 2020-2023

Dom pomocy społecznej	Średniomiesięczny koszt pobytu w DPS			
	2020	2021	2022	2023
„Pogodna Jesień” w Cieszynie	4 190,61 zł	4 717,19 zł	5 291,32 zł	5 988,49 zł
„Feniks” w Skoczowie	4 585,80 zł	5 156,00 zł	5 588,82 zł	6 530,26 zł
DPS w Pogórze	4 309,60 zł	4 945,36 zł	5 255,11 zł	5 846,05 zł
„Betania” w Cieszynie	3 490,88 zł	3 775,55 zł	4 817,17 zł	5 052,08 zł
Bonifratrów w Cieszynie	3 776,64 zł	4 026,93 zł	4 676,34 zł	5 778,33 zł
„Emaus” w Dziegielowie	3 737,98 zł	4 168,61 zł	4 650,55 zł	5 375,72 zł
DPS w Skoczowie	4 244,08 zł	4 354,43 zł	5 082,59 zł	5 921,07 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Tak wysokie średniomiesięczne koszty pobytu mieszkańców przekładają się na stały wzrost kosztów pobytu jaki ponosi gmina, pomimo faktu, iż relatywnie nie zwiększa się ilość osób korzystających z tej formy pomocy, co pokazuje poniższa tabela:

Tabela nr 41 Ilość osób umieszczonych w DPS oraz poniesione koszty w latach 2020-2023

Rok	Ilość osób w DPS	Wydatek gminy
2020	20	620 919 zł
2021	24	756 318 zł
2022	21	830 815 zł
2023	23	886 526 zł

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

MOPS w Strumieniu zabezpiecza potrzeby osób starszych, które wymagają wsparcia, zawsze jednak w zgodzie z zasadą miarkowania i subsydiarności (pomocniczości) świadczeń tj. w ich roli wyłącznie uzupełniającej własne zasoby, możliwości i uprawnienia w stosunku do możliwości tutejszego MOPS. W przypadku ustawowych świadczeń niepieniężnych realizacja tej zasady przejawia się w odpłatności za świadczone dla seniorów usługi opiekuńcze w zależności od wysokości przez nich uzyskiwanego dochodu. Pełen kompleks usług dla seniorów uzupełniały w przeszłości i będą uzupełniać w przyszłości usługi realizowane w ramach projektów zewnętrznych, w których osoby korzystające w okresie ich realizacji z zasady nie ponoszą odpłatności.

W Gminie Strumień oprócz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej na rzecz osób starszych działają również:

Miejsko-Gminy Ośrodek Kultury prowadzący działalność w zakresie upowszechnienia kultury, ochrony dziedzictwa kulturowego, kultywowania i propagowania polskości, edukacji kulturalnej, opieki nad amatorskim ruchem artystycznym i twórczym, zajmuje się wychowaniem przez sztukę, oraz prowadzi działalność informacyjno-promocyjną. Dla seniorów oferuje spektakle teatralne, koncerty, organizuje rajdy rowerowe, Ogólnopolski Konkurs Sztuki Nieprofesjonalnej im. Emilii Michalskiej. MGOK od 1 sierpnia do 30 grudnia 2022 r. zrealizował we współpracy ze Stowarzyszeniem Sfarm projekt „Wystarczy chcieć! – zwiększenie uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym” (60 seniorów z całej gminy, 216 godzin działalności klubów seniora, warsztaty i spotkania z 11 instruktorami tematycznymi, 3 koncerty, potańcówka i wyjazd na kompleks basenów).

Biblioteka Miejska w której seniorzy od lat stanowią przede wszystkim dużą i aktywną grupę czytelników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Strumieniu. Korzystanie z jej oferty umożliwia fakt, iż dysponuje ona filiami w Drogomyślu, Pruchnej i Zbytkowie. Od lat dużą popularnością wśród nich cieszy się literatura piękna: kobieca, obyczajowa, powieści historyczne Na co dzień seniorzy wypożyczają czasopisma o różnej tematyce (społecznej, religijnej, zdrowotnej), korzystają z dostępnych komputerów. Pracownicy biblioteki pomagają seniorom w nauce obsługi komputera i podstawowych programów, zakładania i korzystania z poczty elektronicznej. Część z nich korzystała z usługi dowożenia zamówionych telefonicznie książek

do domu. Biblioteka jest otwarta na propozycje seniorów odnośnie zapotrzebowania na określone artykuły czy pozycje dla seniorów. W tym zbiór biblioteki jest na bieżąco uzupełniany o nowości wydawnicze o tematyce prozdrowotnej i medycznej. Z myślą o seniorach gromadzone są książki z dużą czcionką oraz audiobooki. W bibliotece można także korzystać z oferty spotkań. Seniorzy w bibliotece mają szansę obcować ze sztuką filmową, jak również integrować się z osobami z najbliższego otoczenia, o podobnych zainteresowaniach i dysponujących wolnym czasem, uczestniczenia w tematycznych warsztatach, wydarzeniach czytelniczych, ciekawych spotkań autorskich. Dzięki tym wydarzeniom seniorzy mieli możliwość aktywnego spędzenia czasu wolnego, związanego z czytelnictwem oraz poszerzenia swej wiedzy geograficznej i historycznej o świecie, o Polsce, w tym o Śląsku Cieszyńskim.

Służba Zdrowia która na terenie gminy ogniskuje się w trzech przychodniach podstawowej opieki zdrowotnej, z poradniami specjalistycznymi oraz zapleczem diagnostycznym. Są to:

- NZOZ Metus, ul. 1 Maja 18, Strumień;
- NZOZ Olmed, ul. Ks. Londzina 44, Strumień;
- NZOZ Promed, ul. Oblaski 2, Drogomyśl oraz ul. Główna 78, Pruchna.

Ponadto na terenie gminy działają prywatne lekarskie gabinety specjalistyczne, a w Strumieniu znajduje się Zespół Ratownictwa Pogotowia Ratunkowego.

W kontekście chorych seniorów istotne znaczenia mają istotne ograniczenia w zakresie jakie służba zdrowia świadczyć może na terenie gminy środowiskowych usług pielęgniarских oraz pielęgniarской opieki długoterminowej. Ograniczenia te wynikają z kontraktowania tych świadczeń przez NFZ, co powoduje że pierwszeństwo przyznania tej formy pomocy mają stany najcięższe – leżące i koniecznością oczekiwania w kolejce na te świadczenia. Istotnym ograniczeniem jest też brak odpowiedniej ilości pielęgniarek. Tym samym określony w diagnozie w 2019 r. stan niskiego poziomu dostępności środowiskowych usług pielęgniarских nie uległ poprawie. Sytuacja ta jest jednak poza jakimkolwiek wpływem ze strony gminy.

W Gminie Strumień można zauważyć wysoki stopień partycypacji, w tym szczególnie seniorów w organizacjach pozarządowych, głównie w obszarze kultury, podtrzymywania tradycji i więzi społecznych oraz wsparcia społecznego.

Najważniejszymi organizacjami niepublicznymi działającymi na rzecz seniorów są:

- **Macierz Ziemi Cieszyńskiej Koło w Strumieniu** – 60 członków. Szeroka działalność na polu kulturowym, zachowania tradycji i tożsamości lokalnej, miejscowych pamiątek, historii miejsc, organizacja historycznych imprez inscenizacji, zachowania historycznych pieśni, strojów (min. organizacja Dni Tradycji, Stroju, Pieśniczki i Tańca Regionalnego, organizacja wieczorów historycznych, historyczne wycieczki rowerowe z spotkaniami integracyjnymi, historyczne wycieczki krajoznawcze po Polsce i na Zaolzie, działalność wydawnicza, wystawy fotograficzne, lekcje regionalizmu, prowadzenie izby regionalnej.
- **Macierz Ziemi Cieszyńskiej Koło w Drogomyślu** – 65 członków. Koło w Drogomyślu krzewi w swoim środowisku miłość do ojczyzny, tradycji i kultury regionalnej, poprzez

działalność statusową organizuje też szeroką integrację członów z środowisku lokalnym min. poprzez wycieczki, spotkania, aktywne spędzanie czasu wolnego.

- **Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów** – 380 członków. Związek działa na rzecz poprawy warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziała ich samotności, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Zajmuje się organizacją spotkań wycieczek, wydawaniem paczek żywnościowych dla seniorów, odwiedzaniem osób chorych, uczestnictwem w pogrzebach osób starszych.
- **Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko Gminny** – 80 członków. Jego działalność to wydawanie żywności dla najbardziej potrzebujących, odwiedziny starszych osób i chorych, odwiedziny grobów zmarłych członków, organizacja wycieczek dla osób starszych, spotkania świąteczne, organizacja Dnia Seniora w poszczególnych kołach.
- **Koła Gospodyń Wiejskich** działalność koncentrują na takich aspektach jak działaniu na rzecz ochrony zdrowia i zabezpieczenia socjalnego rodzin wiejskich, rozwijaniu przedsiębiorczości kobiet racjonalizowaniu wiejskiego gospodarstwa domowego, zwiększaniu uczestnictwa mieszkańców wsi w dziedzinie kultury i kultywowaniu folkloru. Stwarzają one okazję do nawiązywania kontaktów z innymi, a także do integracji międzypokoleniowej. Uczestniczą one w życiu społeczności na różne sposoby, na przykład przygotowując potrawy na uroczystości i festyny gminne, tworząc wieńce i dekoracje dożynkowe. Jest to też okazja do przekazywania tradycji, zwyczajów. W gminie Strumień działa:

Koło Gospodyń Wiejskich w Bąkowie,
Koło Gospodyń Wiejskich w Drogomyślu,
Koło Gospodyń Wiejskich w Pruchnej,
Koło Gospodyń Wiejskich w Strumieniu,
Koło Gospodyń Wiejskich w Zabłociu,
Koło Gospodyń Wiejskich w Zbytkowie.

Dostrzec należy też potencjał przyszłościowy działającej z inicjatywy kierownictwa i pracowników DPS dla Dzieci w Strumieniu od kwietnia 2020 r. fundacji „Zostań aniołem”. Jej dotychczasowa działalność skupiała się na prowadzeniu zbiorów charytatywnych, wspieraniu działalności DPS, organizowaniu wydarzeń integrujących lokalną społeczność z osobami z niepełnosprawnością. Fundacja dysponuje zasobami kadrowymi w postaci specjalistów pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologa, pielęgniarki z uprawnieniami w zakresie zdrowia psychicznego, fizjoterapeuty, logopedy, specjalistów ds. zarządzania, finansów, pracy socjalnej, administracji kadrowo-płacowej, instruktora szkolenia praktycznego, dietetyka – które w ujęciu przyszłym mogą stanowić istotny zasób kadr usług społecznych dla starszych mieszkańców gminy Strumień. Perspektywicznie sama fundacja widzi swoją działalność na rzecz osób starszych również w obszarze usług społecznych. W tym celu fundacja aplikowała w partnerstwie z gminą Strumień o przyznanie dofinansowania na prowadzenia klubów seniora w ramach programu rządowego „Aktywni +” Edycja 2023 i zrealizowała wspólnie projekt „Eliksir młodości”.

3.11. Pozostałe problemy społeczne zidentyfikowane na terenie gminy

3.11.1. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej.

Współczesna rodzina funkcjonuje dzisiaj w kontekście szybko dokonujących się zmian społecznych, kulturowych, politycznych i gospodarczych. Na kształt życia codziennego wpływają wzorce globalizacyjne, konsumpcyjne i te kształtowane przez rzeczywistość informacyjno-cyfrową. Zmiany te mogą różnie oddziaływać na poszczególnych członków rodziny, pozytywnie lub negatywnie. Z jednej strony postępuje proces homogenizacji świata, gdzie wszyscy upodabniają się do siebie. Z drugiej strony człowiek chce budować indywidualną, wyjątkową i niepowtarzalną tożsamość.¹⁷

Rodzina stanowi jeden z głównych obszarów pracy socjalnej i podstawową przestrzeń działań profesjonalnych asystenta rodziny. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada szereg obowiązków na samorządy w zakresie wspierania rodziny i budowania systemu pieczy zastępczej zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Na mocy art. 3 ust. 1 w/w ustawy obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, które realizują go we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi, o czym stanowi art. 3 ust. 2 w/w ustawy.

Wsparcie to, polega między innymi na analizie sytuacji rodziny, określeniu przyczyn jej kryzysu oraz na wzmocnieniu jej roli, tj. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny, podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny, a także na pomocy w integracji rodziny i przeciwdziałaniu jej marginalizacji czy degradacji.

Wspieranie rodziny jest prowadzone poprzez pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka, przy czym zawsze udzielane jest za zgodą rodziny i wiąże się z aktywnym jej udziałem. Zgodnie z zapisami art. 11 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej otrzyma informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy w tej

---

¹⁷ (Błasiak, 2018, s. 66–75). Współczesne przemiany socjo-kulturowe – źródłem zmian w funkcjonowaniu człowieka i rodziny (Wybrane aspekty w zakresie wychowania w rodzinie). W: M. Marczewski, R. Gawrych, D. Opozda, T.P. Skrzydlewski (red.), Pedagogika rodziny: podejście systemowe. T. 3: Wychowanie do rodziny (s. 63–83). Gdańsk: Wyższa Szkoła Społeczno-Ekonomiczna.

rodzinie, następnie analizuje jej sytuację i jeżeli zachodzi taka konieczność, występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Asystentura rodziny należy do gminnych instrumentów wspierających rodziny potrzebujące pomocy przy wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Osoba pełniąca rolę asystenta rodziny ma za zadanie, przy współpracy z gminą (m.in. pracownikami socjalnymi, organizacjami pozarządowymi, zespołami interdyscyplinarnymi oraz innymi podmiotami zajmującymi się sprawami dzieci i rodziny), udzielać pomocy rodzinom, które jej potrzebują. Do funkcji asystenta rodziny zalicza się: funkcję wsparcia psychiczno-emocjonalnego, diagnostyczno-monitorującą, opiekuńczą, doradczą, mediacyjną, wychowawczą, motywująco-aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Zgodnie z art. 29 w/w ustawy rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych może zostać również objęta pomocą rodziny wspierającej, która przy współpracy z asystentem rodziny pomaga jej w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny, przy czym rodzina ta musi uzyskać pozytywną opinię ośrodka pomocy społecznej, wydaną na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wójt może również upoważnić dyrektora/kierownika ośrodka pomocy społecznej do ustanawiania rodziny wspierającej lub zawierania i rozwiązywania z nią umowy określającej zasady zwrotu kosztów związanych z udzieleniem pomocy.

Funkcję rodziny wspierającej mogą pełnić osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka, które nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ani nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

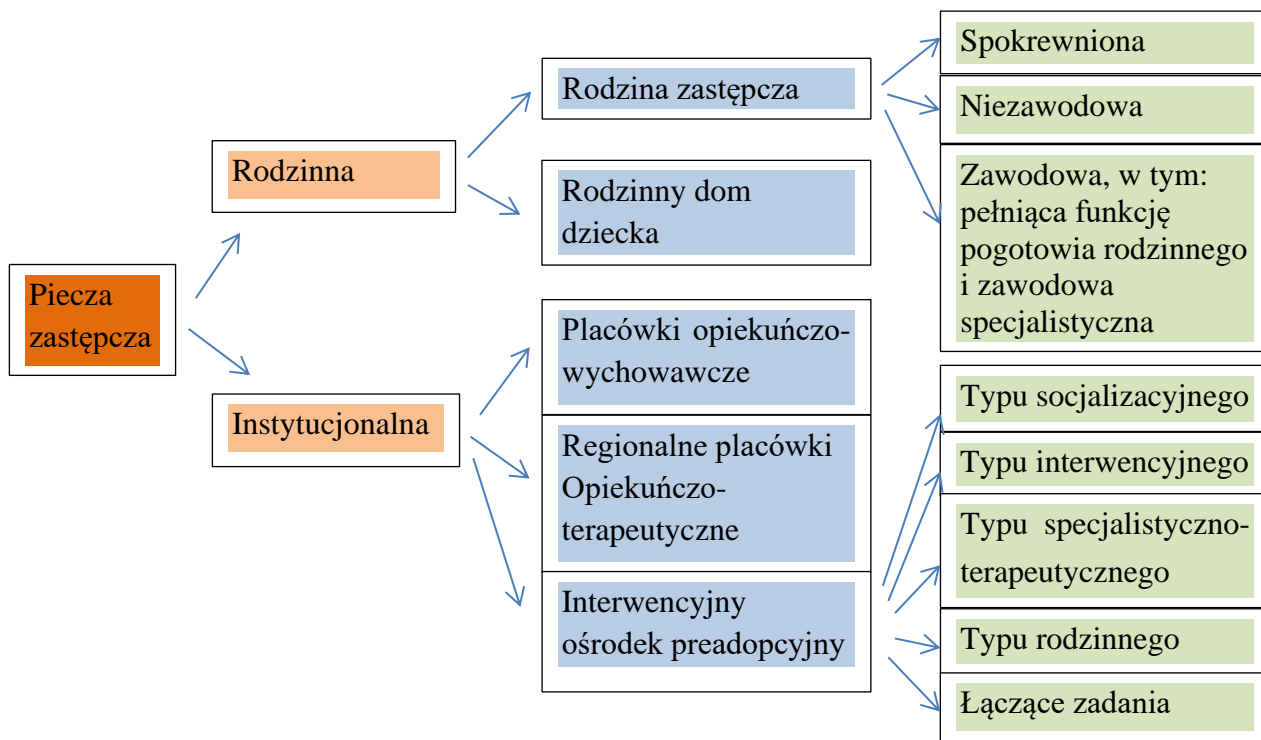
Pieczą zastępczą to zespół osób, instytucji oraz działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności ich sprawowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub, gdy jest to niemożliwe, dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku takiej możliwości, opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym. Jej organizatorem jest powiat. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu albo w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję/Straż Graniczną, albo na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art.12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie lub w przypadku pilnej konieczności, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, na podstawie umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Ponadto ustawa z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy w art. 112 wprowadziła zapis, który stanowi, iż umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Oznacza to, że do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej może dojść jedynie wówczas, gdy uprzednio stosowane inne środki

przewidziane w art. 109 § 2 pkt 1-4 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz formy pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka, chyba, że konieczność niezwłocznego zapewnienia dziecku pieczy zastępczej wynika z poważnego zagrożenia dobra dziecka, w szczególności zagrożenia jego życia lub zdrowia. Ponadto w art. 112 § 2 ustawy z dnia 25 lutego 1954 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy wprowadzono zapis, iż umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej wbrew woli rodziców wyłącznie z powodu ubóstwa nie jest dopuszczalne. Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka następuje po uzyskaniu zgody, odpowiednio rodziców zastępczych albo prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia przez nie pełnoletności lub do 25 roku życia, w przypadku spełnienia warunków, o których mowa w ustawie (art. 37).

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie, w szczególności:

- traktuje dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej;
- zapewnia dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych;
- zapewnia kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych;
- zapewnia rozwój uzdolnień i zainteresowań;
- zaspokaja jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne;
- zapewnia ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka;
- umożliwia kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej.

Rys. nr 4 Formy pieczy zastępczej w Polsce

Na terenie Gminy Strumień obecnie funkcjonuje jedna zawodowa rodzina zastępcza, oraz 12 niezawodowych rodzin zastępczych w tym 5 rodzin spokrewnionych.

Na terenie Gminy Strumień nie ma rodziny zastępczej, która pełniłaby funkcję pogotowia rodzinnego.

MOPS Strumień realizował zadania z zakresu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, zatrudniając asystentów rodziny. Podejmują oni działania skierowane zarówno do rodziców, jak i dzieci z rodzin objętych opieką, zajmując się m.in. pedagogizacją rodziców dotyczącą prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, działaniami na rzecz odbudowy więzi rodzinnych oraz poradnictwem i treningami w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela nr 42 Wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny MOPS Strumień

Rok	2020	2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych wsparciem	21	21	21	20

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Jak wynika z powyższej tabeli, w omawianym okresie liczba rodzin korzystających ze specjalistycznego wsparcia asystentury rodzinnej utrzymuje się na stałym poziomie.

Tabela nr 43 Wykaz dzieci objętych pieczą zastępczą z Gminy Strumień w okresie 2020-2023

Liczba dzieci umieszczonych w:	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Rodzina zastępcza spokrewniona	3	3	4	6
Rodzina zastępcza niezawodowa	3	3	3	4
Rodzina zastępcza zawodowa w tym pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0	0
Rodzinny Dom Dziecka	0	0	0	0
Placówka Opiekuńczo-wychowawcza	3	3	3	4
Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna	0	0	0	0
Interwencyjny Ośrodek preadopcyjny	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Gmina ponosiła odpłatność za pobyt dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej.

W latach 2020-2023 wydatki na ten cel łącznie wyniosły 437 050 zł.

3.11.2. Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia

Natężenie problemów społecznych zidentyfikować można na podstawie różnorodnej pomocy rodzinom borykających się z poszczególnymi problemami w Gminie Strumień.

Tabela nr 44 Natężenie problemów społecznych na obszarze Gminy Strumień identyfikowane na podstawie liczby rodzin objętych wsparciem w latach 2020-2023

Liczba rodzin z problemem	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
Długotrwała i ciężka choroba	159	152	137	123
Ubóstwo	107	88	90	85
Niepełnosprawność	117	115	112	102
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	87	100	82	70
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	63	54	47	36
Bezrobocie	72	63	58	55
Alkoholizm	20	15	12	10
Przemoc w rodzinie	2	3	2	0
Problemy adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego	7	7	5	3
Bezdomność	8	8	11	8

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Analiza natężenia problemów społecznych Gminy Strumień pozwala stwierdzić, że jednym z dotkliwiej odczuwanych problemów jest długotrwała choroba. Wydatki związane z leczeniem pochłaniają sporą część zasobów finansowych osób i rodzin i zmuszają do ubiegania się o wsparcie finansowe i socjalne Ośrodka Pomocy Społecznej. Rozwiązywanie problemów zdrowotnych jest w wielu wypadkach zależne od wsparcia oferowanego przez pomoc społeczną. W przypadku osób samotnych taka pomoc jest jedyną możliwością poprawy stanu zdrowia lub zmniejszenia odczuwanych dolegliwości.

Poziom natężenia problemów społecznych nie pozostawia żadnych wątpliwości, że w parze z długotrwałą chorobą pozostaje problem niepełnosprawności pewnej grupy mieszkańców, powodujący znaczące ograniczenie w pełnieniu ról społecznych. Skutki niepełnosprawności utrudniają codzienne funkcjonowanie, zatrudnienie, zarobkowanie. Problemy osób niepełnosprawnych, a ściślej ich rozwiązywanie wymagają sporych nakładów finansowych, zwłaszcza na likwidację barier społecznych, komunikacyjnych, rehabilitację oraz przystosowanie do nowej sytuacji życiowej w związku z istotnymi ograniczeniami. Ograniczanie skutków niepełnosprawności to jeden z ważniejszych priorytetów w działaniach samorządu oraz szeroko rozumianego środowiska lokalnego.

Kolejnym problemem jest trudna sytuacja finansowa związana z brakiem wystarczających środków do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych. Zjawisko to definiowane jest, jako ubóstwo. Problem ten należy traktować priorytetowo, bowiem ma to

wpływ, na jakość życia mieszkańców i możliwości rozwoju społecznego i gospodarczego. Należy jednak zaznaczyć, iż mowa tu tylko o tzw. kryterium ubóstwa z ustawy o pomocy społecznej, które zawiera ścisłe matematyczne progi dochodowe w ramach, których ubóstwo jest klasyfikowane. W kategorii tej nie mieszczą się, więc ci beneficjenci pomocy społecznej, którzy przekraczają kryterium dochodowe, jednak ich dochody są zbyt niskie w stosunku do wydatków, co skutkuje, iż przy rosnącej inflacji muszą korzystać z pomocy społecznej.

Na mapie problemów społecznych Gminy w następnej kolejności widoczna jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Bezradność i niewydolność wychowawcza generują z kolei inne problemy dotyczące szczególnie dzieci i młodzież w okresie dorastania. Przejawia się to brakiem zaspokajania potrzeb dzieci, brakiem zainteresowania postęпами dzieci w nauce, nieprzygotowaniem dzieci do zajęć szkolnych itp. Problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziców są często przyczyną zaburzeń rozwojowych dzieci, sprzyjają tworzeniu się nieformalnych grup rówieśniczych, naruszaniu powszechnie obowiązujących norm i wartości, a nawet wchodzeniu w konflikt z prawem. Zaniedbania opiekuńcze powodujące konieczność umieszczenia dzieci w systemie pieczy zastępczej. Liczebność rodzin niezaradnych, wychowujących dzieci wymaga licznych działań interwencyjnych podejmowanych przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych, kuratorów społecznych i innych służb działających na rzecz wzmocnienia rodziny. Znaczenie roli i funkcji rodziny dla prawidłowego wychowania przyszłych pokoleń czyni zasadnym podejmowanie dalszych zadań związanych z promowaniem prawidłowych postaw rodzicielskich i utrwalaniem właściwych postaw wychowawczych.

W analizie statystyki piąte miejsce wśród problemów Gminy zajmuje bezrobocie, które pozostaje w pewnej korelacji z problemem ubóstwa. Brak zatrudnienia to zwykle brak dochodów, brak dochodów to trudności w zaspokajaniu życiowych potrzeb oraz ograniczenie możliwości inwestowania w edukację lub podwyższanie kwalifikacji niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Pozytywnym jest fakt, że problem bezrobocia wykazuje tendencję malejącą, ale mimo wszystko powoduje konieczność podejmowania różnorodnych form aktywizacji osób pozostających bez pracy oraz tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości.

Jedno z miejsc w hierarchii problemów Gminy Strumień zajmuje także potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności. Problem ten, nie jest postrzegany w kategoriach typowego problemu społecznego, ale w trosce o zapewnienie jak najlepszych warunków dla rozwoju dzieci wychowujących się w liczniejszych rodzinach, traktowany jest, jako zagadnienie wymagające zwiększonego zainteresowania zarówno władz samorządowych jak i instytucji odpowiedzialnych za organizację systemu kompleksowego wspierania rodzin. Liczby rodzin wielodzietnych i wychowujących dzieci w okresie ochrony macierzyństwa będących klientami pomocy społecznej, w tym klientami świadczeń finansowych, wykazują tendencję spadkową, co świadczy o coraz lepszej kondycji rodzin oraz większej skuteczności wsparcia rodzin w systemie wsparcia społecznego.

W Gminie Strumień widoczny jest też problem nadużywania alkoholu. Skutki tej przypadłości społecznej widoczne są zarówno w działaniach pomocy społecznej jak i w pracy Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która corocznie prowadzi wiele

spraw osób z uzależnieniami. Zmniejszająca się z roku na rok liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Strumień nie powoduje to jednak zmniejszenia ilości problemów związanych z uzależnieniem. Problemy wynikające z nadużywania alkoholu widoczne są w postawach rodzicielskich, zachowaniu społecznym, uszczuplają budżet domowy, powodują też inne zagrożenia np. większe prawdopodobieństwo schorzeń somatycznych, wypadków, niepełnosprawności, bezrobocia.

Kolejnym problemem w gminie Strumień jest bezdomność. Problem jest bardzo trudny do rozwiązania i przeciwdziałania temu zjawisku. Dość często osoby bezdomne to także osoby z problemem uzależnień, co sprawia, że nie zawsze chcą podejmować współpracę w kierunku wychodzenia z bezdomności. Nie jednokrotnie nie poddają się rygorom stawianym przez instytucje oferujące schronienie, np. utrzymanie abstynencji czy podjęcie zatrudnienia. Problem bezdomności wymaga wielu kosztownych działań oraz współpracy licznych podmiotów środowiska lokalnego.

W dalszej kolejności analizy statystyki pojawia się problem adaptacji w środowisku po odbyciu kary pozbawienia wolności. Dotyczy on nielicznych przypadków, ale podobnie jak bezdomność czy uzależnienia stanowi dość istotną dolegliwość społeczną, a lekceważony może sprzyjać wtórnym naruszeniom prawa i zagrożeniu bezpieczeństwa mieszkańców.

Na końcu tej tabeli odzwierciedlającej analizę problemów społecznych znajduje się przemoc w rodzinach. Prowadzone statystyki pokazują, że problem jest dopiero rozpoznawany. Szczegółowe zbadanie problemu przemocy wymaga dalszej obserwacji oraz działań Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, które prowadzone są z zastosowaniem procedury „Niebieskiej Karty”.

4. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z art. 2 ustawy o pomocy społecznej „Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości”. Ustawa ta określa zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania, organizację pomocy społecznej. Zgodnie z ustawą obowiązek zapewnienia realizacji zadań spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej.

Podstawową i najważniejszą jednostką pomocy społecznej działającą w imieniu samorządu terytorialnego jest Ośrodek Pomocy Społecznej.

Do podstawowych zadań pomocy społecznej, które ustawodawca określił w art. 15 ustawy o pomocy społecznej należą:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń;
- praca socjalna;
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

W ustawie zadania gminy podzielone są na zadania własne o charakterze obowiązkowym oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

Pomoc społeczna „wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka” (art. 3 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

Prawo do pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których dochód na osobę nie przekracza (obowiązujące od stycznia 2022 r.):

776 zł – dla osoby samotnie gospodarującej;

600 zł – dla osoby w rodzinie.

przy jednoczesnym wystąpieniu, co najmniej jednego z powodów wymienionych w art. 7 pkt. 2-15 lub innych okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy:

1. ubóstwa;
2. sieroctwa;
3. bezdomności;
4. bezrobocia;
5. niepełnosprawności;
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby;
7. przemocy domowej;
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;

9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
10. (uchylony);
11. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
13. alkoholizmu lub narkomanii;
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Należy zaznaczyć, że samo ubóstwo nie jest podstawą do przyznania świadczeń. Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Strumień odpowiedzialny jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Siedziba ośrodka mieści się w Strumieniu przy ul. 1 Maja 18. Zatrudnionych jest 6 pracowników socjalnych, na jednego pracownika przypada 2 165 mieszkańców gminy. Obszar działań pracowników socjalnych podzielony jest na 5 rejonów, zatrudnionych jest także dwóch asystentów rodziny (jeden na pełny etat, drugi na połowę etatu). W MOPS funkcjonuje także dział świadczeń rodzinnych, obsługiwany przez 3 pracowników administracyjnych. Obsługą finansową zajmuje się 3 pracowników z działu księgowo-administracyjnego. Pieczę nad działaniem ośrodka sprawuje kierownik. Świadczenia z pomocy społecznej udzielane przez MOPS mają głównie charakter pieniężny, niepieniężny i usługowy. Przy ustalaniu wysokości pomocy finansowej pomoc społeczna kieruje się zasadami pomocniczości i miarkowania pomocy. Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, wspiera ona osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Jak zauważa I. Sierpowska przez udzielenie wsparcia należy rozumieć, nie tylko zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej ale również spełnienie roli prewencyjnej, która celem jest nie tylko możliwie zapobiegać aktualnym problemom w formie naprawczej, ale również obniżyć potencjalne koszty niesienia pomocy w przyszłości. Przy czym podkreślić należy, iż pomoc społeczna nie sprowadza się tylko do dostarczania określonych dóbr, ale również do wspierania osób/rodzin w samodzielnym przezwyciężeniu trudności życiowych. Rolą pomocy społecznej jest więc w pierwszej kolejności celowe wsparcia osoby/rodziny, tak by była ona samowystarczalna w przyszłości. Organ pomocy społecznej świadczy wsparcia w postaci dostarczenia dóbr materialnych, tylko wtedy gdy niewystarczająca jest pomocnicze wsparcie osoby/rodziny w jej wysiłkach zmierzających do przezwyciężenia. Przy czym taka materialna forma wsparcia nie może przyjmować permanentnego charakteru, co ma spełniać motywacyjną rolę wobec beneficjentów wsparcia. Pomoc społeczna wspiera przy tym głównie potrzeby związane z egzystencją, ale również min. te dotyczące zakresu opieki, wychowania, integracji i przystosowania społecznego. Działania pomocy społecznej nakierowane są też na godność osoby ludzkiej, jako szczególnego dobra, z poszanowaniem jej autonomii i dążenia do

samorealizacji, nie zastępując jednak samej osoby w tym zakresie, a jedynie spełniając rolę uzupełniającą, zaś wszelkie formy pomocy mają zindywidualizowany charakter wynikający z oceny zasobów, możliwości i uprawnień jakie posiada osoba/rodzina i miarkowania wysokości przyznawanej pomocy przez organ pomocy społecznej (por. I. Sierpowska, Pomoc społeczna komentarz, Warszawa 2023, str. 36-41). Zauważyć też należy, iż w polskim systemie prawnym prawo do korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej oznacza, możliwość ubiegania się o ustawowe świadczenia, niemniej prawo do samych świadczeń ma już charakter bardziej zawężony i przyznanie ich ma charakter zindywidualizowany i nie wyklucza zasady uznaniowości i miarkowania przyznanego wsparcia. (por. str. 27 -31).

Dane szczegółowe w tym zakresie w latach 2020-2023 przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 45 Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MOPS w latach 2020-2023

Formy świadczeń		Liczba osób			
		2020	2021	2022	2023
Pieniężne	Zasiłek stały	26	27	29	35
	Zasiłek okresowy	68	47	71	57
	Zasiłek celowy	509	428	334	270
	w tym: Zasiłek celowy w ramach programu pomoc państwa w dożywianiu	325	266	233	229
Niepieniężne	Posiłek	116	94	117	94
	w tym: przyznany w ramach programu Pomoc Państwa w zakresie dożywiania	116	94	117	94
	Schronienie	4	5	9	8
	Ubranie	0	0	0	0
	Sprawienie pogrzebu	0	0	0	1
	Odpłatność gminy za pobyt w DPS	20	24	21	23
Usługi	Usługi opiekuńcze	28	33	41	29
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	1	1	0	0
	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	2
	Praca socjalna	183	182	154	103
	Interwencja kryzysowa	0	0	0	0
	Kontrakt socjalny	1	2	6	8
Wspieranie rodziny piecza	Wspieranie rodziny przez asystenta rodziny	21	21	21	20
	Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	9	9	10	14

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

Z danych statystycznych dot. osób korzystających z pomocy społecznej wynika, iż spada liczba osób korzystających z niektórych rodzajów świadczeń pomocy społecznej (świadczenia pieniężne, niepieniężne, praca socjalna, dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach). Zwiększyła się natomiast liczba osób korzystających z usług opiekuńczych. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny pozostaje na tym samym poziomie z kolei liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nieznacznie wzrasta.

Tabela nr 46 Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie Strumień w latach 2020-2023

	Rodzaje wydatków	Wydatki 2020 r. [zł]	Wydatki 2021 r. [zł]	Wydatki 2022 r. [zł]	Wydatki 2023 r. [zł]
1.	Ogółem	24 256 926,41	24 362 608,97	15 848 350,18	8 933 914,38
2.	Świadczenie wychowawcze	16 763 605,82	16 746 174,40	7 010 463,56	18 663,12
3.	Świadczenia rodzinne	3 612 727,89	3 946 493,23	3 970 276,27	4 937 104,82
4.	Fundusz alimentacyjny	258 800	263 306,20	247 889,09	191 777,67
5.	Składki zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej	25 707,77	32 438,72	46 536,34	60 627,06
6.	Usługi opiekuńcze ogółem w tym usługi specjalistyczne	160 812 0	215 850 0	213 520 0	181 495,74 0
7.	Przemoc w rodzinie	18 242	19 952,19	19 045,80	29 874,62
8.	Koszty za DPS	620 919,07	756 317,97	830 814,65	886 526,23
9.	Zasiłki celowe, okresowe, celowe specjalne	378 070,53	371 474,07	332 823,44	288 188,33
10.	Zasiłek stały	123 958,41	122 972,32	161 739,13	166 008,49
11.	Rodziny zastępcze i działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	81 635,13	102 411,26	121 699,47	152 081,47
12.	Stypendia – pomoc materialna dla uczniów	42 068,67	46 369,02	50 785,63	54 620,23
13.	Asystent rodziny	90 047,54	98 230,86	114 033,08	132 516,60
14.	Pomoc państwa w zakresie dożywiania	241 205,25	208 826,90	182 841,10	224 992,74
15.	Dofinansowanie obsługi świadczeń rodzinnych	136 758,14	155 043,98	204 760,61	238 215,39
16.	Dobry start	575 750	1 221	0	0
17.	Dodatek osłonowy	0	0	637 377,80	0

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Strumień na lata 2024-2030

18.	Koszty związane z działalnością MOPS	1 073 452,95	1 220 637,33	1 601 098,82	1 234 232,98
19.	Karta seniora	15 374,92	6 000	3 690	3 690
20.	Klub seniora	-	-	-	3 233,44
21.	Wynagrodzenie za sprawowanie opieki dla opiekuna prawnego	37 790,32	48 889,52	73 974,19	92 863,30
22.	Dodatek węglowy	0	0	24 981,20	0
23.	Dodatek elektryczny	0	0	0	14 790
24.	Refundacja vat za paliwa gazowe	0	0	0	22 412,15

Źródło: opracowanie własne MOPS Strumień.

W roku 2023 wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie były znacznie niższe niż w poprzednich latach. Powodem tego było przejęcie przez ZUS od 2021 r. realizacji świadczenia „Dobry Start” oraz od 01.06.2023 r. realizacji wypłaty świadczenia wychowawczego (500+).

W analizowanym okresie systematycznie zwiększały się środki finansowe przeznaczone m.in. na składki zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, usługi opiekuńcze, utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej, wynagrodzenie za sprawowanie opieki dla opiekunów prawnych, pomoc materialną dla uczniów (stypendia) oraz wydatki związane z asystentem rodziny. Stały wzrost wydatków gminy obserwowalny jest także w obszarze ponoszenia odpłatności za pobyt osób w domach pomocy społecznej. Pomimo faktu, iż relatywnie znacząco nie zwiększa się ilość osób korzystających z tej formy pomocy lecz co roku wzrasta średniomiesięczny koszt pobytu mieszkańca w tego typu placówkach na terenie powiatu cieszyńskiego.

W stosunku do roku 2020 znacząco wzrosły wydatki na zasiłek stały, wydatki na świadczenia rodzinne pozostają na podobnym poziomie, zmalały wydatki związane z wypłatą funduszu alimentacyjnego.

Z kolei w omawianym okresie obserwuje się zmniejszenie kwot wydatków m.in. na zasiłki: okresowe, celowe. Wynikać to może z tego, iż w dniu 4 stycznia 2022 roku weszła w życie ustawa z dnia 17 grudnia 2021 roku o dodatku osłonowym. Dodatek osłonowy stanowił element rządowej tarczy antyinflacyjnej, który miał zniwelować rosnące ceny energii, gazu i żywności. Ponadto w 2022 r. z uwagi na bardzo wysokie ceny węgla na składach rząd wprowadził kolejną formę dopłat do surowca – dodatek węglowy. Wymienione formy pomocy pieniężnej istotnie wpłynęły na zaspokojenie niektórych potrzeb mieszkańców gminy.

5. DEINSTYTUCJONALIZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH

Deinstytucjonalizację należy rozumieć nie tyle jako dążenie do likwidacji zakładów opieki, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który mógłby umożliwić pozostanie osobie potrzebującej pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania.

W dobie zmian w strukturze społecznej, starzenia się populacja, przeobrażenia rynku pracy, wyzwań związanych z pieczą zastępczą, bezdomnością i innych problemów deinstytucjonalizacja usług społecznych stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian polityki społecznej również na szczeblu lokalnym.

Gmina Strumień posiada opracowany „Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych w Gminie Strumień na lata 2023-2030”, którego głównym celem jest uzupełnianie usług społecznych poprzez przejście z opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczeństwie lokalnym.

Opracowany plan zakłada min. :

- Zdiagnozowanie potrzeb wszystkich grup docelowych by można było określić niezbędne wsparcie w ich codziennym funkcjonowaniu, w tym ocenie zdolności do samodzielnej egzystencji. Opracowanie indywidualnego programu przejścia mieszkańca DPS z opieki całodobowej do opieki świadczonej w społeczeństwie lokalnym oraz opis rozwiązań usług środowiskowych dla odbiorców usług świadczonych całodobowo m.in. DPS, zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnościami z gminy Strumień zgodnie z możliwościami i potrzebami, integracja społeczeństwa lokalnego z osobami z niepełnosprawnością, integracja społeczeństwa lokalnego z osobami z niepełnosprawnością.
- Uruchomienie dla osób niepełnosprawnych całodobowej opieki wytchnieniowej mającej na celu odciążenie opiekunów faktycznych w opiece nad tymi osobami niepełnosprawnymi (w ilości do 21 dni opieki całodobowej na osobę), zwiększenie, rozszerzenie programu AOON, SUO,UO (objęcie większej liczby osób) zwiększenie dostępności psychologa.
- Uruchomienie świadczenia usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w podeszłym wieku, którzy borykają się z niepełnosprawnością, z perspektywą na przyszłość umieszczenia w DPS. Usługi będą świadczone w miejscu zamieszkania mieszkańców Gminy Strumień, każda z osób będzie mogła skorzystać z ciepłego posiłku, który zostanie dostarczony poprzez zaoferowany catering, zwiększenie, rozszerzenie programu AOON, SUO,UO (objęcie większej liczby osób).
- Rozwinięcie usług mieszkalnictwa wspomaganego poprzez uruchomienie mieszkania wspomaganego wspierającego przeznaczonego dla 2 dwóch osób z niepełnosprawnych intelektualnie, objętych indywidualnym planem usamodzielnienia w ramach przejścia z opieki instytucjonalnej do środowiska (1 osoba) oraz objętych tzw. profilaktyką instytucjonalną celem utrzymania jak najdłużej w środowisku zamieszkania i uniknięcia skierowania do DPS (1 osoba). Świadczenie usług opiekuńczych, będących alternatywą

dla pobytu w DPS. W tym celu wykonano adaptację parteru wolnostojącego domu piętrowego z zasobów Gminy Strumień. Budynek wymagał prac projektowo – architektonicznych, adaptacyjnym w postaci kompleksowego remontu, wyposażenia i przystosowania do osób niepełnosprawnych.

- Rozbudowa usług społecznych dla seniorów, rozwój mieszkalnictwa wspomaganego dla seniorów. Mieszkania wspomagane są formą wsparcia, dla osób starszych które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. W tym sensie są więc placówką perspektywiecznie spełniającą jak usługi opiekuńcze prewencyjną rolę przed pobytem osoby starszej w domu pomocy społecznej i umożliwiają jej utrzymanie więzi społecznych z najbliższym otoczeniem, przekładając się na mniejsze obciążenie dla gminy w zakresie ponoszenia odpłatności za pobyt osób w domach pomocy społecznej. W mieszkaniu wspomaganym wpierać się będzie seniorów poprzez usługi bytowe oraz pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania samodzielności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości, poprzez usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze. Docelowo gmina dążyć będzie poprzez pozyskiwane fundusze zewnętrzne do rozwoju tego obszaru wsparcia osób starszych z wykorzystaniem swojej bazy komunalnej.
- Rozszerzenie oferty działających Klubów Seniora. Istotą działalności Klubów Seniora nie jest instytucjonalna forma działalności, ale miejsce spotkań dla seniorów, w którym mogą odbywać się ciekawe zajęcia, kursy, warsztaty, prelekcje i wspólne spędzanie czasu wolnego i założenie to jest fundamentalną kwestią w wkomponowaniu działalności Klubu w niemniejszą Strategię. Podstawą w Strategii jest wyłącznie wspierająca rola gminy w zakresie Klubów, które winny być jak najbardziej usamodzielnione i samowystarczalne w swoich działaniach, samemu określając częstotliwość spotkań i formę aktywności w czasie ich realizowaną, w tym finansowaną w ramach własnych okolicznościowych zbiórek. Realizację tego zamierzenia umożliwiał funkcjonowanie w każdym z klubów osoby Lidera Klubu, który został wybrany przez samych klubowiczów, celem mikro organizacji w jego działalności i reprezentowania na zewnątrz. Wspierającą rolą gminy jest udostępnianie pomieszczeń, w których funkcjonować mogą kluby, zapewnieniu wsparcia organizacyjnego i merytorycznego oraz finansowego oraz wspieranie i pobudzanie samodzielności samych Liderów w klubach. Takie umiejscowienie działalności Klubów w Strategii zapewni ich największą samodzielność i samoorganizację, adekwatnie do potrzeb samych seniorów. W toku diagnozy zdefiniowano potrzebę rozszerzenia oferty klubów na pozostałe 2 sołectwa w gminie. Docelowo więc gmina podejmować będzie działania by w ramach planu w każdym z 6 sołectw funkcjonował klub seniora.
- Rozwój obszaru aktywności sportowej i rekreacyjnej dla seniorów. Podejmowanie aktywności fizycznej w wieku senioralnym co jest powszechnie zauważane wpływa bezpośrednio na jakość życia seniorów. Codzienna, właściwie dozowana aktywność fizyczna pozwala dłużej osobom starszym zachować kondycję psychofizyczną. Dlatego

jednym z obszarów aktywności gminy winno być zapewnienie możliwości i dysponowanie bogatą ofertą w obszarze sportowo – rekreacyjnym. W tym obszarze gmina będzie inicjować w dalszym ciągu działania takie jak rajdy rowerowe, wycieczki, spacer, marsze nordic walking, zajęcia rehabilitacyjne czy gimnastyczne udostępnienie pomieszczeń dla aktywności fizycznej przez seniorów. itp. formy aktywności, które jak wykazała diagnoza są powszechną i lubianą formą aktywności dla seniorów na terenie gminy. Możliwości w tym zakresie będą wzrastać wraz z rozwojem gminnej infrastruktury w zakresie rekreacji i wypoczynku i pozyskiwaniem środków zewnętrznych na remonty czy modernizację bazy infrastrukturalnej. Działania gminy będą koncentrowały się na wspieranie rozwiązań zwiększających motywację seniorów do aktywności fizycznej i wyboru zachowań prozdrowotnych. rozwijanie i wspieraniu systemu zorganizowanych zajęć aktywności fizycznej dla osób dorosłych i starszych. Taka forma wsparcia dla seniorów wpisuje się „prewencję instytucjonalną” umożliwiającą pozostanie osób starszych jak najdłużej aktywnych w środowisku zamieszkania.

- Rozwój obszaru usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych jest wraz ze starzeniem się społeczności i wzrostem w populacji ilości osób niepełnosprawnych, bardzo wyraźnie rysującą się perspektywą w najbliższym czasie. Istotą jest dla gminy zabezpieczenie na ten cel niezbędnych środków finansowych oraz pozyskiwanie nowych ze źródeł zewnętrznych. Wraz ze starzeniem się populacji należy założyć w przyszłości stały wzrost ilości beneficjentów tej formy wsparcia.
- Całodobowa opieka wytchnieniowa. Ta forma uruchomiona w ramach grantu, stanowiła innowację w ofercie gminy dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów. Zauważyć należy, iż na terenie DPS w Strumieniu znajdują się pomieszczenia przystosowane do jej świadczenia. Niestety, obecnie w związku z nowymi wytycznymi w Zakresie Kwalifikowalności Wydatków w perspektywie finansowej 2021-2027 środków europejskich, DPS w Strumieniu nie może kontynuować realizacji całodobowej opieki wytchnieniowej na swoim terenie.

6. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z głównych i podstawowych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

SZANSE – to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się podstawą rozwoju oraz zmniejsza skutki występujących negatywnych zjawisk.

ZAGROŻENIA – to wszystkie zjawiska zewnętrzne które należy traktować jako bariery i utrudnienia dla rozwoju społeczności lokalnej i gminy. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu działań na rzecz społeczności lokalnej.

MOCNE STRONY – to atuty wynikające z uwarunkowań wewnętrznych gminy, które w pozytywny sposób wyróżniają ją spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę (np. liczba osób w wieku produkcyjnym) jak i być zasługą lokalnej społeczności (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).

SŁABE STRONY – wynikają z ograniczonych zasobów i niedostatecznych uwarunkowań wewnętrznych. Dotyczą całości lub części gminy, wszystkich aspektów jej funkcjonowania bądź jej poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT, takim jak unikanie zagrożeń, wykorzystywanie szans, wzmacnianie słabych stron oraz opieranie się na mocnych stronach. Na podstawie opisu sytuacji społecznej oraz zasobów gminy można wskazać mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia pojawiające się w rozwiązywaniu problemów społecznych. Pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej.

Mocne strony w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

1. Gmina nastawiona na aktywne i skuteczne na pozyskiwanie środków zewnętrznych.
2. Dobre rozeznanie środowiska.
3. Wykwalifikowane kadry pomocy społecznej.
4. Rozwój bogatej oferty aktywnego spędzania czasu wolnego dla seniorów (cztery „Kluby Seniora”).
5. Zmniejszająca się skala ubóstwa i bezrobocia.
6. Odpowiadająca na potrzeby mieszkańców sieć opieki przedszkolnej, świetlic szkolnych, środowiskowych placów zabaw.
7. Funkcjonowanie Karty Dużej Rodziny.
8. Aktywność różnorodnych organizacji pozarządowych.
9. Aktywna promocja miasta i gminy.
10. Przyjazna zabudowa gminy – budownictwo jednorodzinne, osiedla mieszkalne o umiarkowanej wielkości.
11. Stosunkowo niewielka przestępczość na terenie Gminy Strumień, owocująca poczuciem bezpieczeństwa mieszkańców.

12. Malejąca liczba osób korzystających ze świadczeń finansowych pomocy społecznej.
13. Szeroka oferta MGOK i świetlic środowiskowych.
14. Gmina Strumięń cechuje się stosunkowo stałym stanem liczebnym mieszkańców.
15. Możliwość zapewnienia umieszczenia w Ośrodku Wsparcia osób pokrzywdzonych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie.
16. Rozszerzająca się oferta aktywności sportowych i turystycznych.
17. Infrastruktura niezbędna dla uprawiania turystyki i rekreacji odpowiada potrzebom w tym zakresie.

Szanse w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

1. Rozwój technologii informatycznych otwierający nowe możliwości kontaktów między władzami lokalnymi a mieszkańcami.
2. Wzrost znaczenia wykształcenia i jego poziomu wśród osób pozostających bez pracy.
3. Promocja przedsiębiorczości wśród mieszkańców gminy.
4. Funkcjonowanie we wspólnocie lokalnej Gminy Strumięń, grup osób, szczególnie w wieku senioralnym, przejawiających dużą aktywność społeczną.
5. Zwiększający się dostęp do instytucji opieki nad dziećmi w wieku poniżej trzech lat oraz rosnąca liczba miejsc w przedszkolach.
6. Skala problemów społecznych na terenie Gminy jest niewielka, co pozwala na szybką reakcję oraz minimalizowanie negatywnych skutków przez działania profilaktyczne.
7. Działania na rzecz polepszania sytuacji rodzin wielodzietnych w gminie – Karta Dużej Rodziny.
8. Rosnąca liczba ofert pracy dla osób bezrobotnych.
9. Wykorzystanie walorów turystycznych i rekreacyjnych gminy.
10. Wdrażanie nowych form wsparcia osób z niepełnosprawnością takich jak usługi sąsiedzkie.
11. Otwartość społeczności lokalnej na nowatorskie rozwiązania.
12. Świadczenie pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w różnorodnej formie, w tym także projektów socjalnych.
13. Niska liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających umieszczenia w Ośrodku Wsparcia.
14. Zapewnienie wsparcia ze strony asystenta rodziny.
15. Możliwość wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez dostęp do stypendiów za wyniki w nauce oraz za szczególne osiągnięcia.

Słabe strony w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

1. Niedostatek mieszkań chronionych.
2. Brak placówek dziennego wsparcia dla osób w podeszłym wieku, samotnych, niepełnosprawnych.
3. Brak wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze i niepełnosprawne.

4. Utrzymywanie się niskiego poziom dostępności środowiskowych usług pielęgniarских – słaby rozwój systemu opieki środowiskowej, obowiązują kolejki oczekujących na przyznanie świadczeń.
5. Trudności z dojazdem do pracy z powodu niewystarczająco rozwiniętej komunikacji zbiorowej – szynowej i kołowej.
6. Niski poziom wykształcenia osób długotrwale bezrobotnych.
7. Przewlekły zastój w budownictwie komunalnym.
8. Deficyt mieszkań socjalnych i komunalnych
9. Utrudniony komunikacyjnie dostęp osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień do pomocy terapeutycznej czy leczenia uzależnień.
10. Niedostateczny nacisk na metodę projektu socjalnego w praktyce zawodowej pracowników socjalnych.
11. Niedostateczna ilość działań zmierzających do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki na osobami starszymi.
12. Bardzo złe warunki lokalowe Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, uniemożliwiające nawiązanie przymierza pomocowego z osobą zgłaszającą się do pracownika socjalnego.
13. Długi okres oczekiwania na miejsce w zakładzie opiekuńczo-leczniczym (utrzymujące się okresy ponadroczne).
14. Niewystarczająca edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki społecznej i niedostatki polityki informacyjnej w tym zakresie.
15. Niedostatek programów profilaktycznych w zakresie zdrowia dla mieszkańców.

Zagrożenia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

1. Zjawisko nielegalnego zatrudnienia, niechęć osób oficjalnie bezrobotnych do podjęcia legalnego zatrudnienia.
2. Starzenie się społeczności, wzrost liczby osób starszych wymagających wsparcia w związku z obniżeniem sprawności fizycznej i psychicznej.
3. Bierna i roszczeniowa postawa części odbiorców pomocy społecznej.
4. Coraz większa dostępność środków psychoaktywnych.
5. Długi okres oczekiwania na leczenie odwykowe.
6. Niedostateczny rozwój komunikacji publicznej utrudniający dostęp do większych miast.
7. Rozluźnienie więzi rodzinnych.
8. Migracja zarobkowa osób młodych i wykształconych do większych miast.
9. Konieczność ponoszenia kosztu opieki instytucjonalnej świadczonej dla osób starszych (umieszczenie w DPS), co znacząco obciąża budżet Gminy.
10. Niewywiązywanie się rodziców ze swych zadań opiekuńczo-wychowawczych.
11. Zwiększające się natężenie problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodziny takich jak uzależnienia behawioralne oraz zażywanie groźnych substancji przez małoletnich.
12. Stereotyp wizerunku pomocy społecznej.

13. Niestabilna sytuacja polityczna w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium Ukrainy i wynikającymi z tego negatywnymi konsekwencjami.

Wymieniony powyżej katalog mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń ma bardzo szeroki zakres. Odnosi się do wielu obszarów, choć nie wyczerpuje wszystkich możliwości, wskazuje jedynie najważniejsze obszary, które należy wziąć pod uwagę i które mogą mieć istotny wpływ na planowanie i realizację celów strategicznych. Analiza posłuży także do zdefiniowania założeń i określenia kierunków działań strategicznych.

7. OBSZARY DZIAŁANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE STRUMIEŃ NA LATA 2024-2030

Obszary działania:

I. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

II. Rozwój polityki senioralnej w Gminie Strumień.

III. Rozwój systemu usług społecznych.

IV. Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym i ochrona osób małoletnich przed krzywdzeniem.

8. CELE I PLAN DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH W GMINIE STRUMIEŃ NA LATA 2024-2030

Na podstawie zebranych danych zostały wyznaczone następujące cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań z uwzględnieniem realizatorów poszczególnych zapisów i źródła ich finansowania.

Tabela nr 47 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

Cel strategiczny nr 1	Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Kierunki działań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Motywowanie mieszkańców do partycypowania w decydowaniu w sprawach ważnych dla gminy. 2. Wspieranie rozwoju sektora pozarządowego, w szczególności wykorzystanie w tym zakresie potencjału dzieci, młodzieży i seniorów. 3. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej w zakresie tworzenia miejsc pracy lub świadczenia usług dla osób z grup o szczególnych potrzebach. 4. Rozwój integracji międzypokoleniowej oraz integracji na osi: społeczność lokalna – osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
Sposoby realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrożenie metody pracy socjalnej ze społecznością lokalną oraz metody animacji społeczności lokalnych i realizowanie za ich pośrednictwem działań aktywizujących mieszkańców objętych wsparciem pomocy społecznej, poprzez udział w wydarzeniach gminnych. Szczególnie w postaci: <ul style="list-style-type: none"> • rozwijania inicjatyw sprzyjających integracji mieszkańców, np.: <ul style="list-style-type: none"> • integracji międzypokoleniowej; • integracja mieszkańców z różnych miejscowości gminy; • integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które zostały zdiagnozowane w środowisku lokalnym. 2. Informowanie o zasadach, możliwościach oraz zachęcanie do udziału w: <ul style="list-style-type: none"> • zebraniach wiejskich i zebraniach innych gremiów, zgłaszania własnych propozycji dotyczących prawa lokalnego, rozwiązania problemów czy wprowadzania ulepszeń i innowacji; • podziale funduszu sołeckiego i funduszu mieszkańców; • wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym by mogły w pełni włączyć się w społeczeństwo obywatelskie; pomagać kreować lokalnych liderów, lub być na nich kreowanymi.

	<p>3. Promowanie i wspieranie idei stowarzyszania się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspomaganie powstawania podmiotów z dziedziny integracji społecznej; • stworzenie możliwości kreowania lokalnych liderów z grona osób zagrożonych wykluczeniem społecznym będących członkami stowarzyszeń; • pogłębianie inkluzji społecznej poprzez realizowanie celów statutowych stowarzyszeń z zakresu np. propagowanie aktywnego stylu życia, promocji zdrowia, rekreacji, aktywności sportowej bez względu na ograniczenia funkcjonalne; • kształtowanie wrażliwości na problemy społeczne; odpowiedzialności za innych mieszkańców gminy, szczególnie dotkniętych problemami społecznymi, za pomocą działań organizowanych wspólnie z całą społecznością Gminy Strumiień. <p>4. Urzeczywistnianie idei ekonomii społecznej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzanie okresowe diagnozy środowiska pod kątem zapotrzebowania na usługi Klubu Integracji Społecznej (KIS), o którym mowa w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2241). – szczególnie spośród lokatorów mieszkań wspomaganych – i kierowanie osób zainteresowanych do udziału w programie aktywizacyjnym KIS; • prowadzenie edukacji przedsiębiorczej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; • wspomaganie osób kończących cykl zajęć w Klubie Integracji Społecznej w działaniach zmierzających do podjęcia działalności na podstawie ustawy o spółdzielniach socjalnych; • kładzenie nacisku na uświadomienie uczestnikom KIS szerokiego spektrum działalności, jaką można realizować w ramach spółdzielczości socjalnej: od tradycyjnych form takich jak działalność gastronomiczna, usługi sprzątające czy opiekuńcze do form innowacyjnych z użyciem cyfrowych i nowoczesnych technologii; • promowanie wśród przedsiębiorców, z terenu miasta i gminy niezapewniających warunków pracy chronionej, do tworzenia stanowisk dostosowanych do możliwości osób niepełnosprawnych. Dodatkowo zatrudnienie socjalne. <p>5. Rozwój integracji międzypokoleniowej oraz integracji na osi: społeczność lokalna – osoby zagrożone wykluczeniem społecznym będzie realizowany przez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój wolontariatu; • koordynowanie jego działania;
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój infrastruktury społecznej, jako miejsca integracji społecznej, spotkań i wymiany doświadczeń międzypokoleniowych; • realizowanie oraz wspieranie projektów społecznych realizowanych przez organizacje pozarządowe i podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, promujących integrację społeczną oraz solidarność i integrację międzypokoleniową. <p>6. Poprawa obsługi klienta poprzez zmianę warunków lokalowych (siedziba MOPS nie odpowiada funkcji, jaką on spełnia w społeczności lokalnej, uniemożliwia indywidualną pracę z klientem, prowadzenie efektywnej pracy socjalnej, ale także koordynowanie jakiegokolwiek działalności wychodzącej poza tradycyjną pomoc społeczną.</p> <p>7. Podejmowanie działań promocyjnych mających na celu budowanie pozytywnego wizerunku uczestników lokalnej polityki społecznej.</p>
Czas realizacji	Lata 2024-2030
Realizatorzy	Urząd Miejski w Strumieniu, MOPS Strumień, placówki oświatowe i kulturalne.
Partnerzy w realizacji celu	Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy związki wyznaniowe z terenu gminy, organizacje kościelne, społeczność lokalna.
Ramy finansowe	Budżet gminy, środki zewnętrzne krajowe i zagraniczne, sponsorzy instytucjonalni i indywidualni
Prognoza zmian	Zrealizowanie założonego celu pozwoli na pogłębienie integracji członków społeczności lokalnej, przez inkluzję społeczną osób zagrożonych wykluczeniem, w tym także przez tworzenie podstaw systemu ekonomii społecznej. Prognozuje się także zwalczanie stereotypów społecznych, w tym związanych z wiekiem.
Cel strategiczny nr 2	Rozwój polityki senioralnej w Gminie Strumień.
Kierunki działań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie sytuacji osób starszych. 2. Zapewnienie wsparcia materialnego zgodnie z zadaniami statutowymi MOPS. 3. Zapewnienie aktywnego udziału osobom starszym w życiu kulturalnym i podtrzymywaniu lokalnych tradycji. 4. Organizowanie osobom starszym sposobów spędzania czasu wolnego, aktywności sportowej, rekreacyjnej i podtrzymywania więzi społecznych. 5. Rozbudowa systemu usług społecznych dla seniorów. 6. Aktywne pozyskiwanie środków w ramach naboru projektów, grantów, konkursów, programów pozwalających na organizowanie

	<p>wsparcia dla seniorów i osób z niepełnosprawnością.</p> <p>7. Działania promocyjno-informacyjne dla/na rzecz seniorów.</p> <p>8. Koordynowanie wsparcia dla seniorów w gminie.</p>
<p>Sposób realizacji</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie sytuacji demograficznej, sytuacji dochodowej, warunków mieszkaniowych, aktywności zawodowej, sytuacji rodzinnej i struktury gospodarstw domowych, sytuację osób niepełnosprawnych, aktywności społecznej i obywatelskiej, aktywności edukacyjnej i kulturalnej, aktywności sportowej i rekreacyjnej, stanu zdrowia, dostępności i poziomu usług socjalnych, równego traktowania i przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na wiek oraz realizacji polityki senioralnej. 2. Realizacja zadań wynikających z: <ul style="list-style-type: none"> • ustawy o pomocy społecznej; • ustawy o świadczeniach rodzinnych; 3. Poradnictwo w zakresie świadczeń materialnych realizowanych przez inne podmioty. 4. Rozszerzanie katalogu wsparcia materialnego poprzez współpracę z organizacjami społecznymi, pozarządowymi, i innymi podmiotami oraz pozyskiwanie funduszy zewnętrznych w tym ze środków UE. 5. Nawiązywanie współpracy mającej na celu: <ul style="list-style-type: none"> • pozyskiwanie zniżek i ulg dla seniorów; • pozyskiwanie świadczeń materialnych służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w naturze; • diagnozowanie nowych źródeł wsparcia pozaustawowego, mogących uzupełnić ograniczone środki na realizację zadań ustawowych. 6. Wspieranie organizacyjne i finansowe przez Gminę organizacji niepublicznych działających na rzecz seniorów, które wpisane są na stałe w społeczność lokalną i stanowią w niej istotny kapitał społeczny, a szczególnie przy: <ul style="list-style-type: none"> • organizacji przez nie spotkań okolicznościowych i uroczystości, które mają już w gminie bogatą tradycję; • organizacji innych wydarzeń w obszarze kultury i lokalnej tradycji np. akcji przygotowywania paczek świątecznych dla seniorów; • podejmowanie przez gminę działań pogłębiających integrację wewnątrz – i międzypokoleniową. 7. Wspieranie przez gminę nieformalnej edukacji artystycznej, służącej rozwijaniu talentów osób starszych oraz upowszechnianie ich twórczości. 8. Utrzymanie działalności Klubu Seniora. 9. Wypełnianie przez Gminę wspierającej roli poprzez:

	<ul style="list-style-type: none"> • udostępnianie pomieszczeń, w których funkcjonować mogą kluby; • zapewnieniu wsparcia organizacyjnego, merytorycznego, finansowego; • wspieranie i pobudzanie samodzielności liderów w klubach. <p>10. Zapewnienie szerokiej oferty w obszarze sportowo – rekreacyjnym, poprzez dalsze inicjowanie działań takich jak rajdy rowerowe, wycieczki, spacery, marsze nordic walking, zajęcia rehabilitacyjne czy gimnastyczne, udostępnienie pomieszczeń dla aktywności fizycznej przez seniorów.</p> <p>11. Wspieranie rozwiązań zwiększających motywację seniorów do aktywności fizycznej i wyboru zachowań prozdrowotnych, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie i wspieranie systemu zorganizowanych zajęć aktywności fizycznej dla osób dorosłych i starszych; <p>12. Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego dla seniorów i osób z niepełnosprawnością poprzez pozyskiwane funduszy zewnętrzne do rozwoju tego obszaru wsparcia osób starszych z wykorzystaniem bazy komunalnej np. poprzez stworzenie centrum opiekuńczo-mieszkalnego.</p> <p>13. Aktywne pozyskiwanie środków oraz dalsze rozwijanie „koszyka” usług dla osób starszych i osób z niepełnosprawnością przy jednoczesnym nieobciążaniu budżetu gminy poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aplikowanie o środki z programów:<ul style="list-style-type: none"> • Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej; • Opieka Wytchnieniowa; • Korpus wsparcia seniorów; • Koperta życia; • „Aktywni +”. • kładzenie nacisku na aplikowanie o środki z programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025 oraz środki z innych źródeł projektami mającymi na celu:<ul style="list-style-type: none"> • wzbogacenie oferty zagospodarowania czasu wolnego seniorów; • podnoszenie ich kompetencji cyfrowych, oraz umiejętności korzystania z nowych technologii; • kształtowanie pozytywnego wizerunku starości i procesu starzenia się oraz; • rozwijanie dążeń seniorów w kierunku pełnej partycypacji społecznej, a także obejmowania pozycji liderek. • Bieżące aplikowanie o środki ze źródeł pojawiających się przez czas obowiązywania strategii.
--	---

	<p>14. Udział gminy w prowadzeniu profilaktyki zdrowotnej i społecznej dla seniorów oraz promowanie dbania o dobro osób starszych wśród wszystkich pokoleń poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do seniorów polegających na: <ul style="list-style-type: none"> • propagowaniu ruchu, sportu, zdrowego odżywiania się i zdrowego stylu życia; • zwiększeniu świadomości osób starszych na temat przemocy, ryzyka padnięcia ofiarą kradzieży lub oszustwa i instytucji, do których można zwrócić się w sytuacji jej doświadczania; • poradnictwie prawnym w zakresie regulacji antylichwiarskich, pozwalających uchylić się od skutków nieuczciwych praktyk przedstawicieli rynku kredytowego; • uwrażliwianie ogółu społeczeństwa na potrzeby społeczności lokalnej. <p>15. Organizowanie współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz osób starszych, oraz włączenie do współpracy samych seniorów, celem wypracowanie przez nich pozycji liderских w procesie koordynacji.</p> <p>16. Zapewnienie przez Gminę Strumień:</p> <ul style="list-style-type: none"> • koordynacji działań służących zaspokojeniu potrzeb seniorów z Gminy Strumień; • stałych konsultacji z seniorami; • możliwości opiniowania podejmowanych działań oraz zgłaszania własnych propozycji przedsięwzięć przez seniorów; • synchronizacji działań częściowych wszystkich instytucji publicznych, organizacji niepublicznych, grup nieformalnych na rzecz realizacji celów polityki senioralnej. <p>17. Wyznaczenie do realizacji powyższego kierunku działań powołany zostanie Zespół Monitorujący realizację polityki senioralnej i wypracowujący trwale procedury konsultacji społecznych ważnych decyzji i planów z przedstawicielami seniorów.</p> <p>18. Wypracowanie systemu współpracy na poziomie centralnym, regionalnym i lokalnym oraz współpracy między sektorami publicznym, pozarządowym i prywatnym.</p>
Czas realizacji	Lata 2024-2030
Realizatorzy	MOPS Strumień, placówki oświatowe i kulturalne gminy, Urząd Miasta Strumień, MKRPA w Strumieniu, miejscowi pracodawcy, jednostki sportowo-rekreacyjne.
Partnerzy w realizacji	Komisariat Policji. Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, PKPS, Związek Emerytów i Rencistów, PCPR Cieszyn, PFRON, placówki ochrony zdrowia,

	MGOK, Biblioteka Miejska w Strumieniu, związki wyznaniowe z terenu gminy, organizacje kościelne miejscowi pracodawcy.
Ramy finansowe	Budżet Gminy, MOPS, MKRPA, środki zewnętrzne krajowe i zagraniczne, sponsorzy prywatni i instytucjonalni.
Prognoza zmian	Realizacja celu strategicznego pozwoli na zaspokojenie aspiracji seniorów przejawiających największą aktywność, oraz zaspokojenie potrzeb seniorów, którzy z różnych powodów, w tym zdrowotnych mają ograniczone potrzeby aktywności. Ponadto pozwoli na regularne diagnozowanie społeczności lokalnej pod kątem potrzeb osób starszych z użyciem: metod statystycznych typu ankiety oraz w toku czynności zawodowych wykonywanych np. podczas realizacji pracy socjalnej. Prognozuje się, że duży udział w rozeznawaniu potrzeb seniorów, dzięki inicjatywom integracyjnym będzie miała udział cała społeczność Gminy Strumień.
Cel strategiczny nr 3	Rozwój systemu usług społecznych w Gminie Strumień
Kierunki działań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja deinstytucjonalizacji usług. 2. Uczynienie ideą nadrzędną systemu wsparcia osób z niepełnosprawnością idei profilaktyki instytucjonalnej. 3. Aktywizacja osób niepełnosprawnych oraz seniorów.
Sposób realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomienie opieki wytchnieniowej, w tym świadczenia całodobowego, mającej na celu odciążenie opiekunów faktycznych w opiece nad osobami z niepełnosprawnością, niezdolnych do samodzielnej egzystencji. 2. Rozwijanie usług mieszkalnictwa wspomaganego poprzez uruchomianie kolejnych lokali mieszkalnych o charakterze wspomaganym. 3. Zwiększanie dostępności asystentury osobistej skierowanej dla osób z niepełnosprawnością sprzężoną w stopniu znacznym i umiarkowanym. 4. Rozwijanie systemu usług opiekuńczych w tym: <ul style="list-style-type: none"> • usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych; • specjalistycznych usług dla osób dla osób z zaburzeniami psychicznymi; 5. Rozwijanie systemu społecznych usług usamodzielniających: <ul style="list-style-type: none"> • wdrożenie narzędzia indywidualnego planu deinstytucjonalizacji, którego celem jest umożliwienie przejścia osoby z niepełnosprawnością z opieki instytucjonalnej do środowiska lub jej utrzymanie jak najdłużej w środowisku zamieszkania i uniknięcie skierowania do DPS.

	<p>6. Udzielanie, w ramach struktury MOPS w Strumieniu, poradnictwa w sprawie świadczeń przysługujących osobom niepełnosprawnym.</p> <p>7. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. przy: likwidacji barier, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zapewnieniu i utrzymaniu odpowiedniego zatrudnienia.</p> <p>8. Podejmowanie współpracy z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych m.in. zakładami pracy chronionej, podmiotami świadczącymi usługi rehabilitacyjne, ośrodkami wsparcia a także z Kościołem.</p>
Czas realizacji	Lata 2024-2030
Realizatorzy	Burmistrz Strumienia, MOPS w Strumieniu, organizacje pozarządowe, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe i kulturalne.
Partnerzy w realizacji	PCPR Cieszyn, PFRON, związki wyznaniowe z terenu gminy, organizacje kościelne.
Ramy finansowania	Budżet samorządowy, środki zewnętrzne krajowe i zagraniczne, sponsorzy instytucjonalni i indywidualni.
Prognoza zmian	Dzięki wdrożeniu deinstytucjonalizacji, chronione będzie największe dobro osób z niepełnosprawnością – czyli pozostawanie w środowisku rodzinnym. Stosowanie profilaktyki instancjonalnej wpłynie także na finanse gminy, ponieważ jest realna szansa na spadek wydatków z tytułu pobytu osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji w domach pomocy społecznej. Realizacja celu strategicznego wpłynie ponadto na podwyższenie standardu świadczonych usług; rozwój „koszyka usług” dla seniorów i osób niepełnosprawnych.
Cel strategiczny nr 4	Przeciwdziałanie dysfunkcjom społecznym i ochrona osób małoletnich przed krzywdzeniem.
Kierunki działań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeciwdziałanie przemocy domowej. 2. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację działań w zakresie profilaktyki problemów społecznych, w tym przemocy domowej. 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochrona małoletnich. 4. Rozwój aktywnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. 5. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii. 6. Zwalczanie zjawiska bezdomności na terenie Gminy Strumień i łagodzenie jego skutków.

	<p>7. Utrzymanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców nieposiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody niewystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.</p>
<p>Sposób realizacji kierunków działań nr 1, 2, 3</p>	<p>1. Zapewnienie pełnej realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej i realizacja jego zadań o charakterze strategicznym; • zapewnianie indywidualnego wsparcia gospodarstwom domowym dotkniętym problemem przemocy domowej, przez grupy diagnostyczno-pomocowe w tym realizowanie działania wspierające Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej wobec rodzin z dziećmi przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze; • zapewnienie osobom z dziećmi dotkniętym przemocą domową bezpiecznego schronienia w przypadku stosowania wobec nich przemocy; • koordynowanie udziału członków Zespołu i grup w obowiązkowych i fakultatywnych szkoleniach z zakresu tematyki antyprzemocowej; • kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego w postaci poradnictwa specjalistycznego; • stworzenie warunków do godnego przyjmowania klientów dotkniętych przemocą domową w MOPS; • wspieranie powstawania i funkcjonowania grup wsparcia i grup samopomocowych dla osób dotkniętych przemocą domową; • zapewnianie osobom doświadczającym przemocy domowej schronienia w ośrodkach wsparcia; • kierowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową; • realizowanie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej skierowanej dla dzieci, młodzieży, ich rodziców, a także seniorów. <p>2. Ubieganie się o środki z programów finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego szczególnie na realizację zadań zawartych w obszarze III.5. dokumentu „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO –</p>

	<p>SOLIDARNOŚĆ”, Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych”, czyli:</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizację kampanii, akcji i innych działań profilaktycznych dotyczących edukacji, mających na celu przeciwdziałanie przemocy wobec osób starszych; • tworzenie sieci poradnictwa dla osób starszych doznających przemocy w miejscu zamieszkania; • tworzenie systemu szkoleń na temat osób starszych, przemocy i komunikacji interpersonalnej w placówkach oświatowych; instytucjach pomocy społecznej, opieki medycznej, organach ścigania i wymiaru sprawiedliwości, a także wśród samych seniorów; • doskonalenie postaw w kierunku humanitarnego podejścia, jeżeli chodzi o obsługę prawną osób starszych doznających przemocy. <p>3. Realizowanie obowiązków wynikających ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (zwana dalej ustawą):</p> <ul style="list-style-type: none"> • realizacja obowiązku wynikającego z art. 21 ustawy; • wprowadzenie standardów ochrony małoletnich w podmiotach działających na terenie gminy; • sprawowanie kontroli wykonywania obowiązków, o których mowa w ustawie, w zakresie objętym właściwością rzeczową i miejscową.
<p>Sposób realizacji kierunku nr 4</p>	<p>1. Rozwijanie systemu interwencji kryzysowej oraz zapobiegania kryzysom w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego i świadczenie usług asystenckich w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wypełnianiu ról rodzicielskich oraz umiejętnym gospodarowaniu budżetem domowym; • organizacja i finansowanie szkoleń dla pracowników socjalnych i asystentów rodzin w celu podnoszenia ich kwalifikacji i kompetencji; • zapewnienie dostępności zajęć w postaci warsztatów rodzicielskich i specjalistycznego poradnictwa rodzinnego osobom przeżywającym trudności; • tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz organizowanie szkoleń dla tych rodzin;

	<ul style="list-style-type: none"> • działania wspierające Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej wobec rodzin z dziećmi przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze; • zapewnienie osobom (rodzicowi z dzieckiem) bezpiecznego schronienia w przypadku stosowania wobec nich przemocy; • monitorowanie sytuacji rodzin od strony rozwijania lub odzyskiwania kompetencji do pełnego funkcjonowania w społeczeństwie dzięki pełnieniu odpowiednich ról społecznych; • współpraca z MKRPA w zakresie zobowiązania do leczenia odwykowego, rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych kryzysem opiekuńczo-wychowawczym; • realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny; • współfinansowanie pobytu dzieci skierowanych do pieczy zastępczej. <p>2. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego w postaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkolnych zajęć świetlicowych dla uczniów, którzy pozostają w szkole dłużej ze względu na:<ul style="list-style-type: none"> • czas pracy rodziców – na wniosek rodziców; • organizację dojazdu do szkoły lub inne okoliczności wymagające zapewnienia opieki w szkole. • kontynuacja działania świetlic prowadzonych Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Strumieniu a szczególnie w zakresie ich:<ul style="list-style-type: none"> • profilu dominującego, czyli organizacji czasu wolnego, jako profilaktyki zagrożeń społecznych; • profilu uzupełniającego tj. opieki stacjonarnej oraz pomocy w nauce; • statutowej działalności kulturalnej kierowanej do dzieci; • współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, szkołą i innymi instytucjami zajmującymi się udzielaniem wsparcia dzieciom i rodzinom dotkniętym problemami opiekuńczo-wychowawczymi. <p>3. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, poprzez organizowanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej polegającej na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • diagnozowaniu potencjału rozwojowego ucznia celu wspierania tego potencjału ucznia i stwarzania warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu placówki oświatowej; • wspieraniu rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększania efektywności pomocy udzielanej uczniom.
--	--

	<p>4. Wsparcie uczniów szczególnie uzdolnionych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utworzenie gminnego programu stypendialnego dla dzieci i młodzieży; • udzielanie stypendiów szkolnych za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe.
<p>Sposób realizacji kierunku nr 5</p>	<p>1. Zapewnienie efektywnej realizacji zapisów rocznych, gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w postaci wsparcia kierowanego do indywidualnych osób i rodzin, a także dofinansowywania działań podmiotów świadczących bezpośrednie wsparcie poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków poprzez kontynuowanie działalności Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego ds. narkomanii i innych uzależnień; • udzielanie rodzinom, w których występuje czynnik ryzyka w postaci problemów alkoholowych i narkotykowych, ochrony przed przemocą domową, w tym prowadzenie poradnictwa w ramach Punktu Konsultacyjnego MKRPA ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej; • współpracę z MOPS w zakresie motywowania do podjęcia terapii i kierowania na leczenie uzależnień rodziców dzieci ze środowisk zagrożonych kryzysem opiekuńczo-wychowawczym. <p>2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i uzależnień behawioralnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dofinansowanie prowadzenia pozalekcyjnych zajęć profilaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych w szkołach gminy Strumień; • dofinansowanie szkolnych i środowiskowych programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki alkoholowej, narkotykowej i uzależnień behawioralnych; • dofinansowanie działań dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych alkoholizmem i narkomanią w czasie wolnym od nauki; • partycypowanie w kosztach wydarzeń sportowych, dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Strumień. <p>3. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dofinansowanie działań profilaktycznych w świetlicach prowadzonych przez MGOK w Strumieniu;

	<ul style="list-style-type: none"> • dofinansowanie poradnictwa psychologicznego w świetlicach prowadzonych przez MGOK w Strumieniu; • dofinansowanie działań profilaktycznych prowadzonych przez Miejską Bibliotekę Publiczną oraz jej filie; • dofinansowanie zajęć sportowych na Hali Sportowej w Strumieniu w czasie wolnym od nauki szkolnej. <p>4. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151):</p> <ul style="list-style-type: none"> • działania edukacyjne i kontrolne Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w stosunku do przedsiębiorców sprzedających i podających napoje alkoholowe w zakresie przestrzegania zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych; • działania edukacyjne i kontrolne Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w stosunku do przedsiębiorców sprzedających i podających napoje alkoholowe w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży i podawania napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, nieletnim lub na kredyt.
<p>Sposób realizacji kierunku nr 6</p>	<p>1. Ubieganie się o finansowe wsparcie Funduszu Dopłat, o którym mowa w ustawie z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 788 z późn. zm.) na tworzenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokali mieszkalnych na wynajem o ograniczonym czynszu, w tym lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy; • mieszkań wspomaganych. <p>2. Łagodzenie skutków bezdomności poprzez przyznanie tymczasowego schronienia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpisywanie umów z podmiotami prowadzącymi oraz kierowanie osób bezdomnych do: <ul style="list-style-type: none"> • noclegowni; • schroniska dla osób bezdomnych; • schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi; • obejmowanie osób bezdomnych wsparciem w postaci działań kontraktowych (kontrakt socjalny); • obejmowanie osób bezdomnych może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności; • udzielanie pomocy w formie schronienia, posiłku lub ubrania; • diagnozowanie osób bezdomnych w środowisku lokalnym, szczególnie w sezonie zimowym i motywowanie do skorzystania ze

	<p>wsparcia w postaci schronienia, objęcie interwencją kryzysową osób zagrożonych zamrażnięciem.</p>
<p>Sposób realizacji kierunku nr 7</p>	<p>1. Wspieranie i aktywizacja osób wymagających aktywizacji zawodowej w tym osób niespełniających kryteria osoby bezrobotnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji zawodowej bezrobotnych – upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach i pracach interwencyjnych. Organizowanie prac społecznie użytecznych, oraz działania mające na celu rozwój przedsiębiorczości; • aktywizacja osób biernych zawodowo znajdujących się w niedostatku, niespełniających warunków określonych w definicji osoby bezrobotnej zawartej w art. 2 ust. 1 pkt. 2 lit. a – m, ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 735 z późn. zm.). Osoby takie jak posiadacze gospodarstwa rolnego o powierzchni przekraczającej 2 ha przeliczeniowe, pobierające zasiłek stały wypłacany na podstawie ustawy o pomocy społecznej lub świadczeniobiorcy ZUS, których świadczenia nie wystarczają na zaspokojenie podstawowych potrzeb nie mogą zarejestrować się jako osoby bezrobotne i korzystać z narzędzi rynku pracy. Narzędziem aktywizacji tej grupy klientów jest kontrakt socjalny i narzędzia dobierane przez pracownika socjalnego ze źródeł innych niż urząd pracy – projektów ze środków UE lub ofert z wolnego rynku pracy; • aktywizacja osób bezrobotnych i znajdujących się w kryzysie ubóstwa obejmująca m.in. motywowanie do podnoszenia kwalifikacji, poszukiwania zatrudnienia i rozwiązywania własnych problemów oraz zawieranie kontraktów socjalnych; • konsekwentne ograniczanie wysokości świadczeń, odmawianie przyznania świadczeń, uchylanie decyzji o przyznaniu świadczeń lub wstrzymanie świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej w przypadku braku współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym lub asystentem rodziny a szczególnie w sytuacji odmowy zawarcia kontraktu socjalnego, czy nieuzasadnionej odmowy podjęcia zatrudnienia. <p>2. Doraźna walka z ubóstwem poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyznawanie świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego oraz w formie stypendiów szkolnych dla dzieci oraz na podstawie innych świadczeń, których realizację

	<p>ustawodawca zlecił Gminie lub Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych dla rodzin spełniających kryteria podmiotowe, dochodowe i kryterium powierzchni użytkowej lokalu mieszkalnego zgodnie z ustawą z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1335). <p>3. Działania edukacyjne na rzecz walki z ubóstwem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • edukacja ekonomiczna i finansowa mająca na celu pomóc w osiągnięciu stabilności materialnej osób i rodzin poszukujących wsparcia pomocy społecznej w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych oraz działalność profilaktyczna mająca zapobiegać zachowaniom ryzykownym w dysponowaniu swoimi zasobami. Podstawowym narzędziem w realizacji tego kierunku będzie poradnictwo w zakresie gospodarowania swoimi środkami; • prowadzenie profilaktyki zadłużenia poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • uświadamianie zagrożeń wynikających z nadużywania instytucji kredytu konsumenckiego; • zwiększanie świadomości w zakresie uprawnień przysługujących w ramach ochrony konsumentów i przeciwdziałania lichwie; • uświadamianie różnic pomiędzy legalnymi narzędziami kredytowania a działaniami lichwiarskimi oraz skutków prawnych wynikających z tych różnic. <p>4. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opracowanie, realizacja lub współudział w realizacji programów i projektów na rzecz zagrożonych i dotkniętych wykluczeniem społecznym, w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych – krajowych i zagranicznych; • współpracowanie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, działającymi na polu zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwiania rodzinom i jednostkom życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. <p>5. Reagowanie na pojawiające się zagrożenia, analiza ich etiologii oraz wdrożenie rozwiązania, jak miało to miejsce w przypadku ubóstwa energetycznego, menstruacyjnego, ubóstwa obywateli Ukrainy, którzy przekroczyli polską granicę po 24 lutego 2022 r.</p>
Czas realizacji	Lata 2024-2030

Realizatorzy	Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, MKRPA, MZI, placówki oświatowe, Ośrodek Wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową.
Partnerzy w realizacji	Komisariat Policji, Kuratorzy sądowi, placówki leczenia uzależnień, placówki ochrony zdrowia, Powiatowy Urząd Pracy, OHP, placówki zapewniające schronienie osobom bezdomnym, MGOK, Biblioteka Miejska w Strumieniu.
Ramy finansowania	Budżet samorządowy, środki zewnętrzne krajowe i zagraniczne, sponsorzy instytucjonalni i indywidualni.
Prognoza zmian	<p>W kontekście celu strategicznego nr 4 prognozuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszenie liczby rodzin dotkniętych przemocą domową, a także szybsze diagnozowanie problemu przemocy domowej; • zwiększenie liczby realizowanych projektów z zakresu przeciwdziałania problemom społecznym; • stworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przestępczości na tle seksualnym i ochrony małoletnich; • poprawę dostępu do wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zwiększenie zakresu działań wspierających wychodzenie z uzależnienia; • spadek liczby rodzin mających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego wynikający z działania aktywnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną; • spadek osób dotkniętych problemem bezdomności i ubóstwa, aż do poziomu na którym, istnieje możliwość zażegnania pojawiających się sytuacji kryzysowych na bieżąco.

9. REALIZACJA, MONITOROWANIE I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strumień na lata 2024-2030 będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Strumieniu. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów w realizacji, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Monitoring zapisów i ewaluacja zapisów strategicznych, polegające na zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań, będzie prowadzony przez podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji.

Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować i rozwiązać problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, z myślą o podjęciu działań korygujących, czy realizacja wyznaczonych działań zmierza w słusznym kierunku. Monitoring strategii dostarczy również informacji pozwalających na przeprowadzenie jej ewaluacji, która umożliwi ustalenie rzeczywistych rezultatów wdrożenia dokumentu – czy uzyskane efekty są zgodne z przyjętymi wcześniej zamierzeniami i na co miały wpływ.

Strategia to dokument, który ma charakter otwarty, dlatego też możliwa jest jej ciągła aktualizacja, udoskonalanie oraz modyfikacja sposobów i kierunków realizacji założonych celów. Uwzględnia programy i projekty, które zostały przyjęte do realizacji lub będą przyjęte w terminie późniejszym.

Informacja na temat realizacji strategii i osiągniętych rezultatów będzie przygotowywana nie rzadziej, niż co trzy lata w formie raportu monitoringowego, który będzie zawierał ocenę wdrożonych zapisów strategicznych, propozycję rozwiązań programów celowych oraz w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb podjęcie działań korygujących.

W celu skutecznego i sprawnego opracowania raportu monitoringu, Burmistrz może powołać zespół zadaniowy, w skład, którego wejdą przedstawiciele podmiotów realizujących i współdziałających w jej realizacji w tym pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Do oceny wdrożenia niniejszej strategii zostaną wykorzystane następujące wskaźniki monitoringowe.

Wskaźniki monitoringowe.

Cel strategiczny nr 1:

1. ilość projektów i inicjatyw sprzyjających integracji mieszkańców;
2. ilość działań informacyjnych dotyczących partycypowania w podejmowaniu decyzji w istotnych dla gminy sprawach;
3. ilość wspartych inicjatyw stowarzyszeniowych;
4. liczba inicjatyw ekonomii społecznej na terenie gminy Strumień;
5. liczba działań edukacyjnych w zakresie tematyki przedsiębiorczości;
6. liczba wolontariuszy działających na terenie gminy;

7. liczba projektów promujących integrację społeczną oraz solidarność i integrację międzypokoleniową;
8. liczba m² powierzchni użytkowej przeznaczonej na funkcjonowanie MOPS;
9. liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych.

Cel strategiczny nr 2:

1. liczba osób starszych objętych wsparciem na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych;
2. ilość pozyskanych zniżek i ulg dla seniorów;
3. liczba świadczeń materialnych;
4. ilość spotkań okolicznościowych i uroczystości wspartych organizacyjnie;
5. ilość innych wydarzeń w obszarze kultury i lokalnej tradycji;
6. ilość podejmowanych przez gminę działań pogłębiających integrację wewnątrz- i międzypokoleniową;
7. ilość wydarzeń z zakresu nieformalnej edukacji artystycznej, służącej rozwijaniu talentów osób starszych oraz upowszechniania ich twórczości wspartych organizacyjnie;
8. liczba osób objętych wsparciem w ramach klubu senioralnej;
9. liczba pomieszczeń udostępnionych w celu aktywizacji seniorów;
10. wysokość wsparcia finansowego;
11. liczba zorganizowanych zajęć aktywności fizycznej;
12. kwoty środków zewnętrznych pozyskanych na wsparcie dla seniorów;
13. liczba działań z zakresu profilaktyki zdrowotnej i społecznej;
14. ilość spotkań zespołu monitorującego ds. polityki senioralnej.

Cel strategiczny nr 3:

1. ilość osób objętych całodobową opieką wytchnieniową;
2. ilość osób objętych godzinową opieką wytchnieniową;
3. liczba osób, przebywających w mieszkaniach wspomaganych.
4. liczba osób przebywających w lokalach wspomaganych, które usamodzielnily się;
5. liczba osób z niepełnosprawnością objętych wsparciem w postaci asystentury;
6. liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
7. ilość osób objętych indywidualnym planem deinstytucjonalizacji;
8. ilość osób z niepełnosprawnością objętych doradztwem dotyczącym ich uprawnień;
9. liczba osób niepełnosprawnych korzystających z ośrodków wsparcia poza gminą;
10. liczba osób niepełnosprawnych, korzystających z pomocy PFRON – likwidacja barier, dostęp do rehabilitacji, zapewnienie odpowiedniego zatrudnienia.

Cel strategiczny nr 4:

1. liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego;
2. liczba spotkań grup diagnostyczno-konsultacyjnych;

3. liczba prowadzonych spraw i liczba osób w rodzinach dotkniętych problemem przemocy domowej;
4. liczba osób, które znalazły schronienie w ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy;
5. liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego;
6. liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjnych i programach psychologiczno-terapeutycznych;
7. liczba działań profilaktycznych, w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
8. liczba osób objęta działaniami finansowanymi z programów finansowanych ze źródeł zewnętrznych;
9. liczba wprowadzonych standardów ochrony małoletnich;
10. liczba kontroli realizacji obowiązków wynikających z ustawy;
11. liczba rodzin objętych pracą socjalną;
12. liczba asystentów rodziny i rodzin objętych przez nich wsparciem;
13. liczba pracowników pomocy społecznej, którzy podnieśli kwalifikacje zawodowe;
14. liczba spraw, w których współpracowano z MKRPA;
15. liczba wyszkolonych i funkcjonujących rodzin wspierających;
16. liczba dzieci z terenu gminy, które przebywają w pieczy zastępczej;
17. kwota, jaką wydatkowano na pobyt dzieci z terenu gminy, w pieczy zastępczej;
18. liczba uczniów objętych stypendiami socjalnymi;
19. liczba uczniów objętych programem stypendialnym;
20. liczba programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży;
21. liczba dzieci i młodzieży korzystających ze zróżnicowanych form spędzania czasu wolnego;
22. liczba osób korzystających z poradnictwa;
23. liczba pełnionych dyżurów;
24. liczba udzielonych porad;
25. liczba kontroli przedsiębiorców;
26. liczba szkoleń dla przedsiębiorców;
27. liczba opracowanych indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności oraz liczba osób nimi objętych;
28. liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie;
29. liczba kontraktów socjalnych podpisanych z osobami bezdomnymi;
30. liczba podpisanych umów z placówkami udzielającymi wsparcia osobom bezdomnym;
31. liczba diagnoz środowiska lokalnego w kontekście bezdomności;
32. liczba rodzin objęta wsparciem finansowym z systemu pomocy społecznej;
33. liczba rodzin objętych wsparciem z systemu świadczeń rodzinnych;
34. liczba rodzin objętych działaniami edukacyjnymi.

Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania, może być on zmodyfikowany poprzez poszerzenie o nowe wskaźniki, które będą w odpowiedni sposób charakteryzowały przebieg realizacji zapisów strategicznych.

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Środki finansowe przeznaczone na realizację poszczególnych celów zawartych w niniejszym dokumencie, przeznaczane będą corocznie na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji.

Możliwe jest pozyskanie na działania środków zewnętrznych zarówno krajowych jak i międzynarodowych.

Spis Tabel

Tabela nr 1 Liczba mieszkańców gminy w roku 2023.....	11
Tabela nr 2 Liczba mieszkańców Gminy w latach 2020-2021	11
Tabela nr 3 Liczba mieszkańców Gminy w latach 2022-2023	12
Tabela nr 4 Ruch naturalny ludności w latach 2020-2023.....	12
Tabela nr 5 Struktura ludności Gminy Strumień według wieku produkcyjnego 2020-2023...	13
Tabela nr 6 Liczba uczniów i oddziałów w publicznych szkołach i przedszkolach (wg stanu Systemu Informacji Oświatowej na dzień 30.09.2023 r.)	14
Tabela nr 7 Niepubliczne przedszkola oraz żłobki (stan na 31.09.2023 r.)	15
Tabela nr 9 Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2020-2023	18
Tabela nr 10 Gminne zasoby mieszkaniowe w roku 2023.....	19
Tabela nr 11 Dodatki mieszkaniowe i energetyczne w Gminie Strumień w okresie 2020-2023	20
Tabela nr 12 Przestępczość w Gminie Strumień.....	23
Tabela nr 13 Wyjazdy jednostek OSP do akcji w roku 2023.....	24
Tabela nr 14 Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Strumieniu 2020-2021	30
Tabela nr 15 Działalność Miejskiej Biblioteki Publicznej w Strumieniu 2022-2023.....	30
Tabela nr 16 Wykaz placówek kulturalnych.....	30
Tabela nr 17 Obiekty sportowe na terenie gminy Strumień.....	31
Tabela nr 18 Wykaz organizacji pozarządowych z terenu Gminy Strumień.....	33
Tabela nr 19 Liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS z powodu ubóstwa w latach 2020-2023.....	38
Tabela nr 21 Sytuacja na rynku pracy w Gminie Strumień w okresie 2020-2023.....	44
Tabela nr 22 Liczba osób bezrobotnych z podziałem na czas pozostawania bez pracy	45
Tabela nr 23 Liczba osób bezrobotnych w podziale ze względu na wiek w Gminie Strumień	45
Tabela nr 24 Rodziny korzystające z pomocy MOPS Strumień z powodu bezrobocia w okresie 2020-2023.....	46
Tabela nr 25 Rodziny korzystające z pomocy MOPS Strumień z powodu niepełnosprawności w okresie 2020-2023	50
Tabela nr 26 Rodziny korzystające z pomocy MOPS Strumień z powodu długotrwałej i ciężkiej choroby w okresie 2020-2023	50
Tabela nr 27 Świadczenia wypłacone dla osób z niepełnosprawnością w okresie 2020-2023	55
Tabela nr 28 Rodziny objęte wsparciem MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego	59
Tabela nr 29 Liczba wniosków, które wpłynęły do MKRPA w Strumieniu w okresie 2020-2023	60
Tabela nr 30 Rodziny korzystające z pomocy MOPS w Strumieniu z powodu problemu alkoholowego w okresie 2020-2023	61

Tabela nr 31 Liczba przestępstw w gminie Strumień związanych z narkomanią.....	61
Tabela nr 32 Działania MZI w Strumieniu i grup roboczych w okresie 2020-2023	64
Tabela nr 33 Rodziny korzystające z pomocy MOPS w Strumieniu z powodu przemocy w rodzinie w okresie 2020-2023	64
Tabela nr 35 Rodziny, które korzystały z pomocy MOPS w Strumieniu w okresie 2020-2023 z powodu ochrony macierzyństwa.....	70
Tabela nr 36 Rodziny, które korzystały z pomocy MOPS w Strumieniu w okresie 2020-2023 z powodu wielodzietności.....	70
Tabela nr 38 Formy wsparcia osób starszych w latach 2020-2023.....	76
Tabela nr 39 Liczba rodzin osób w wieku poprodukcyjnym objętych pomocą.....	78
Tabela nr 40 Średniomiesięczny koszt pobytu w DPS w latach 2020-2023.....	78
Tabela nr 41 Ilość osób umieszczonych w DPS oraz poniesione koszty w latach 2020-2023	79
Tabela nr 42 Wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny MOPS Strumień.....	85
Tabela nr 43 Wykaz dzieci objętych pieczęcią zastępczą z Gminy Strumień w okresie 2020-2023	85
Tabela nr 44 Natężenie problemów społecznych na obszarze Gminy Strumień identyfikowane na podstawie liczby rodzin objętych wsparciem w latach 2020-2023	86
Tabela nr 45 Formy świadczeń pomocy społecznej udzielonych w gminie przez MOPS w latach 2020-2023.....	91
Tabela nr 46 Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej i innych obszarów polityki społecznej w gminie Strumień w latach 2020-2023	92
Tabela nr 47 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.....	102

Spis wykresów

Wykres nr 1 Struktura wiekowa mieszkańców Gminy Strumień w % w latach 2020-2023...	13
Wykres nr 2 Użytkowanie mieszkań w Gminie Strumień	19
Wykres nr 3 Pracujący wg sektorów ekonomicznych w gminie Strumień	26

Spis rysunków

Rys. nr 1 Położenie Gminy Strumień	9
Rysunek nr 2 Gmina Strumień w podziale administracyjnym	10
Rysunek nr 3 Pajęczyna problemów społecznych	37
Rysunek nr 4 Formy pieczy zastępczej w Polsce	84